

3

Volume

2

Issue

2025

Year

Abant Journal of Translation and Interpreting Studies (AJTIS)

Abant Çeviribilim Dergisi

ABANT JOURNAL OF TRANSLATION AND INTERPRETING STUDIES
(AJTIS)

ABANT ÇEVİRİBİLİM DERGİSİ

Volume / Cilt: 3

Issue / Sayı: 2

Year / Yıl: 2025

Generic / Künye

OWNER / SAHİBİ

Prof. Dr. Mustafa Alişarlı – mustafa.alisarli@ibu.edu.tr

Rector, Bolu Abant İzzet Baysal University, Bolu-Türkiye

SCIENTIFIC PUBLICATIONS AND JOURNALS COORDINATOR

BİLİMSEL YAYIN VE DERGİLER KOORDİNATORLÜĞÜ

Assoc. Prof. Dr. Mustafa Yiğitoğlu -mustafayigitoglu@ibu.edu.tr

Coordinator, Bolu Abant İzzet Baysal University, Bolu-Türkiye

Assoc. Prof. Dr. İsmail Taş – ismail.tas@ibu.edu.tr

Assistant Coordinator, Bolu Abant İzzet Baysal University, Bolu-Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Fatma Demiray Akbulut – demiray_f@ibu.edu.tr

Assistant Coordinator, Bolu Abant İzzet Baysal University, Bolu-Türkiye

EDITOR IN CHIEF / BAŞ EDITÖR

Assoc. Prof. Dr. Mesut Kuleli – mesut.kuleli@ibu.edu.tr

Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Arts and Science, Bolu-Türkiye

ASSISTANT EDITOR / EDITÖR YARDIMCISI

Assoc. Prof. Dr. Nazan Müge Uysal – mugeuysal@ibu.edu.tr

Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Arts and Science, Bolu-Türkiye

ISSUE EDITORS / SAYI EDİTÖRLERİ

Assoc. Prof. Dr. Mesut Kuleli – mesut.kuleli@ibu.edu.tr

Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Arts and Science, Bolu-Türkiye

EDITORIAL BOARD / YAYIN KURULU

Prof. Dr. Defeng Li – defengli@um.edu.mo

University of Macau, Centre for Studies of Translation, Interpreting and Cognition (CSTIC), Macau-China

Prof. Dr. Susan Petrilli – susan.petrilli@gmail.com

University of Bari “Aldo Moro”, Department of Ricerca e Innovazione Umanistica (DIRIUM), Bari-Italy

Prof. Dr. Sündüz Kasar - skasar@gsu.edu.tr

Galatasaray University, Faculty of Arts and Sciences, Istanbul-Türkiye

Prof. Dr. Mehmet Şahin - mehmet.sahin5@boun.edu.tr

Boğaziçi University, Faculty of Arts And Sciences, Istanbul-Türkiye

Prof. Dr. Didem Tuna Küçük – didem.tuna@yeniuyuzil.edu.tr

Istanbul Yeni Yuzyil University, Faculty of Sciences and Literature, Istanbul-Türkiye

Prof. Sergio Portelli - sergio.portelli@um.edu.mt

University of Malta, Faculty of Arts, Malta

Prof. Dr. Evangelos Kourdis - ekourdis@frl.auth.gr

Aristotle University of Thessaloniki, Faculty of Philosophy, Thessaloniki-Greece

FIELD EDITORS / ALAN EDİTÖRLERİ

Assoc. Prof. Dr. Caner Çetiner - ccetiner@bandirma.edu.tr

Bandirma Onyedil Eylül University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Balıkesir-Türkiye

Assoc. Prof. Dr. Javid Aliyev- javid.aliyev@yeniuyuzil.edu.tr

Istanbul Yeni Yuzyil University, Faculty of Sciences and Literature, Istanbul-Türkiye

LANGUAGE EDITORS / DİL EDITÖRLERİ

English/İngilizce

Assist. Prof. Dr. Ebru Ak - ak_e@ibu.edu.tr

Bolu Abant İzzet Baysal University, Faculty of Arts and Science, Bolu-Türkiye

French/Fransızca

Assist. Prof. Dr. Zeynep Büyüksaraç – zeynepbuyuksarac@ibu.edu.tr

Bolu Abant İzzet Baysal University, School of Foreign Languages, Bolu-Türkiye

German/Almanca

Assist. Prof. Dr. Ensa Filazi - ensa.filazi@istanbul.edu.tr

Istanbul University, Faculty of Letters, Istanbul-Türkiye

Turkish/Türkçe

Assist. Prof. Dr. Ali Fuat Altuntaş – aaltuntas@bandirma.edu.tr

Bandirma Onyedil Eylül University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Balıkesir-Türkiye

REFeree BOARD / HAKEM KURULU

Abant Journal of Translation and Interpreting Studies uses double-blind review process fulfilled by at least two reviewers. Reviewer names are kept strictly confidential. For detailed information, please visit:

<https://dergipark.org.tr/en/pub/ajtis>

CONTACT / İLETİŞİM

Address: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, 14030 Gököy Bolu-Türkiye

Phone number: +90 374 254 1000 – (Ext.-Dahili) 7833 / 7837

e-mail: translation@ibu.edu.tr

Indexed in:

(SIS) – Scientific Indexing Services

Editor's Note

Dear colleagues,

We are proud to publish the Volume 3 – Issue 2 of *Abant Journal of Translation and Interpreting Studies*, hosted by Faculty of Arts and Science, Bolu Abant İzzet Baysal University. As a result of the double-blind review process, five original research articles were accepted for publication in this issue. We would like to thank the authors who submitted their manuscripts to our journal. We also would like to thank the reviewers of the issue who reviewed the articles with their valuable comments just in time. We also would like to show our appreciation for our assistant editor, editorial board members, field editors and language editors for their contributions to the issue. We would like to extend our thanks to Onurcan Yaygınöl for his support in designing the Cover Page of this issue.

We are looking forward to receiving original research articles, review articles, translations of important articles or book chapters and book reviews for the next issue. We hope that *Abant Journal of Translation and Interpreting Studies* will contribute to the relevant literature on translation and interpreting studies greatly.

Assoc. Prof. Dr. Mesut Kuleli

Editor-in-chief

Editörden

Sayın meslektaşlarımız,

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi ev sahipliğindeki *Abant Çeviribilim Dergisi* (*Abant Journal of Translation and Interpreting Studies*) üçüncü cilt-ikinci sayısını siz değerli okurlarımıza sunuyor olmaktan kıvanç duyuyoruz. Uygulanan çift-kör hakem değerlendirmesi sonucunda beş özgün araştırma makalesi bu sayıda yayımlanmak üzere kabul edilmiştir. Özgün araştırma makalelerini dergimize gönderen yazarlara ve verilen süre içinde değerli yorumları ve yönlendirmeleriyle makaleleri değerlendiren hakemlerimize müteşekkirimiz. Aynı zamanda, sayıya yaptıkları katkılar için yardımcı editörümüze, yayın kurulu üyelerine, alan editörlerine ve dil editörlerine gönülden teşekkür ederiz. Bu sayının kapak sayfasının tasarımındaki desteği için Onurcan Yaygınöl'e de teşekkürlerimizi iletmek isteriz.

Gelecek sayı için özgün araştırma makalelerinizi, inceleme makalelerinizi, alan için önemli olan kitap bölümleri veya makale çevirilerinizi ve kitap tanıtım yazılarınızı dergimize gönderebilirsiniz. *Abant Çeviribilim Dergisi*'nin (*Abant Journal of Translation and Interpreting Studies*) çeviribilim alanyazınına büyük katkılar yapması umuduyla.

Doç. Dr. Mesut Kuleli

Baş editör

Table of Contents / İçindekiler

Research Articles / Araştırma Makaleleri

- 1. Translating Violence and Horror in Lovecraft's Cthulhu Mythos: A Comparative Study of English & Turkish Versions through the lens of Berman's Deforming Tendencies**
Lovecraft'ın Cthulhu Mitosunda Şiddet ve Dehşetin Çevirisi: Berman'ın Biçim Bozucu Eğilimleri Bağlamında İngilizce-Türkçe Karşılaştırmalı Bir İnceleme
Mete Tahsin Kuşgöz56-75
- 2. Dijital Kültürde İnternet Deyimlerinin Türkçeye Çevirisi: Mizah, Argo ve Yerelleştirme Üzerine Bir İnceleme**
Translation of Internet Idioms into Turkish in Digital Culture: An Analysis of Humor, Slang, and Localization
Tamilla Aliyeva.....76-100
- 3. Metnin Yazılı Algılama ve Açıklaması Üzerine Program Oluşturmanın Tematik Temeli**
Thematic Basis for the Development of a Program for Written Comprehension and Presentation of the Text
Kamala Kerimova101-110
- 4. Equivalence, Translator Subjectivity, and Rewriting in the Context of Feminist Translation Theory**
Feminist Çeviri Kuramı Bağlamında Eşdeğerlik, Çevirmenin Öznelliği ve Yeniden-Yazma
Enise Kocakaya111-123
- 5. Digital Epitextual Visibility of Translators: The Case Study of Parşömen's Çevirmenine Sorduk Interviews**
Dijital Öte Metinsel Çevirmen Görünürlüğü: Çevirmenine Sorduk Söyleşi Dizisi Örneği
Ayşe Saki Demirel124-143

All papers submitted to our journal are checked for similarity index through relevant tools.
Dergiye gönderilen tüm makalelerin benzerlik oranları ilgili yazılımlarla kontrol edilmiştir.

Translating Violence and Horror in Lovecraft's Cthulhu Mythos: A Comparative Study of English & Turkish Versions through the lens of Berman's Deforming Tendencies

Mete Tahsin Kuşgöz¹

APA: Kuşgöz, M. T. (2025). Translating violence and horror in Lovecraft's Cthulhu Mythos: A comparative study of English & Turkish versions through the lens of Berman's deforming tendencies. *Abant Journal of Translation and Interpreting Studies*, 3(2), 56-75.

Abstract

This study investigates how elements of horror and violence in H. P. Lovecraft's Cthulhu Mythos are reshaped in Turkish translation, focusing on the stylistic and affective shifts that emerge during cross-cultural transmission. Drawing on Antoine Berman's theory of deforming tendencies, the analysis applies a contrastive qualitative method to fifteen selected excerpts from three core Lovecraft stories and compares their translations in two distinct Turkish versions. The study identifies several canonical deforming tendencies but also conceptualizes two hybrid deforming tendencies to account for compound stylistic shifts not fully captured by Berman's original taxonomy. Findings suggest that while one translation tends to preserve Lovecraft's syntactic density and tonal ambiguity, the other frequently opts for clarification and fluency, thus compromising the narrative's psychological intensity and ontological uncertainty. The article argues that such translatory interventions significantly shape the reader's affective positioning, revealing the translator not merely as a linguistic mediator but as a co-creator of horror experience. By refining Berman's framework and applying it to genre fiction, this study contributes to broader discussions on the ethics of literary translation, the challenges of rendering horror across languages, and the cultural rewriting of mythopoetic texts.

Keywords: Lovecraft, Berman, deforming tendencies, cosmic horror, Irrealia, Mythopoesis

Lovecraft'ın Cthulhu Mitosunda Şiddet ve Dehşetin Çevirisi: Berman'ın Biçim Bozucu Eğilimleri Bağlamında İngilizce-Türkçe Karşılaştırmalı Bir İnceleme

Öz

Bu çalışma, H. P. Lovecraft'ın Cthulhu Mitosu içerisinde yer alan şiddet ve dehşet unsurlarının Türkçeye çevrilme sürecinde nasıl biçim değiştirip yeniden şekillendiğini incelemekte ve bu çevirilerde ortaya çıkan biçimsel ve duygusal kaymaları kültürlerarası aktarım bağlamında ele almaktadır. Antoine Berman'ın biçim bozucu eğilimler kuramına dayanan çalışmada, Lovecraft'ın üç temel öyküsünden seçilmiş on beş metin parçası iki farklı Türkçe çeviri üzerinden karşılaştırmalı nitel bir metin çözümlemesine tabi tutulmuştur. Analiz sürecinde, Berman'ın geleneksel biçim bozucu eğilimlerine ek olarak birbirine eklenen eğilimlerin kavramsallaştırılmasını mümkün kılan üç melez biçim bozucu eğilim öne sürülmüştür. Çalışmanın bulguları bir çevirinin Lovecraft'a özgü sözdizimsel yoğunluk ve ton belirsizliğini büyük ölçüde korurken, diğerinin açıklık ve akıcılığı önceleyerek anlatıdaki psikolojik gerilim ve varoluşsal bilinemezliği önemli ölçüde zayıflattığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, çevirmenin yalnızca anlam aktarıcısı değil aynı zamanda okurun korku deneyimini birlikte inşa eden bir ortak-yazar konumunda olduğu savunulmaktadır. Bu makale, Berman'ın kuramına kavramsal katkı sunarken, edebi çeviri etiği, korku edebiyatının çevrilebilirliği ve mitopoetik metinlerin kültürel yeniden yazımı gibi alanlara da özgün bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar sözcükler: Lovecraft, Berman, biçim bozucu eğilimler, kozmik korku, Irrealia, Mitopoesis

Araştırma Makalesi (Research Article)

Sisteme yüklenme tarihi (Submitted on): 05.06.2025

Kabul tarihi (Accepted for publication on): 05.07.2025

¹ Research Assistant, İstanbul University, Faculty of Letters, Department of Translation and Interpreting (İstanbul, Türkiye), e-mail: kusgozmete@istanbul.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5957-8857>

Introduction

The works of H.P. Lovecraft have long stood as exemplars of what literary horror can achieve when fear is not limited to the visible or tangible. His narratives often orbit the unknown & unknowable: elements that not only defy comprehension but actively resist it. Among these the themes of violence and horror are especially layered, at times explicit but more often suggestive, unfolding in psychological, existential and cosmological dimensions. Translating such complexity is no simple task as “the translator's objective is to establish a similar ambiance and effect on the target language readers, though not necessarily identical to the original” (Karagöz, 2012, p. 56). From such a statement one might ask: what happens to horror, especially of this particular texture, when it crosses from the linguistic and cultural borders of English and crosses into those of Turkish? Does it survive the journey intact or is it reshaped, diluted, perhaps even domesticated along the way? These questions may lead one to answer through methodologies sensitive to the peculiarities of literary form and affect. It is in this context that Antoine Berman's framework becomes particularly relevant. His theory of deforming tendencies provides a structured yet flexible lens through which we can begin to examine what is gained, lost or transformed in the process of literary translation. His critique of ethnocentric translation practices, those that seek to normalize the foreign, speaks directly to the kinds of distortions that might occur when translating Lovecraft's unique blend of dread and alienation. Of course, Berman's list of deforming tendencies is not prescriptive; it does not claim that every translation will exhibit them. Yet, they do help identify patterns of intervention. What matters most, here, is that Berman does not offer a rigid methodology but rather calls on translators to become aware of the unconscious norms and cultural biases that often guide their work since Berman “invites us to reconsider traditional binaries like source vs. target, form vs. meaning, or fidelity vs. freedom—not to discard them, but to approach translation through the deeper ethical, philosophical, and cultural implications they obscure” (Özcan, 2022, p. 660).

Considering the fact that there haven't been too many studies on the translation of horror in Turkish language, this study seeks to conduct a contrastive qualitative textual analysis on how elements of horror and violence in a selected source text from Lovecraft's Cthulhu Mythos are transformed across two separate Turkish translations, using Berman's model as the analytical tool. More specifically, it aims to reveal the extent to which the linguistic, semantic and atmospheric qualities of the original are preserved or altered during the translation process. Four main research questions guide this study: (1) In what ways and how frequently do Berman's deforming tendencies appear in each of the two target texts? (2) To what extent does each translation reflect the atmosphere of horror and violence found in the source? (3) How do translator interventions influence the emotional and psychological impact of the text? (4) How can the differences between the target texts be evaluated in terms of strategic choices directed at the target audience? Here, one must acknowledge the provocative nature of such questions as their articulation engenders a certain degree of tension: The very premise of analyzing horror risks flattening it, subjecting it to an analytical gaze that may miss the point of its power. And yet, by tracing how these emotions shift across languages, one can better appreciate the translator's role not simply as a linguistic intermediary, but as a mediator of experience. A translator of horror is, in a sense, “a storyteller of fear”.

In terms of contribution, this study seeks to fill several gaps in the current literature. It offers one of the few focused investigations into the genre of cosmic horror in translation and also contributes to broader discussions of mythopoesis, which simply means “the making of myths” (Merriam-Webster, n.d). Moreover, by approaching the cross-cultural transmission of horror through both literary and psychological lenses, the study offers a methodological intersection—one that may prove valuable for future inquiries at the boundary of affect and translation. It can be considered as an attempt to look closely at what happens when Lovecraft's dark visions are retold in another language, situated at the confluence of translation theory, literary criticism, and genre analysis.

1. Theoretical and Conceptual Framework

Unlike many horror writers who ground their narratives in the psychological, the supernatural or the folkloric, Lovecraft crafts stories around markedly unconventional phenomena such as cosmic deities beyond human understanding, abstract geometries that break spatial logic or alien presences that exist outside the boundaries of known science. These are not merely oddities inserted for shock value; rather, they function as foundational elements in a deliberately constructed fictional world. In this sense, Lovecraft's work lends itself to analysis through the lens of mythopoesis: "the making of myths, either collectively in the folklore and religion of a given culture, or individually by a writer who elaborates a personal system of spiritual principles... The term is often used in a loose sense to describe any kind of writing that either draws upon older myths or resembles myths in subject-matter or imaginative scope" (Oxford Reference, n.d.). In this sense, it is essential to approach Lovecraft's work as an act of mythopoesis rather than a loosely connected sequence of horror tales to fully grasp the scope and function of his literary cosmos. This is particularly important in the context of translation, where what is being transferred is not just story or setting, but an entire fictive cosmology which is populated with its own pantheon and logic. As Norman argues, "Lovecraft's Cthulhu mythos is one of the most significant mythopoeias within contemporary cultural imaginaries, capable of functioning with the same symbolic force as Tolkien's Middle-Earth" (2013, p. 1). What makes Cthulhu mythos even more compelling is its capacity to be expanded upon, reinterpreted and ritualized across media. Its generative quality and its ability to serve as a myth-making substrate is precisely what makes Lovecraft's work relevant to a study of translation. For when a translator engages with such a text, they are not merely carrying words from one language to another; they are engaging with a mythopoetic system that asks to be reimaged in another cultural setting.

Lovecraft's Cthulhu mythos is saturated with what may be described as *irrealia*—conceptual entities, forces, or dimensions that elude direct referentiality. Borrowing from Loponen's (2022) distinction, while *realia* refer to culture-bound elements anchored in material reality, *irrealia* denote semiotically rich but ontologically fictional constructs that shape entire imaginative worlds. According to him, *irrealia* function "as the cultural anchors of the fictional culture, creating implicit and explicit references that can define the fictional culture on multiple simultaneous levels" (2022, p. 166). In Lovecraft's case, these anchors are everywhere: Entities such as *Cthulhu*, *Yog-Sothoth*, *Elder Things*, and the *Deep Ones* are not merely decorative names in a fantasy bestiary, they form a symbolic scaffolding, a semiosphere governed by its own metaphysical logic. His cosmos is both richly patterned and fundamentally unknowable which is a combination that reinforces the estrangement central to Lovecraftian horror. In fact, it is this pervasive presence of *irrealia* that allows his stories to destabilize the reader's sense of reality so thoroughly and when it comes to translation, this becomes especially challenging. These elements often carry no equivalent referents in the target culture, yet they are essential to preserving the texture of otherness. Thus, the translator faces a difficult triad—whether to preserve, adapt, or reimagine these signs, since each choice either maintains, dilutes, or reconfigures the alien logic at the core of Lovecraft's mythos.

1.1. H.P. Lovecraft and his literary legacy

Howard Philips Lovecraft is widely regarded as the founding father of the cosmic horror: a literary subgenre of weird fiction defined by the insignificance of humanity in a vast, indifferent universe teeming with ancient alien gods, existential dread and alien terrors. It is about "the fear and awe we feel when confronted by phenomena beyond our comprehension, whose scope extends beyond the narrow field of human affairs and boasts of cosmic significance." (Ralickas, 2007, p. 365). The emergence of such a bizarre genre did not occur in a vacuum; it was deeply shaped by what might be called "Lovecraft's personal demons". In fact, the entire genre (and the literary style he developed around it) can be seen as an outgrowth of the tragedies and anxieties that marked his life. The death of both parents due to mental illness, his own precarious health, and a lifelong sense of social and existential alienation all found their way into the imaginative fabric of his fiction. When we

read of his characters descending into madness after uncovering forbidden knowledge, it is difficult not to hear the echo of a man haunted by the fear that he might one day share the fate of his institutionalized parents. His protagonists are often bookish, solitary, and emotionally withdrawn. They are generally men who live primarily in their minds, grasping for rationality in a universe that persistently resists explanation. In many ways, they mirror Lovecraft himself: intellectually inclined, socially distant, and haunted by a need for order in a world that offers none.

Lovecraft's language frequently strains under the weight of what it seeks to articulate, circling the unspeakable through dense syntactic structures and archaic stylistic devices. This may be an effect that can be attributed to his enduring identity as a poet. "Before he became known for weird fiction, Lovecraft composed verse inspired by figures like Pope, Dryden, Gray, and Thomson, and continued to craft weird poetry throughout his career" (Spaulding, 2015, p. 28). This poetic background informed his sensitivity to rhythm, diction, and elevated register, qualities that permeate his prose and heighten its atmosphere of estrangement. The very architecture of his sentences often appears to recoil from modernity; narration, in this context, becomes a kind of aesthetic and philosophical withdrawal. It is at this juncture that form and content converge: the disorientation experienced by Lovecraft's characters reverberates through his syntax, pacing, and the narrative's persistent refusal to stabilize meaning. As one critique aptly observes, "his trauma bled into his writing and marked its place in literary history as some of the most relatable horror ever written." (Summers, 2018) In this sense, the horror resides not solely in the monstrous or the mythic but in the language itself, which trembles under the pressure of cosmic dread and at times collapses beneath the burden of expression.

"Lovecraft was a white supremacist" (Callaghan, 2011, p. 103), and his racial anxieties, though more difficult to confront, are far from incidental to his fiction. They structure narratives centered on degeneration, contamination, and hybridization. Stories like *The Shadow over Innsmouth* are not merely eerie accounts of the inhuman; they function as unsettling allegories for Lovecraft's own fears about racial impurity and cultural decline. These motifs are not external to his mythopoeic world-building, as a matter of fact, they are embedded within it. And it is precisely here that a troubling duality emerges: Lovecraft the visionary architect of awe-inducing fictional cosmologies, and Lovecraft the man entangled in deep-seated prejudice. Yet this duality does not end with contradiction; it is mirrored in the very structure of his work. Alongside his more troubling beliefs, Lovecraft possessed a remarkable scholarly disposition. He admired science, astronomy in particular, and "excelled in particular at chemistry and physics" (Joshi, 2010, p. 99). This intellectual curiosity is vividly projected onto many of his protagonists, whose rational investigations lead not to clarity but to existential unraveling. In his story *At the Mountains of Madness* for example, discovery becomes devastation. Rational inquiry, rather than anchoring the self, collapses under the weight of incomprehensible truths. Therefore, both the darkness of his worldview and the rigor of his intellectualism are inscribed into his fiction making his stories as many documents of inner contradiction as they are works of cosmic horror.

In summary, Lovecraft's foundational role in the emergence of cosmic horror was not solely the result of literary talent, but rather the outcome of a convergence between personal biography and imaginative force. His life was marked by "suffering... mental and physical illness... death and misfortune" (Beyer, 2023), and from this deeply troubled context he constructed a literature of universal dread. The traumas of his family history materialized as spectral presences in his fiction; his private anxieties were transformed into collective nightmares that would resonate across generations. His most enduring contribution to literary history is arguably the formulation of cosmic horror; a genre rooted in psychological isolation, existential unease and a persistent sense of awe. It is from this inner world, shaped by loss and alienation, that he imagined imposing cities, incomprehensible entities and the overwhelming terror of a universe fundamentally indifferent to human life. This constitutes Lovecraft's complex legacy: a writer whose personal afflictions informed a genre that disorients and unsettles by design. The horror he crafts is paradoxical which is both immense and claustrophobic, infinite in its cosmological implications yet relentlessly drawn back to the vulnerable human

subject. As De Cruz notes, such horror produces "a sense of the sublime that makes you feel both small and insignificant and a part of a huge, interconnected whole" (2023, p. 23). In this light, Lovecraft's fiction demands not just emotional engagement but also ontological recalibration.

1.2. Berman's deforming tendencies

Antoine Berman, a theorist particularly renowned for his contributions to translation ethics, is best known for advocating the principle of "preservation of the foreign" in translation. He consistently voiced strong reservations about conventional translation practices that prioritize fluency and readability at the expense of preserving the essence of the source text and strongly maintained that the translator should strive to retain the foreignness embedded in the original work as fully as possible. In his work *L'épreuve de l'étranger* (1984), he asserted that "if the translator contents himself with conventionally adapting the foreign work [...] he may have satisfied the least demanding segment of the public, but he will have irreparably betrayed the foreign work — and, of course, the very essence of translating" (Berman, 1984, p. 23). A year later, in *La Traduction et la Lettre ou l'auberge du lointain* (1985), he identified a set of deforming tendencies which, he argued, "form a systemic structure that ultimately leads to the destruction of the original text's material and stylistic integrity, in favor of mere meaning and aesthetic appeal" (Berman, 1985, p. 68). These deforming tendencies stem from translator's urge for excessive correction, simplification, or embellishment of the source text to align with the norms of the target culture which in turn strips the text of its foreignness (thereby compromising both its literary texture and its ethical depth). The list of his deforming tendencies is presented below:

1. "**Rationalisation** recomposes sentences and sequences of sentences in such a way as to arrange them according to a certain idea of the order of a discourse." (Berman, 1985, s. 69). Long sentences are broken up and shortened, run-on expressions are corrected, the use of conjunctions is changed.
2. "Where the original smoothly ranges through the indefinite, **clarification** tends to impose the definite" (Berman, 1985, s. 70). It is the translator's urge to make explicit and explicit in the target language expressions that are left ambiguous or implicit in the source text.
3. "All translations tend to be longer than the original." (Berman, 1985, s. 71). **Expansion** explains this tendency: the word count increases, the sentences get longer, the text grows in volume.
4. **Ennoblement** is the translator's attempt to make the language more sophisticated, elevated or literary than it actually is. **Vulgarisation** is "the opposite (and complementary) side of sublimation is the indiscriminate use of a pseudo-argot that vulgarizes the text." (Berman, 1985, s. 72).
5. **Qualitative impoverishment** can be explained as the loss of subtleties of meaning in translation. "It refers to the replacement of terms, expressions, idioms, etc. in the original with terms, expressions, idioms that have neither their sonic richness, nor their signifying or - better still - iconic richness" (Berman, 1985, s. 73).
6. In **quantitative impoverishment** multiple words or expressions that constitute various layers of meaning in the source text can be reduced to a single equivalent. "It can manifest as the omission of words, sentences, paragraphs or even pages." (Yüncü et al, 2024, p. 1479)
7. "**Homogenization** consists in unifying the material of the original on all levels, even though it is originally heterogeneous." (Berman, 1985, s. 75) This is in fact a kind of "correction impulse"; the translator makes the stylistic diversity of the text uniform in the target language.
8. The **destruction of rhythms** is about changing the pacing and the flow of the source text by modifying the punctuation in the target text.

9. Literary texts often contain recurrent motifs, symbols or associative networks beneath the surface structure. The **destruction of underlying networks of signification** arises when the translator fails to recognize and breaks such hidden ties of meaning.

10. The **destruction of linguistic patterns** refers to the breakdown of grammatical or stylistic regularities in the original text. The translator may eliminate these systematic structures in order to adapt them to the habits of the target language.

11. Prose necessarily contains elements of the vernacular, as distinct from the standard language, and the omission of these elements damages the text (Berman, 2012, p. 250). The **destruction of vernacular network or their exoticization** arises in the translation of expressions of dialect, dialect, slang or local coloration in the source text.

12. Berman argues that even if a culture's proverbs, idioms and expressions have equivalents in the target language, the translator should not use such equivalents (2012, p. 251). The **destruction of expressions and idioms** is precisely the tendency to replace culturally marked idioms with their seemingly equivalent counterparts in the target language—something Berman warns against.

13. **The effacement of the superimposition of languages** occurs when multiple languages or linguistic levels are intertwined in a text. Some literary works contain multiple languages (e.g. foreign words in the text, quotations) or different language variants (slang, old language, regional language, etc.) in layered form. The translator usually creates a single language plane in the target text, smoothing out all these layers.

Berman's list of deforming tendencies is not intended as a static or exhaustive taxonomy. Rather, he presents it as a dynamic and interpretive framework—one that can be adapted to the complexities and diversity of real-world translation practices. As Berman himself acknowledges: "There may be others [deforming tendencies]; some overlap, or derive from others; some are well known, or may seem to concern only our classicizing language. But in fact, they concern every translation, whatever the language, at least in the Western world" (Berman, 1985, p. 68). This recognition underscores the culturally and linguistically contingent nature of deforming tendencies, suggesting that they are not universally fixed but instead open to variation across different translation contexts. Thus it may be reasonably inferred that in non-Western languages such as Turkish, both the forms and degrees of these tendencies may diverge significantly. Elements of the Turkish narrative tradition (including stylistic conventions, audience expectations, and genre-specific norms) are likely to influence translation strategies in ways that differ from those observed in Western literary systems.

Building on this, Berman's theoretical model should not be regarded as a rigid or finalized taxonomy, but rather as a flexible analytical tool which allows for the identification and theorization of new or hybrid deforming tendencies. These are patterns of distortion that arise at the intersection of multiple tendencies, shaped by the specific cultural, linguistic, or stylistic pressures of a given translation context. In this framework, a *hybrid deforming tendency* refers to a form of deformation that cannot be fully accounted for by a single category in Berman's original schema. Instead, it simultaneously reflects characteristics of two or more tendencies, often emerging through the translator's negotiation between the divergent norms of the source and target systems. Recognizing these hybrid forms is crucial, as it enables a more nuanced application of Berman's model—one that better reflects the complex, context-dependent realities of translation, especially in settings where Western translation traditions do not constitute the dominant frame of reference.

2. Contrastive Qualitative Text Analysis of Lovecraftian Texts

As the title of the article suggests, this study aims to shed light on how texts imbued with Lovecraftian violence and horror are translated from English into Turkish. In order to achieve the objective, passages from Lovecraft's three short stories which are considered as the integral parts of the Cthulhu Mythos, — *The Case of Charles Dexter*

Ward (1941), The Shadow Over Innsmouth (1936), and At the Mountains of Madness (1936) — have been selected for contrastive qualitative text analysis as each selected story contributes a distinct modality of horror.

The Case of Charles Dexter Ward foregrounds historical layering and occult erudition, weaving a narrative that feels as archival as it is supernatural. Lovecraft structures the story through a patchwork of epistolary fragments, genealogical records and academic correspondence, creating a sense of scholarly realism that enhances the horror through sheer documentary excess. As the protagonist descends into madness via an obsession with his ancestor (the necromancer Joseph Curwen) the narrative becomes saturated with lists of books, artifacts, and antique landmarks, anchoring the supernatural within the textures of colonial Providence. This layering results in “a clash of Lovecraftian self-loathing,” (Vazh, 2025) where antiquarian fascination slowly curdles into identity collapse. The story's horror lies not just in its occult revelations but in the gradual replacement of selfhood with spectral history, rendering the protagonist less a man than an echo of ancestral will.

The Shadow over Innsmouth centers on secrecy, physical and cultural degeneration and the gradual dissolution of human identity beneath the surface of a seemingly ordinary seaside town. Unlike many of Lovecraft's other creations with distant cosmic or extraterrestrial origins, the beings in Innsmouth are disturbingly terrestrial. These creatures are “purely of this earth; or rather, of the seas that cover three-quarters of the earth,” manifesting as “an obscenely crossbred jumble of human, fish, and frog” (Harman, 2012, pp. 205–206). This hybrid monstrosity underscores Lovecraft's deep anxieties about racial and biological contamination. Harman emphasizes how Lovecraft amplifies horror through his stylistic restraint, employing “cold and clinical description of physical changes that would be matters of the greatest possible horror if witnessed directly” (2012, p. 216). In this story, horror emerges not from immediate spectacle, but from a delayed recognition of irreversible transformation, both bodily and cultural, which gradually corrodes the narrator's sense of identity and belonging.

At the Mountains of Madness, by contrast, adopts a pseudo-scientific narrative mode. Its form mimics academic reportage which paradoxically heightens the sense of estrangement by filtering horror through the language of detached observation. This story is notable because it showcases one of Lovecraft's refined techniques: surface details that gesture toward something deeper yet remain vague enough to preserve the underlying terror. Another important feature of this story is the prominence of the architectural descriptions as they evoke a sense of horror that defies visual or rational containment. Lovecraft presents the Antarctic landscape as a stage for impending dread, rendered with what Harman describes as a “talent for depicting geographic locales as suitable homes for horror” (2012, p. 165).

While Lovecraft's oeuvre includes over sixty stories, and many others could certainly have been chosen, the selection of these particular texts is both intentional and methodologically grounded. Collectively, they offer more than thematic variety; they span a stylistic range that extends from quasi-academic formality to rhythmically charged, emotionally suggestive prose. This variation is not incidental, and it is critical for tracing different deforming tendencies in translation, as it allows for the examination of how divergent narrative voices interact with the translator's interventions. Therefore, the chosen stories provide a corpus that is not only analytically rich but also representative of Lovecraft's core literary techniques. Their inclusion ensures a degree of tonal and generic coherence, allowing the study's findings to emerge from sustained literary patterns rather than outlier stylistic features. In this sense, the corpus balances breadth with depth, offering fertile ground for exploring how horror, style and translation intersect.

2.1. Methodology

The contrastive qualitative text analysis is based on 15 extracts drawn from Lovecraft's short stories with five extracts selected from each. The decision to work with 15 extracts in total, five from each of the three stories, strikes a balance between analytical depth and comparative range. Such a planning provides a manageable yet sufficiently robust dataset for identifying patterns across translations. The symmetrical distribution ensures proportional representation, preventing any one story from dominating the overall analysis. It also accommodates both intra-textual variation (e.g., shifts in tone, rhythm or lexical density across a narrative arc) and inter-textual contrasts that illuminate stylistic diversity within Lovecraft's literary corpus.

To determine which passages to analyze, this study adopts a theoretically informed approach grounded in Noel Carroll's conceptualization of "art horror." According to him, "the primary aim of horror fiction is to elicit the emotional responses of threat and disgust: emotions that are not merely felt by the reader but are also inscribed within the narrative as reactions attributed to the characters themselves" (1990, p. 18). These embedded emotional cues function as interpretive signposts, guiding the reader's affective engagement with the text. In line with this framework, the selected extracts are drawn from scenes in which emotional reactions of fear, revulsion or existential terror are thematically and stylistically emphasized. Such moments frequently contain graphic descriptions of violence, monstrous beings or atmospheres of dread, and often deploy rhetorical strategies such as metaphor, imagery, rhythm and suspense to amplify the affective charge. Accordingly, rather than relying solely on lexical search, the selection process involved a close reading of Lovecraft's prose to identify narrative segments where these artistic strategies converge to evoke intense emotional disquiet. This method ensures that the corpus represents not just instances of horror content, but passages where horror is structurally and affectively articulated through language and literary form.

Another important question regarding the methodology of the analysis concerns the choice of two target texts. While a single translation might initially appear sufficient, the decision to include two Turkish translations is driven by methodological necessity rather than stylistic preference. Given the complexity of Lovecraftian horror particularly its reliance on linguistic estrangement, syntactic rhythm and abstract imagery, relying on a single target text would risk limiting the scope of observable deforming tendencies. As Joshi notes, "Lovecraft harnessed his style to the aesthetic purposes he had set for himself—specifically, the creation of atmosphere and the maintenance of a mood of ever-increasing cumulative horror" (2016, p. 317). Therefore, translating Lovecraft demands more than semantic fidelity; it entails reproducing his affective and stylistic architecture. A comparative framework involving two translations allows for the identification of both consistent and divergent translational choices. One version, for instance, may emphasize syntactic fluency at the cost of atmospheric density, while another may preserve semantic ambiguity but disrupt narrative pacing. Bringing two different translations of the same source text into dialogue reveals how distinct deforming tendencies manifest across renderings of equivalent material. Although this dual analysis introduces thematic and stylistic breadth at the expense of depth within any one translation, the trade-off enables the study to trace patterns, tensions and strategies with greater nuance, thereby supporting its aim of diagnosing translation tendencies, rather than attributing choices to individual translator intent.

2.2. Methodological reasons for choosing Berman's deforming tendencies

Due to the highly idiosyncratic nature of Lovecraft's prose, translating his work poses distinct theoretical and practical challenges. His writing is characterized not only by its thematic content those being horror, violence, and the unknown, but also by its intricate formal construction which plays a critical role in generating atmosphere and affect. For this reason, analyzing Lovecraft's translation requires a framework sensitive to both textual form and stylistic estrangement. In this context, Antoine Berman's theory of deforming tendencies offers a particularly suitable methodological lens. As Berman's framework is rooted in a translation ethic that resists domesticating the foreign, it enables a systematic investigation into how formal and stylistic features may be

altered through the act of translation.

Lovecraft's prose not only resists conventional literary norms but actively constructs a sense of temporal and cultural estrangement and this is where Berman's theory becomes especially relevant. His style is marked by anachronistic diction, elaborate syntax and an emphasis on atmospheric suggestion. It deliberately evokes an alien literary register; indeed, "his writing can sound stiflingly archaic, overstuffed with Victorianisms" (Jones, 2014). Lovecraft would "ladle every description with tottering towers of adjectives... [and] exhaustively describe what is repeatedly said to be indescribable" (Luckhurst, 2013). His long and ornate sentences saturated with antiquated vocabulary produce a sense of otherworldly estrangement and the result of which is stylistic foreignness: modern readers and translators experience his language as if encountering something from a different time or culture.

At the core of Berman's analytic is a deep translation ethic: the translator's task is not to erase the foreign but to honor and convey it. Berman posited that "the very aim of translation is to open up [in writing] a certain relationship with the Other, to fertilize the Self through the mediation of the Foreign, and that this essence of translation as opening, dialogue, hybridization, and decentering fundamentally clashes with the ethnocentric structure of every culture" (Placiat, 2014). In other words, translation should let the strangeness of the source text challenge and enrich the target language instead of domesticating it to fit the target culture's comfort. Lovecraft's stylistic hallmarks align precisely with what Berman's theory seeks to protect. His work embodies the kind of foreignness Berman urges translators to preserve, and it is especially vulnerable to the deforming tendencies he outlines.

Lovecraft's treatment of horror is not primarily visual or graphic, but linguistic and atmospheric. His cosmic horror emerges through stylistic intensity, pushing the limits of language to evoke dread, instability and the unknowable. Capturing this intensity in translation demands attention to form and rhythm as much as content. With its focus on lexical patterning, idiomatic density and tonal integrity Berman's theory offers an ideal apparatus for tracing how Lovecraft's anxiety-inducing style is either preserved or eroded in translation. It enables a close analysis of how the textual fabric, which is often fragile, unstable and suggestive, is handled by the translator when confronting dissonances between source and target language expectations.

2.3. Corpus

This section presents the full set of extracts that constitute the corpus of the analysis. In line with the principle of transparency, it is also necessary to address certain methodological questions regarding the sources from which these extracts were drawn. All source text extracts were taken from a single English-language edition: *H.P. Lovecraft – The Fiction: Complete and Unabridged*, published by Barnes & Noble in 2008. This edition served as the consistent and authoritative reference point for the original English texts analyzed in this study. The target texts, by contrast, were compiled from multiple Turkish translations. The first set of target texts—hereafter referred to as Target Text 1 (TT1)—is drawn from *H.P. Lovecraft: Bütün Romanları*, published by Alfa Yayınları in 2020. This volume provides a consolidated Turkish translation of several of Lovecraft's major works. The second set of target texts—referred to as Target Text 2 (TT2)—is compiled from two separate books, both part of a Lovecraft-focused series published by Ren Yayınları. These books are *Delilik Dağlarında* (2022) and *Uyku Duvarının Ardında* (2024), both translated by the same translator. To ensure clarity, each extract taken from this set is additionally coded as either t2.1 (for TT1) or t2.2 (for TT2) at the end of the respective extract. Page numbers for all extracts are also provided for reference.

In summary, the corpus of this study is compiled from four publications: one source text edition and three volumes used to create two distinct sets of target texts. This structure allows for both consistency in source material and diversity in translational interpretation, thereby supporting the study's comparative and contrastive aims. The complete corpus is presented below:

Table 1: Selected Passages from Lovecraft's Three Short Stories

Extract #1 (Abbreviations – Source Text: ST / 1 st Target Text: TT ^{#1} / 2 nd Target Text: TT ^{#2})	
ST	In January, 1927, a peculiar incident occurred. One night about midnight, as Charles was chanting a ritual whose weird cadence echoed unpleasantly through the bouse below, there came a sudden gust of chill wind from the bay, and a faint, obscure trembling of the earth which everyone in the neighbourhood noted. At the same time the cat exhibited phenomenal traces of fright, while dogs bayed for as much as a mile around. This was the prelude to a sharp thunderstorm, anomalous for the season, which brought with it such a crash that Mr. and Mrs. Ward believed the bouse had been struck. They rushed upstairs to see what damage had been done, but Charles met them at the door to the attic; pale, resolute, and portentous, with an almost fearsome combination of triumph and seriousness on his face. (p. 538)
TT^{#1}	1927 Ocak'ında çok tuhaf bir olay meydana geldi. Charles bir gece, gece yarısına doğru garip ahengi aşağıdaki evde nahoş bir şekilde yankılanan bir ilahi okurken birden körfezden soğuk bir rüzgâr esti ve çevredeki herkesin hissettiği hafif bir yer sarsıntısı oldu. Aynı anda kedi korktuğunu belli eden hareketler yaparken, bir mil kadar mesafede bulunan köpekler havlamaya başladılar. Bu, bu mevsimde pek görülmeyen şimşekli yıldırımlı sert bir fırtınanın başlangıcıydı, yıldırım öyle büyük bir gürültüyle düştü ki, Bay ve Bayan Ward eve isabet ettiğini sandılar. Tahribatı görmek için yukarı seyirttiler, ama tavan arasına kapısında onları, yüzünde utku ve ciddiyetin korku verici karışımı bir ifadeyle, sapsarı kesilmiş, önemli bir şeyi haber verecekmiş gibi duran, kararlı görünümlü Charles karşıladı. (p. 224)
TT^{#2}	Ocak 1927'de tuhaf bir olay gerçekleşti: bir gece, gece yarısı sularında Charles tuhaf ritimleri aşağıdaki evde rahatsız edici bir şekilde yankılanan bir ritüel yaparken, iskeleden ani, soğuk bir rüzgâr esti ve kasabada herkesin hissettiği tuhaf, belirsiz bir şekilde yer titredi. Bu sırada evin kedisi olağanüstü korku işaretleri gösterdi, bir kilometre uzaklığa kadar bulunan bütün köpekler havladı. Bu mevsim için uygun olmayan şiddetli bir fırtınaya önsöz oluşturdu, fırtına o kadar yüksek bir ses çıkardı ki Bay ve Bayan Ward eve şimşek çarptığını sandı. Ne kadar hasar olduğunu görmek için üst kata koştular, ama Charles onları tavan arasının kapısında karşıladı, beyaz, kararlı ve uğursuz bir halde, yüzünde neredeyse korkunç bir zafer ve ciddiyet karışımı vardı. (t1, p. 267)
Extract #2	
ST	The morbid listening of his mother in the night brought out the fact that he made frequent sallies abroad under cover of darkness, and most of the more academic alienists unite at present in charging him with the revolting cases of vampirism which the press so sensationally reported about this time, but which have not yet been definitely traced to any known perpetrator. These cases, too recent and celebrated to need detailed mention, involved victims of every age and type and seemed to cluster around two distinct localities; the residential hill and the North End, near the Ward home, and the suburban districts across the Cranston line near Pawtuxet. Both late wayfarers and sleepers with open windows were attacked, and those who lived to tell the tale spoke unanimously of a lean, lithe, leaping monster with burning eyes which fastened its teeth in the throat or upper arm and feasted ravenously. (pp. 547)
TT^{#1}	Annesinin geceleri ses dinlemeye gösterdiği aşırı düşkünlük, Charles'ın karanlıktan yararlanarak sık sık dışarı çıktığı gerçeğini ortaya çıkardı ve bugün daha akademik akıl hastalığı uzmanlarının birçoğu, o sıralarda basının sansasyonel bir şekilde verdiği ama yapının henüz kesinlikle bulunamadığı iğrenç vampirlik olayları konusunda onu suçlamada birleşmektedirler. Daha ayrıntılı anlatılması gereken, yakın zamanlarda cereyan etmiş, hakkında çok yazılıp çizilmiş olan bu olayların her yaş ve cinsten kurbanları vardı ve olaylar esas olarak iki bölgede, tepenin Ward'ların evine yakın oturan kısmında ve North End'de, bir de Pawtuxet yakınlarındaki Cranstone hattı boyunca uzanan varoşlarda yoğunlaşıyordu. Hem evine geç kalmış kişiler hem de pencereleri açık uyuyanlar saldırıya uğramıştı ve sağ kalanların hepsi söz birliği etmişçesine, gözlerinden alevler saçan zayıf, çevik bir canavarın üstlerine sıçrayarak dişlerini boğazlarına ya da kollarına geçirerek aç kurt gibi kanlarını emdiğini anlattılar. (p. 237)
TT^{#2}	Annesinin geceleri korku dolu dinlemeleri karanlık altında sık sık dışarı çıktığı gerçeğini ortaya çıkarmıştı. Daha akademik bir açıdan yaklaşan psikiyatristlerin çoğu o sıralar gazetelerde sansasyon halinde basılan fakat zanlısının bulunamadığı şaşırtıcı vampirlik haberlerini Ward'a bağlıyor. Bu vakalar detaylı olarak vermek için fazla sıkı ve ünlüydü, kurbanları her yaştan ve her türdendi fakat iki belirgin bölgede toplanıyorlardı; yerleşilmiş olan tepe ve North End, Ward evinin yakınları ve Pawtuxet yakınlarındaki Cranstone yolu üzerindeki yerleşilmiş bölgeler. Geç saatlerde sokakta olanlarla camları açık uyuyanlar saldırıya uğramıştı, saldırıdan kurtulmayı başaranlar ise zayıf, kıvrak, zıplayan bir yaratığın alevli gözlerle dişlerini boyun ya da üst kola batırdığı ve oburca çiğnediği konusunda hemfikir di
Extract #3	
ST	For a second he could distinguish nothing but the slimy, moss-grown brick walls sinking illimitably into that half-tangible miasma of murk and foulness and anguished frenzy; and then he saw that something dark was leaping clumsily and frantically up and down at the bottom of the narrow shaft, which must have been from twenty to twenty-five feet below the stone floor where he lay. The torch shook in his band, but he looked again to see what manner of living creature might be immured there in the darkness of that unnatural well; left starving by young Ward through all the long month since the doctors had taken him away, and clearly only one of a vast number prisoned in the kindred wells whose pierced stone covers so thickly studded in the floor of the great vaulted cavern. Whatever the things were, they could not lie clown in their cramped spaces; but must have crouched and whined and waited and feebly leaped all those hideous weeks since their master had abandoned them unheeded. (p. 571)

TT^{*1}	Bir an, neredeyse elle tutulabilir yoğunluktaki kasvetli ve iğrenç bir havanın içinde kaybolup giden yosun bağlamış, kaygan duvarlardan başka bir şey göremedi; sonra, uzandığı beton zeminden altı-yedi metre aşağıda kapkara bir şeyin beceriksizce ve çılgınca sıçrayıp durduğunu gördü. Elindeki fenerin ışığı titredi, ama bu hiç de doğal olmayan kuyunun karanlığında hapsolmuş canlılığını neye benzediğini görmek için yeniden baktı; doktorların kendisini götürmesi üzerine Charles'ın bütün bir ay boyunca açlıktan ölmeye terk ettiği ve büyük mağaranın zeminini sık bir şekilde kaplayan benzer delikte kocaman taşların altındaki kuyulara hapsolmuş çok sayıdaki canlıdan biriydi. Bu şeyler her ne idiyeler, bu kadar dar bir yerde yatamayıp sahiplerinin kendilerini bırakıp gittiği bu korkunç haftalar boyunca çömelmiş, sızlanmış, beklemiş ve güçsüz bir şekilde sıçramış olmalıydılar. (p. 272-3)
TT^{*2}	Bir saniyeliğine sadece sonsuzluk boyunca pislik ve çaresiz öfkeden oluşmuş yarı maddesel atmosfere uzanan balçıklı bir gül yosunlu tuğla duvarlar dışında bir şey göremedi, daha sonra dar çukurun dibinde, yattığı yerden on , on beş metre derinlikte, beceriksizce ve delirmişçe zıplayan koyu bir şey gördü. Fener elinde titredi, fakat bu doğa dışı çukurun karanlığında ne tür bir canlılığın hapsoldüğü görebilmek için bir kez daha baktı. Ne tür bir canlı, doktorlar aylar önce Ward'ı götürdüğünden beri aç bir halde durabilirdi? Bu canlının hücreleri büyük açıklığın zeminini kaplayan çok sayıdaki canlıdan yalnızca biri olduğu oldukça belliydi. Bu şeyler her ne idiyse dar çukurlarını bekleyemiyorlardı, sahipleri onları terk ettiğinden beri korkunç haftalar boyunca, güçsüz bir şekilde kıvranıyor, inliyor ve bekliyor olmalıydılar. (p. 318)
Extract #4	
ST	What the thing was, he would never tell. It was like some of the carvings on the hellish altar, but it was alive. Nature had never made it in this form, for it was too palpably unfinished. The deficiencies were of the most surprising sort, and the abnormalities of proportion could not be described. Willett consents only to say that this type of thing must have represented entities which Ward called up from imperfect salts, and which he kept for servile or ritualistic purposes. (p. 572)
TT^{*1}	Willett, o şeyin ne olduğunu asla söyleyemeyecekti. Cehennemden çıkma sunağın üzerindeki bazı oymalara benziyordu, ama canlıydı. Doğa onu asla bu biçimde yaratmamıştı, çünkü tamamlanmamış olduğu çok açıktı. Kusurları son derece şaşırtıcı cinstendi ve oranlarındaki anormallikleri tarif edilebilecek gibi değildi. Willett, bu tür şeylerin, Ward'un kusurlu tuzlardan dirilttiği ve köle ya da ayin amacıyla muhafaza ettiği varlıklardan olması gerektiğini söylemekle yetinmektedir. (p. 274)
TT^{*2}	O şeyin ne olduğunu asla söylemedi. O lanetli sunağın üzerindeki şeylere benziyordu, fakat hayattaydı. Doğa onu bu formda yaratmamıştı, çünkü çok açık bir şekilde bitmemişti. Eksiklikleri son derece şaşırtıcıydı ve boy orantısızlığı açıklanamazdı. Willett yalnızca bu şeylerin Ward'un hatalı tuzlardan kaldırmış olduğu şeyleri temsil ettiğini ve hizmet etmeleri ya da ritüellerde kullanılmak üzere onları saklıyor olabileceğini söyledi. (t1, p. 319)
Extract #5	
ST	At the very first word from Willett's mouth the previously commenced formula of the patient stopped short. Unable to speak, the monster made wild motions with his arms until they too were arrested. When the awful name of Yog-Sothoth was uttered, the hideous change began. It was not merely a dissolution, but rather a transformation or recapitulation; and Willett shut his eyes lest he faint before the rest of the incantation could be pronounced. But he did not faint, and that man of unholy centuries and forbidden secrets never troubled the world again. The madness out of time had subsided, and the case of Charles Dexter Ward was closed. (p. 593)
TT^{*1}	Willett'in ağzından daha ilk sözcüklerin dökülmesiyle, hasta daha önce başladığı formülün okunmasını birden kesti. Ağzından tek sözcük çıkaramayan canavar, kollarıyla çılgınca hareketler yapmaya başladı, sonra onları da oynatamaz oldu. Ürkütücü Yog-Sothoth adının dile getirilmesiyle iğrenç değişim başladı. Bu sadece bir çözülme olmayıp, daha çok bir dönüşüm ya da aslına dönüşü ve okumasını tamamlamadan bayılmamak için Willett gözlerini yumdu. Ama bayılmadı ve tekinsiz yüzyıllarla yasak sırların adamı bir daha asla dünyayı rahatsız etmedi. Zaman dışı delilik dindi, Charles Dexter Ward olayı kapandı. (p. 305)
TT^{*2}	Willett'in ağzından çıkan ilk kelimede hastanın önceden başlamış olduğu formül yarıda kesildi. Konuşmayan canavar kollarının kullanımını da yitirene kadar vahşi hareketler yaptı. Bu yalnızca bir ayrışma değil, bir metamorfoz ya da bir gelişim yenilenmesiydi. Willett büyüünün devamı söylenmeden bayılmamak için gözlerini kapattı. Fakat bayılmadı ve lanetli yüzyıllardan gelmiş, yasaklı sırların sahibi olan o adam dünyayı bir daha tehlikeye sokmadı. Zamanın ötesinden gelen delilik yok oldu ve Charles Dexter Ward vakası sonuçlandı. (t1, p. 352)
Extract #6	
ST	Some of the stories would make you laugh—about old Captain Marsh driving bargains with the devil and bringing imps out of hell to live in Innsmouth, or about some kind of devil-worship and awful sacrifices in some place near the wharves that people stumbled on around 1845 or thereabouts—but I come from Panton, Vermont, and that kind of story don't go down with me. (pp. 809-810)
TT^{*1}	Bazı hikayeler var ki -ihtiyar kaptan Marsh'ın şeytanla pazarlık yaptığı ve Innsmouth'ta yaşaması için cehennemden küçük şeytanlar getirttiği hakkında, şeytana tapınmalar ve 1845 civarında rıhtımlar yakınında bazı yerlerde tesadüf edilen korkunç kurban törenleri hakkında anlatılan hikayeler- gülersiniz ama ben Vermont, Panton'luyum, bu tür hikayeleri yutmam. (p. 439)
TT^{*2}	Bazı hikayeleri duysan gülersin, aslı Kaptan Marsh şeytanla anlaşma yapmış ve cehennemden iblisler getirip Innsmouth'a yerleştirmiş ya da 1845 yılında insanların gezdiği iskelede bir yerlerde şeytana tapma ve korkunç kurban ayinleri olmuş. Ben Panton, Vermont'dan geliyorum ve bu tür hikayelere pek inanmam. (t2, p. 15)

Extract #7	
ST	There was a factory inspector who stopped at the Gilman a couple of years ago, and he had a lot of unpleasant hints about the place. Seems they get a queer crowd there, for these fellow heard voices in the other rooms—though most of 'em was empty—that gave him the shivers. It was foreign talk, he thought, but he said the bad thing about it was the kind of voice that sometimes spoke. It sounded so unnatural—slopping-like, he said—that he didn't dare undress and go to sleep. (p. 811)
TT ^{*1}	Birkaç yıl önce Gilman Evi'nde konaklayan bir fabrika müfettişi vardı, orası hakkında pek de hoş olmayan bir yığın şey anlattıydı. Anlaşıldığı kadarıyla otelde garip insanlar kalıyormuş, çünkü bizim adam diğer odalardan -çoğunun boş olmasına karşın- yüreğini ağzına getiren birtakım sesler duymuş. Bunların yabancı bir dilde konuşmalar olduğunu sanmış, en kötüsü de zaman zaman duyulan sesin niteliğiymiş. Dediğine göre, doğallıktan o kadar uzak -şam şumşorolop türünden- bir sesmiş ki soyunup yatağa girmeye cesaret edememiş. (p. 441)
TT ^{*2}	Yıllar önce Gilman'da kalan bir fabrika müfettişi vardı, orasıyla ilgili birçok kötü imada bulundu. Görünüşe göre orada tuhaf insanlar oturuyor, adam diğer odalar boş olduğu halde sesler duyduğunu ve korkudan titrediğini söyledi. Seslerin yabancı bir dil olduğunu düşünüyor. Ama en kötüsünün arada sırada konuşan ses olduğunu ekledi. Doğadışı bir sesmiş, şapırdama sesine benziyormuş. Korkudan soyunup uyumaya cüret edememiş. (t2, p. 17)
Extract #8	
ST	But now Zadok was shaking me, and I turned back to watch the melting of that fear-frozen face into a chaos of twitching eyelids and mumbling gums. Presently his voice came back-albeit as a trembling whisper. "Git aout o' here! Git aout o' here! They seen us-git aout fer your life! Dun't wait fer nothin'-they know naow-Run fer it-quick-aout o' this taown-" Another heavy wave dashed against the loosening masonry of the bygone wharf and changed the mad ancient's whisper to another inhuman and blood-curdling scream. (pp. 836-37)
TT ^{*1}	Ama şimdi Zadok beni sarsıyordu; geri döndüm ve korkudan donmuş suratın eriyerek seğiren gözkapakları ve diş etleri karmaşasına dönüşümünü izledim. Tam o sırada -titrek bir fısıltı halinde de olsa- sesini yeniden buldu. <i>Git burdan! Git burdan! Bizi gördüler</i> -canını kurtarmak istiyorsan kaç! Hiçbir şeyi bekleme. Artık biliyorlar -bu yüzden kaç-çabuk-uzaklaş kasabadan..." Ağır bir dalga, çoktan yerinde yeller esen rıhtımın gevşemiş taşlarına çarptı ve kaçık ihtiyarın fısıltısını insanlık dışı kan dondurucu bir çığlığa dönüştürdü. (p. 481)
TT ^{*2}	Ancak şimdi Zadok beni sarsmaya başlamıştı, kafamı çevirdiğimde korkudan donmuş o yüzün titreyen gözler ve mırıldayan dudaklarından oluşmuş bir kaosa dönüşmesini izledim. Kısa bir süre sonra sesi geri geldi. "Git buradan! Git buradan! Bizi gördüler, canını seviyorsan kaç! Hiç zaman kaybetme! Artık biliyorlar, koş, çabuk kasabadan çık!" Ağır bir dalga daha eski iskelenin çözülün taşlarına çarptı ve çılgin atığın fısıltısını insanlık dışı, kan donduran bir çığlığa dönüştürdü. (t2, p. 59)
Extract #9	
ST	I think their predominant colour was a greyish-green, though they had white bellies. They were mostly shiny and slippery, but the ridges of their backs were scaly. Their forms vaguely suggested the anthropoid, while their heads were the heads of fish, with prodigious bulging eyes that never closed. At the sides of their necks were palpitating gills, and their long paws were webbed. They hopped irregularly, sometimes on two legs and sometimes on four. I was somehow glad that they had no more than four limbs. Their croaking, baying voices, clearly used for articulate speech, held all the dark shades of expression which their staring faces lacked. (p. 853)
TT ^{*1}	Karınları beyaz olmasına karşın renkleri daha çok griye çalan yeşildi. Çoğunlukla parlak ve kaygandılar ama sırtları pul puldu. Gövdeleri az çok insanı andırırken, asla kapanmayan aşırı patlak gözlerle kafaları balık kafasıydı. Boyunlarının yanlarında bir nabız gibi atan solungaçları vardı ve uzun pençeleri perdeliydi. Bazen iki bazen dört ayak üzerinde düzensizce zıplıyorlardı. Dörtten fazla eklemli uzuvlarının olmayışından nedense memnuniyet duydum Heceli bir dil yerine kullandıkları açıkça belli olmayan vıraklama, havlama sesleri, anlamsız suratlarını aksine karanlığın tüm tonlarını ifade ediyordu. (p. 507)
TT ^{*2}	Sanırım baskın renkleri grimsi bir yeşildi fakat karınları beyazdı. Büyük çoğunlukla parlak ve kaygandılar fakat sırtlarındaki çıkıntılar pulluydu. Formları belirsiz bir şekilde insana işaret ediyordu fakat kafaları balık kafasıydı ve devasa, pörtlek gözleri asla kapanmıyordu. Boyunlarının kenarlarında titreyen solun saçlar vardı ve uzun patileri perdeliydi. Düzensiz bir şekilde hopluyorlardı; bazen iki ayak üzerinde bazense dört. Nedense dörtten fazla uzuvlarının olmamasından memnun olmuştum. Vaklayan, bağırın sesleri açık bir şekilde anlaşılır bir konuşmaydı ve somurtkan yüzlerinde eksik olan tüm karanlık ifadeleri içeriyorlardı. (t2, p. 86)
Extract #10	
ST	So far, I have not shot myself as my uncle Douglas did. I bought an automatic and almost took the step, but certain dreams deterred me. The tense extremes of horror are lessening, and I feel queerly drawn toward the unknown sea-deeps instead of fearing them. I hear and do strange things in sleep and awake with a kind of exaltation instead of terror. I do not believe I need to wait for the full change as most have waited. If I did, my father would probably shut me up in a sanitarium as my poor little cousin is shut up. Stupendous and unheard-of splendours await me below, and I shall seek them soon. <i>Ia-R'lyeh! Cthulhu fhtagn! Ia! Ia!</i> No, I shall not shoot myself—I cannot be made to shoot myself! (p. 858)
TT ^{*1}	Şu ana kadar henüz Douglas dayım gibi kendime vurmuş değilim. Otomatik bir tabanca satın aldım ve az daha o adımı atıyordum, ancak bazı düşler beni caydırdı. Dehşetin aşırılığı törpüleniyor ve denizlerin meçhul derinliklerinden korkmak yerine garip bir

	şekilde oraya çekildiğini hissediyorum. Uykuda tuhaf şeyler işitiyor, tuhaf şeyler yapıyor ve dehşet yerine bir tür heyecanla uyanıyorum. Çoğunun beklemiş olduğu gibi değişimin tamamlanmasını beklemem gerektiğine inanmıyorum. Bekleyecek olsaydım, babam zavallı küçük kuzenim gibi beni de bir sanatoryumda kapatırdı herhalde. Harikulade ve işitilmemiş bir ihtişam bekliyor beni aşağıda; tez zamanda onların peşine düşmeliyim. <i>Ia-R'lyeh! Cthulhu fhtagn! la! la!</i> Hayır kendimi vurmamalıyım-kendimi vurayım diye yaratılmış olamam! (p. 515)
TT ²	Şimdiye kadar Douglas dayımın yaptığı gibi kendimi vurmam. Bir tabanca alarak neredeyse bu adımı attım ama belli rüyalar beni engelledi. Gergin, olağanüstü korkular azalıyor ve tuhaf bir şekilde denizin bilinmeye derinliklerinden korkmak yerine oraya çekildiğini hissediyorum. Uykumda tuhaf şeyler duyuyorum ve yapıyorum, korku yerine bir tür zevkle uyanıyorum. Çoğunun beklediği gibi tamamen değişmeyi beklememe gerek olmadığını düşünüyorum. Eğer beklersem babam büyük ihtimalle beni kuzenimin de içinde olduğu akıl hastanesine kapatır. <i>Ia-R'lyeh! Cihuiha flgagn! Id Ia!</i> Hayır kendimi vurmuyacağım, kendimi vurmaya zorlanamam! (t2, p. 95)
	Extract #11
ST	The nervous system was so complex and highly developed as to leave Lake aghast. Though excessively primitive and archaic in some respects, the thing had a set of ganglial centres and connectives arguing the very extremes of specialised development. Its five-lobed brain was surprisingly advanced; and there were signs of a sensory equipment, served in part through the wiry cilia of the head, involving factors alien to any other terrestrial organism. Probably it had more than five senses, so that its habits could not be predicted from any existing analogy. It must, Lake thought, have been a creature of keen sensitiveness and delicately differentiated functions in its primal world; much like the ants and bees of today. It reproduced like the vegetable cryptogams, especially the pteridophytes; having spore-cases at the tips of the wings and evidently developing from a thallus or prothallus. (pp. 741-2)
TT ¹	Sinir sistemi, Lake'in şaşkınlıktan ağzını bir karış açık bırakacak kadar karmaşık ve gelişkindi. Bazı bakımlardan aşırı ilkel ve gelişmemiş olmakla birlikte, çeşitli işlevleri yerine getirecek şekilde farklılaşmış olduğunu düşündüren bir dizi sinir düğümü ve bağlantıları bulunuyordu. Beş loplu beyni şaşılacak kadar gelişmişti ve dünyadaki hiçbir organizmada görülmemiş işlevleri, başındaki sert ve kalın kıllar aracılığıyla yerine getiren duyu organlarına sahipti. Muhtemelen beşten fazla duygusu vardı; dolayısıyla davranış biçimi, mevcut organizmalarla karşılaştırmak suretiyle kestirilemezdi. Lake bunun çok duyarlı ve kendi ilkel dünyasında günümüzün karıncaları ve arıları gibi son derece farklılaşmış işlevlere sahip bir yaratık olduğunu düşündü. Bu yaratık-bitki cryptogramlar özellikle de kanatlarının ucunda spor keseleri bulunan <i>pterophytler</i> gibi üremiştii ve bir <i>thallus</i> veya <i>prothallustan</i> gelişmiş olduğu açıktı. (p. 41)
TT ²	Sinir sistemi o kadar karmaşıktı ki Lake'in ağzı açık kalmıştı. Bazı kısımları ilkel ve gelişmemiş olsa da ganglial merkezlerin varlığı, bu canlının son derece özelleşmiş olduğunu gösteriyordu. Beyni beş lobdan oluşuyordu, duyuşal merkezler mevcuttu ve bazı özellikleri dünyadaki her varlığın beyin yapısına yabancıydı. Büyük ihtimalle beşten fazla duygusu vardı, bu nedenle davranışlarını anlamlandırmak neredeyse imkansızdı. Lake'e göre bu canlı son derece hassastı ve ilkel dünyada çok özelleşmiş bir görevi vardı; bugünkü karıncalar ve arılar gibi. Bitki gibi çoğalıyordu, özellikle de eğrelti otu gibi. Kanat uçlarında bulunan sporlar büyük ihtimalle bir erkek ve bir dişi organdan geliyordu. (t1, p. 36)
	Extract #12
ST	In the whole spectacle there was a persistent, pervasive hint of stupendous secrecy and potential revelation; as if these stark, nightmare spires marked the pylons of a frightful gateway into forbidden spheres of dream, and complex gulfs of remote time, space, and ultra- dimensionality. I could not help feeling that they were evil things—mountains of madness whose farther slopes looked out over some accursed ultimate abyss. That seething, half-luminous cloud-background held ineffable suggestions of a vague, ethereal <i>beyondness</i> far more than terrestrially spatial; and gave appalling reminders of the utter remoteness, separateness, desolation, and aeon-long death of this untrodden and unfathomed austral world. (p. 745)
TT ¹	İnsan ne tarafa baksa, her an kendini açığa vuracakmış gibi duran etkileyici bir gizliliğin ipuçlarını görüyordu; karabasanı andıran bu ince kuleler yasak düş dünyalarına ve uzak zamanların, uzayın ve çok boyutluluğun korkunç uçurumlarına açılan dehşet verici bir geçidi işaret ediyorlardı sanki. Bunların kötü şeyler -uzak yamaçları lanetli, sonsuz bir uçurum gibi görünen delilik dağları- olduğunu düşünmekten kendimi alamadım. Bu kaynakları yarı ışıklı bulutların oluşturduğu arka plan dünyaya ait bir uzamadan çok, belli belirsiz soyut uzaklarla ilgili tarifsiz çağrışımlara yol açıyor, muazzam bir uzaklığı, ayrılığı, yalnızlığı ve bu insan ayağı değmemiş uçsuz bucaksız güney dünyasında milyonlarca yıldır hüküm süren ölümü anımsatıyordu. (pp. 47-8)
TT ²	Tüm manzaraya olağanüstü bir sırrının ipuçları serpilmiş gibiydi ve bir aydınlanma vaat ediyordu. Sanki kabuslardan fırlamış bu zirveler korku dolu yasak rüyalara açılan kapılardı. Farklı zamanlara, uzaylılara ve boyutlara açılıyor gibiydiler. İçimden bir ses, bu zirvelerin şeytani bir niyeti olduğunu söylüyordu sanki delilik dağlarının arkasında sonsuz bir uçurum vardı. Havadaki yarı parlak bulutlar dünyaya ait değil gibi duruyordu. Adeta tamamıyla farklı, uzak ve bağımsız bir evrenden geliyorlardı ve sonsuz yıllardır buradaydılar. Ayak basılmamış ve anlaşılmamış bu güney dünyasının var oluşundan önce buradaydılar, hatta ölümünden sonra bile burada olacaklar diyordu içimden bir ses. (t1, s 41)

Extract #13	
ST	It was curious to note from the pictured battles that both the Cthulhu spawn and the Mi-Go seem to have been composed of matter more widely different from that which we know than was the substance of the Old Ones. They were able to undergo transformations and reintegrations impossible for their adversaries, and seem therefore to have originally come from even remoter gulfs of cosmic space. The Old Ones, but for their abnormal toughness and peculiar vital properties, were strictly material, and must have had their absolute origin within the known space-time continuum; whereas the first sources of the other beings can only be guessed at with bated breath. All this, of course, assuming that the non-terrestrial linkages and the anomalies ascribed to the invading foes are not pure mythology. Conceivably, the Old Ones might have invented a cosmic framework to account for their occasional defeats; since historical interest and pride obviously formed their chief psychological element. (p. 776)
TT^{*1}	Savaş resimlerinde Chulhu soyunun olsun, Mi-Go'nun olsun, Eskiler'in bildiğimiz maddesinden çok farklı bir maddeden oluşmuş olduklarını görmek çok ilginçti. Bunlar, rakipler için olanaksız dönüşümleri ve bütünleşmeleri gerçekleştirebiliyor ve uzayın daha uzak köşelerinden gelmiş benziyorlardı. Oysa Eskiler, anormal dayanıklılıkları ve ilginç bilimsel özellikleri dışında tamamen madde idiler ve kökenleri kesinlikle bilinen uzay ve zamandaydı; oysa diğer varlıkların kökenlerinin tahmin etmeye çalışan insanın soluğu kesilirdi. İstilacı düşmana atfedilen tüm bu dünya dışı bağlantılar ve anormallikler elbette ki salt efsaneden ibaret değildi. Tarihe karşı duydukları ilgi ve tarihleriyle gururlanmak psikolojilerinin önemli bir unsuru olduğundan, belki de Eskiler ara sıra uğradıkları yenilgileri açıklamak için kozmik bir çerçeve uydurmuşlardır. (p. 97)
TT^{*2}	Savaşların resmedildiği oylamalarda Cthulhu soyunun da Mi-Goların da Antik Varlıklar'dan çok farklı bir maddeden yapıldığını gösteriliyordu. İki ırk da düşmanlarının yapamadığı biçimde dönüşümler geçirebiliyor ve kopmuş parçalarını tekrar vücutlarıyla birleştirebiliyorlardı, bu da kozmik uzayın daha da uzak köşelerinden geldiklerini bir kanıtıydı. Antik varlıklar, her ne kadar dayanıklı ve gelişmiş olsalar da tamamen fiziksel maddeden yapılmışlardı, yani bilinen uzay-zaman süresi içinde var olmuş olmalıydılar, fakat diğer iki ırkın nereden geldiğini tahmin etmek bile mümkün değildi. Elbette bu söylediklerim bütün bu oylamalarda anlatılanların efsane olmadığını kabul edersek geçerli. Antik varlıklar için onur ve geçmişlerinden duydukları gurur çok önemli olduğundan bu anlatılanlar kaybettikleri savaşlara kulp uydurmak adına kurgulanmış olabilir. (t1, pp.84-5)
Extract #14	
ST	After what we had found in that other room, we were in a measure prepared for this encounter. The really great shock came when we stepped over and undid one tarpaulin whose outlines had peculiarly disquieted us. It seems that others as well as Lake had been interested in collecting typical specimens; for there were two here, both stiffly frozen, perfectly preserved, patched with adhesive plaster where some wounds around the neck had occurred, and wrapped with patent care to prevent further damage. They were the bodies of young Gedney and the missing dog. (p. 790)
TT^{*1}	Diğer odada bulduğumuz şeylerden sonra böyle bir şeyle karşılaşmaya bir ölçüde hazırдық. Asıl şoku, kızaklarla yaklaşıp dış hatları bizi garip bir şekilde huzursuz eden muşambayı açtığımızda yaşadık. Anlaşıldığına göre Lake gibi ötekiler de tipik numuneleri toplamakla ilgileniyorlardı; çünkü burada her ikisi de kas katı dondurulmuş, mükemmelen muhafaza edilmiş, boyun civarındaki yaraları plaster ile kapatılmış ve daha fazla zarar görmemeleri için dikkatle sarılmış böylesi iki numune vardı. Bunlar genç Gedney ile kayıp köpeğin bedenleriydi. (pp. 119-120)
TT^{*2}	Diğer odada bulduğumuz kamptan sonra bu manzarayla karşılaşmaya az çok hazır sayılırdık. Fakat asıl şoku kızakları kaplayan muşamba açtıktan sonra yaşadık. Görünüşe göre bu varlıklar da en az Lake kadar örnek toplamayı seviyorlardı, çünkü muşambanın altında donmuş durumda, boyunları üzerindeki yaralar yara bandıyla kapanmış iki örnek vardı. Bu örnekler Gedney ve eksik olan köpeğin vücutlarıydı. (t1, p. 105)
Extract #15	
ST	Our exact motive in looking back again was perhaps no more than the immemorial instinct of the pursued to gauge the nature and course of its pursuer; or perhaps it was an automatic attempt to answer a subconscious question raised by one of our senses. In the midst of our flight, with all our faculties centered on the problem of escape, we were in no condition to observe and analyse details; yet even so our latent brain-cells must have wondered at the message brought them by our nostrils. Afterward we realised what it was—that our retreat from the foetid slime-coating on those headless obstructions, and the coincident approach of the pursuing entity, had not brought us the exchange of stench which logic called for. In the neighbourhood of the prostrate things that new and lately unexplainable foetor had been wholly dominant; but by this time it ought to have largely given place to the nameless stench associated with those others. (p. 801)
TT^{*1}	Geriye doğru bakmamızı un gerçek nedeni belki, takip edilenin ardındaki şeyin nasıl bir şey olduğunu ve ne kadar uzakta olduğunu anlama içgüdüğü, belki de duygularımızdan birinin bir bilinçaltı sorusuna kendiliğinden verilmiş bir yanıttı. Bütün dikkatimizi kurtulmaya vermiş kaçarken ayrıntılarla uğraşacak durumda değildik, yine de beyin hücrelerimiz burun delikleri yoluyla kendisine ulaşan mesaja şaşırılmış olmalıydı. Sonra bunun ne olduğunu anladık: başsız bedenlerin üzerini örten pis kokulu balıktan uzaklaşıyor olmamız ve peşimize düşen yaratığın tesadüfen yaklaşmış olması, mantığın gerektirdiği koku değişimine yol açmamıştı. Başsız bedenlerin yakınındaki o yeni ve ne olduğu anlaşılmayan koku çok belirgindi, ama şimdiye kadar yerini çoktan “Ötekiler”in adsız kokusuna bırakmalıydı. (p. 136)

TT#2 Arkaya bakma nedenimiz belki de avcısını görmek isteyen bir av olduğumuz içindi, ya da belki de duygularımızdan fark ettiği bir şeye refleks olarak verilmiş bir cevap. Kaçışımız sırasında gözlem yapacak durumda değildik fakat yine de bilinçaltımız burnumuzun aldığı kokunun kaynağını merak etmiş olmalıydı. Sonradan bunun nedenini anladık. Balçıkla kaplı, kafasız vücutları keşfimiz ve bizi takip eden varlıktan kaçışımız sırasında hissetmemiz gereken koku değişikliğini hissetmiştik. Ölü vücutlar balçıkla kaplandığı için koku orada çok güçlüydü fakat şimdiye kadar bu kokunun Antik Varlıklar'a ait kokuyla yer değiştirmiş olması gerekiyordu. (t1, p. 118)

3. Discussion of Findings

The close examination of the analysis reveals the frequent application of specific tendencies identified in Berman's theory. These were given as a list below on the table:

Table 2: List of the Canonical Deforming Tendencies Detected in the Corpus

Deforming Tendency	Detection counts in TT#1	Detection counts in TT#2
Clarification	Detected in all extracts	Detected in all extracts
Destruction of Rhythms	Detected in 14 extracts	Detected in all extracts
Rationalization	Detected in 12 extracts	Detected in 12 extracts
Expansion	Detected in 5 extracts	Detected in 6 extracts
Qualitative Impoverishment	Detected in 3 extracts	Detected in 2 extracts
Homogenization	Detected in 2 extracts	Detected in 2 extracts
Quantitative Impoverishment	-	Detected in 3 extracts
Ennoblement	Detected in 1 extract	Detected in 1 extract
Destruction of underlying networks of signification	Detected in 1 extract	-

Table 2 shows clearly that both translations display marked traces of clarification, destruction of rhythms and rationalization. These are the deforming tendencies that directly interfere with Lovecraft's deliberate stylistic opacity and narrative disorientation. His complex syntax, tonal dissonance and semantic ambiguity are not mere stylistic embellishments; they form the affective and rhetorical nucleus of his narratives. When such prose encounters the translational imperative toward readability and coherence, it is expected that the very deforming patterns identified by Berman will begin to surface.

Having been detected in all extracts of the corpus, *Clarification* manifests as a systematic rendering of ambiguity into explicit meaning. In Lovecraft's prose much of the horror emerges from referential indeterminacy, syntactic vagueness and oblique implication. Turkish translations were observed to display a marked tendency to resolve these ambiguities by anchoring floating signifiers, specifying vague entities or converting elliptical constructions into full logical assertions. The analysis shows that clarification frequently occurs in passages where Lovecraft intentionally withholds information or constructs layered meanings through metaphor. In such cases, the translator's intervention leads to a narrowing of interpretive openness, often at the cost of narrative suspense or ontological uncertainty. This tendency is particularly prominent in scenes of supernatural suggestion, where the unknown is reframed in terms more familiar or digestible to the target audience.

There are also other deforming tendencies that stand out in the analysis. Being one of them, *Rationalization* appears as a mean of simplifying structurally intricate or semantically ambiguous passages. Translators tend to recast complex formulations into linear, more digestible forms, especially when dealing with speculative or surreal elements. The analysis revealed that rationalization tendency is more pronounced where ambiguous causalities are resolved and the narrative's instability is reduced to something more readily narratable. *Destruction of rhythms* is directly linked with Lovecraft's distinctive prose rhythm. It is shaped by parataxis,

recursive phrasing and cumulative intensity, all of which are frequently disrupted in translation. This tendency is particularly evident in cases where the translator's attempt at sentence fragmentation breaks the cadence. *Expansion*, on the other hand, seemed to emerge where translators amplify or elaborate on the source text's content, often by adding interpretive detail, cultural explanation or paraphrastic insertion. It is especially visible in scenes where the source text relies on compression, implication or suggestive omission. In such instances, Turkish renderings often insert phrases that interpret character intentions, overstate emotions, or clarify what was only implied.

Taken together, these patterns confirm the central hypothesis of this study: that Lovecraft's writing—by virtue of its resistance to fluency, reliance on semantic ambiguity and stylistic extremity—is especially prone to the deforming pressures outlined by Berman. While competent and often rendered, the Turkish translations reflect the inescapable trade-offs involved in translating prose that is, by design, meant to resist assimilation. Through these distortions, we observe not only the contours of translation as an interpretive act but also the deep structural challenges posed by cosmic horror to the norms of target-language readability.

3.1. The presence & detection of hybrid deforming tendencies in the corpus

While Antoine Berman's taxonomy of deforming tendencies has proven foundational for diagnosing translational distortions, the corpus-based analysis of this study revealed recurrent transformation patterns that could not be sufficiently explained by invoking any single canonical tendency. Instead, these patterns manifested through the convergence of multiple tendencies, producing compound effects that warranted conceptual refinement. In this context, hybrid tendencies were developed not to supplant Berman's model, but to extend it in a manner responsive to the peculiarities of Lovecraft's prose and its reception in Turkish literary translation. Showing their frequency and observational patterns in corpus, the hybrid deforming tendencies were presented below in Table 3:

Table 3: Hybrid Deforming Tendencies and their Frequency & Modes of Observation Found in Lovecraft's Stories

Hybrid Deforming Tendency	Presence in TT ¹	Presence in TT ²	Observation Pattern
Dilution of the emotional charge	#1, #3, #4, #5, #7, #8, #9, #10	#1, #2, #3, #4, #5, #6, #7, #8, #9, #10	Parts inducing fear, surprise, horror were neutralized.
Attenuation of descriptions	#11, #12, #14, #15	#11, #12, #13, #14, #15	Descriptions of irrealia and places were simplified.

The first hybrid deforming tendency, *Dilution of Emotional Charge*, accounts for the consistent weakening or flattening of affective intensity in translation particularly in segments where psychological dread, existential horror, or emotional rupture are central to narrative function. This phenomenon combines features of Berman's qualitative impoverishment and destruction of underlying signifying networks but cannot be wholly subsumed under either. As mentioned a few times previously, Lovecraft's prose derives much of its horror from syntactic rhythm, tonal ambiguity and affective density. Yet in the Turkish translations, such affective moments are often rendered in more neutral, explanatory or euphemistic terms, thereby reducing the emotional volatility that defines the source text. For instance, in TT1 of Extract #4 phrases like "too palpably unfinished" and "abnormalities of proportion could not be described" evoke horror through restraint and negation. The translation instead uses "*tarif edilebilecek gibi değildi*" (*not able to be described*), which mimics the form but not the tone of Lovecraft's paralyzed evocation. Whereas in TT2 of Extract #5, emotional climax is handled in a more contained way. The sentence "*lanetli yüzyıllardan gelmiş, yasaklı sırların sahibi olan o adam dünyayı bir daha tehlikeye sokmadı*" (*man from the cursed centuries, the holder of forbidden secrets, never put the world in danger again*) is informative and complete but lacks the eerie restraint of "that man of unholy centuries and forbidden secrets never troubled the world again." The rephrasing closes the narrative thematically but not affectively, softening the dread into resolution.

The other hybrid tendency, *Attenuation of Descriptions*, was developed to describe the systematic simplification or semantic compression of Lovecraft's highly descriptive and destabilizing prose. Conceptually derived from a combination of quantitative impoverishment and destruction of expressions and idioms, this tendency refers to the reconfiguration of passages where ontological uncertainty and referential instability are integral rhetorical effects. Rather than preserving Lovecraft's strategies of deferral, vagueness and sensory overload, Turkish translations frequently streamline such ambiguity into more concrete or spatially coherent imagery. This recontextualization often renders the alien merely unfamiliar. In TT2 of the Extract #15 for example, the term "*balçıkla kaplı*" (*covered with slime*) lacks the olfactory aggression of "foetid slime-coating," and "*çok güçlüydü*" (*very strong*) substitutes for the more ambiguous "wholly dominant." This renders the sensory contrast less nuanced and less evocative of existential dread. In TT1 of Extract #12; the phrase "that seething, half-luminous cloud-background held ineffable suggestions..." is simplified as "*bu kaynayan yarı ışıklı bulutların oluşturduğu arka plan... çağrışımlara yol açıyor.*" (*this background of boiling half-lit clouds... evokes associations*) The sensory ambiguity and ineffability is reduced through clearer imagery.

In sum, the hybrid deforming tendencies identified in this study emerged out of analytical necessity. Their conceptualization responds to the limits of Berman's framework when applied to prose that is deliberately resistant to fluency and meaning stabilization. Lovecraft's fiction, marked by affective extremity, descriptive ambiguity, and stylistic eccentricity, presents a particularly rich testing ground for deforming processes. The hybrid tendencies documented here allow us to more precisely articulate how such prose is mediated, and often modulated, by translation thereby advancing both the explanatory reach of Berman's model and our understanding of literary translation across linguistic and cultural boundaries.

Conclusion

Lovecraft stands as a paradoxical figure in literary history. While undeniably a bigot by modern standards, this unfortunate quality did not prevent him from forging a singular imaginative legacy and idiosyncratic style that would transform modern horror literature. Despite achieving little fame in his lifetime his contributions to literature have proven both remarkable and enduring. He virtually pioneered cosmic horror and achieved a remarkable example of mythopoesis by devising the Cthulhu Mythos that has permanently expanded the horizons of dark fiction. Critics and scholars alike acknowledge his outsized influence: "There is no Stephen King without Lovecraft, no Ridley Scott Alien series, no body-horror, no X Files... Thousands of writers continue to use Lovecraft's cosmogony of alien gods" (Luckhurst, 2013). While breaking the conventional molds of his era's fiction, he bequeathed the horror genre a new sublime of the horrific, a legacy that has been disseminated through literature, film, music, and even modern myth-making. He obsessively tried to "describe what is repeatedly said to be indescribable," (ibid.) and by doing so, created a rhetorical quirk that produces a unique sense of dread even as it flaunts the limits of language. "His aesthetic thrives on articulating what is by nature beyond articulation: his weird tales often present apophatic descriptions and eldritch contradictions that suspend the very laws of nature, offering readers a strange emancipation through the impossible" (Woodward, 2024). Such peculiar structuring of language and mood means that his work intrinsically resists transparent translation. Indeed, the archaic diction, convoluted sentences and subtle cadences that generate Lovecraft's otherworldly ambience often defy direct equivalence in other tongues. As one translator admits, "translating [Lovecraft] was a challenge" precisely because of the need to maintain his "ancient" literary style in a new language (Derie, 2025).

This study set out to examine how faithfully each translation conveyed Lovecraft's distinct atmosphere of horror and violence, how translator interventions shaped the emotional resonance of the target texts, and how these choices reflected differing orientations toward the intended readership. The contrastive qualitative analysis revealed that translator decisions had a significant impact on the affective and psychological texture of the narrative. The first target text (translated by H. F. Nemli, published by Alfa) seemed to adopt a more

stylistically cautious approach. It preserves tonal tension and syntactic complexity, maintaining the linguistic opacity and existential dread that are central to Lovecraft's prose. In contrast, the second target text (translated by D. Bal, published by Ren) favored clarity and fluency. While this enhances accessibility, it often comes at the cost of narrative tension and emotional disquiet. Horror-inducing passages are frequently rationalized or simplified, which diminishes the psychological depth of characters and softens the experience of dread. These observations highlight the translator's active role as a co-creator of the reader's engagement with the text. As Landais points out, "even minor interventions—such as explanatory footnotes—can disrupt immersion and weaken emotional tension" (2016, p. 362). In horror fiction, where sustained affect is crucial, such shifts are particularly consequential.

The analysis also revealed that the first target text proved to be more effective in retaining the stylistic essence of Lovecraftian horror, particularly his use of metaphor, ornate description and complex syntax. The second target text, while more fluent, tended to neutralize these features. This may be interpreted as a reflection broader publishing norms in the Turkish literary context, where fluency is often privileged over formal fidelity. As Venuti notes "translated texts are typically deemed acceptable when they read transparently, free of linguistic or stylistic peculiarities." (1995, p. 1) Yet in Lovecraft's work where form and content are inseparable, such transparency can result in a loss of literary distinctiveness. Ultimately, the divergences between the two target texts suggest differing translational strategies shaped by anticipated readerships. The first appears to target a more literary or philosophically oriented audience, while the second caters to a wider, market-driven demographic.

In closing, this study offers a concrete contribution to the expanding body of scholarship situated at the crossroads of literary translation, stylistic integrity and affective transmission. By adopting Antoine Berman's deforming tendencies as its analytical lens, the article has revealed how translation subtly but significantly reshapes the emotional and aesthetic architecture of Lovecraft's prose. One of the most salient outcomes of this investigation is the identification of hybrid deforming tendencies which can be deemed as conceptual refinements that emerged from the corpus itself. Rather than displaying isolated instances of Berman's canonical tendencies, many translated passages reflected overlapping deformations that blended rationalization with affective smoothing, clarification with stylistic simplification. This led to the articulation of two hybrid categories: Dilution of Emotional Charge and Attenuation of Descriptions. These categories illuminate the ways in which Lovecraft's baroque and emotionally saturated language is gradually softened, rendered more generic, and stripped of its descriptive density in the target texts.

References

- Berman, A. (1984). *L'épreuve de l'étranger: Culture et traduction dans l'Allemagne romantique*. Gallimard.
- Berman, A. (1985). *Les Tours de Babel: Essais sur la traduction*. Trans-Europ-Repress.
- Berman, A. (2012). Translation and the trials of the foreign (L. Venuti, Trans.). In L. Venuti (Ed.), *The translation studies reader* (pp. 284–297). Routledge.
- Beyer, G. (2023). H.P. Lovecraft: Grandfather of horror. The Collector. <https://www.thecollector.com/hp-lovecraft-grandfather-of-horror/>
- Callaghan, G. (2011). Blacks, boxers, and Lovecraft. *Lovecraft Annual*, 5(1), 102–111.
- Carroll, N. (1990). *The philosophy of horror*. Routledge.
- Denisenko, A., Starkova, A. V., & Vassilyeva, O. M. (2023). H.P. Lovecraft's unique style: Catalyst for the rise of Lovecraftian internet folklore. *Vestnik of M. Kozybayev North Kazakhstan University*, 3(59), 139–143. <https://doi.org/10.54596/2958-0048-2023-3-139-143>

- De Cruz, H. (2023). Cosmic horror and the philosophical origins of science fiction. *Think*, 22(63), 23–30. <https://doi.org/10.1017/S1477175622000197>
- Derie, B. (2025). Deeper cut: The Dutch mythos. *Deep Cuts in a Lovecraftian Vein*. <https://deepcuts.blog/tag/translated/>
- Harman, G. (2012). *Weird realism: Lovecraft and philosophy*. Zero Books.
- Jones, J. (2014, December). H.P. Lovecraft highlights the 20 “types of mistakes” young writers make. *Open Culture*. <https://www.openculture.com/2014/12/h-p-lovecraft-highlights-the-20-types-of-mistakes-young-writers-make.html>
- Joshi, S. T. (2010). *I am Providence: The life and times of H. P. Lovecraft* (1st ed.). Hippocampus Press.
- Joshi, S. T. (2016). *A subtler magick: The writings and philosophy of H. P. Lovecraft* (Classics of Lovecraft Criticism, Book 3). Hippocampus Press.
- Karagöz, S. (2012). Howard Phillips Lovecraft çevirilerinin Türk korku yazını üzerindeki etkisi: Dizgesel ve biçimsel bir inceleme [Master's thesis, İstanbul University].
- Landais, C. (2016). Challenges and strategies for analysing the translation of fear in horror fiction. *Literary Imagination*, 18(3), 242–254. <https://doi.org/10.1093/litimag/imw018>
- Loponen, M. (2009). Translating irrealia: Creating a semiotic framework for the translation of fictional cultures [Unpublished manuscript]. University of Helsinki. https://www.academia.edu/209035/Translating_Irrealia_Creating_a_Semiotic_Framework_for_the_Translation_of_Fictional_Cultures
- Luckhurst, R. (2013, May). H. P. Lovecraft and the Northern Gothic tongue. *OUPblog*. <https://blog.oup.com/2013/05/h-p-lovecraft-and-the-northern-gothic-tongue/>
- Lovecraft, H. P. (2010). *The fiction: Complete and unabridged*. Barnes & Noble.
- Lovecraft, H. P. (2020). *Bütün romanları H.P. Lovecraft* (H. F. Nemli, Trans.). Alfa Yayınları.
- Lovecraft, H. P. (2022). *Delilik dağlarında* (D. Bal, Trans.). Ren Kitap.
- Lovecraft, H. P. (2024). *Uyku duvarının ardında* (D. Bal, Trans.). Ren Kitap.
- Merriam-Webster. (n.d.). *Mythopoesis*. In Merriam-Webster.com dictionary. Retrieved March 12, 2025, from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/mythopoesis>
- Oxford Reference. (n.d.). *Mythopoeia*. Retrieved April 16, 2025, from <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/oi/authority.20110803100220548>
- Norman, J. (2013). ‘Sounds which filled me with an indefinable dread’: The Cthulhu mythopoeia of H.P. Lovecraft in ‘extreme’ metal. In D. Simmons (Ed.), *New critical essays on H.P. Lovecraft* (pp. 1–19). Palgrave Macmillan.
- Özcan, L. (2022). Kaynak odaklılığı yeniden okumak: Antoine Berman ve çeviri anlayışı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 28, 659–674. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1133925>
- Placial, C. (2014, May 30). La traduction comme accueil de l'étranger. *Langues de feu*. <https://languesdefeu.hypotheses.org/780>
- Ralickas, V. (2007). ‘Cosmic horror’ and the question of the sublime in Lovecraft. *Journal of the Fantastic in the Arts*, 18(3), 364–385.

- Spaulding, T. D. (2015). H.P. Lovecraft & the French connection: Translation, pulps and literary history [Doctoral dissertation, University of South Carolina]. <https://scholarcommons.sc.edu/etd/3152>
- Summers, K. (2018). 9 traumatic experiences that shaped Lovecraft's writing. *Vampire Squid*. <https://vampiresquid.co.uk/9-traumatic-experiences-that-shaped-lovecrafts-writing/>
- Vazh, M. (2025). On The Case of Charles Dexter Ward by H. P. Lovecraft. *Taskerland*. <https://tasker.land/2025/03/25/on-the-case-of-charles-dexter-ward-by-h-p-lovecraft>
- Venuti, L. (1995). *The translator's invisibility: A history of translation*. Routledge.
- Woodward, S. (2024). The terror of reality was the true horror for H. P. Lovecraft. *Aeon Essays*. <https://aeon.co/essays/the-terror-of-reality-was-the-true-horror-for-h-p-lovecraft>
- Yüncü Kurt, P., & Özcan, L. (2024). Antoine Berman'ın çeviri eleştirisi yöntemi ve biçim bozucu eğilimler analitiği uygulaması. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö14), 1471–1498. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1456183>

Dijital Kültürde İnternet Deyimlerinin Türkçeye Çevirisi: Mizah, Argo ve Yerelleştirme Üzerine Bir İnceleme

Tamilla Aliyeva¹

APA: Aliyeva, T. (2025). Dijital kültürde internet deyimlerinin Türkçeye çevirisi: Mizah, argo ve yerelleştirme üzerine bir inceleme. *Abant Journal of Translation and Interpreting Studies*, 3(2), 76-100.

Öz

Bilgi çağının hızla gelişen teknolojisi, bireyler arası iletişim biçimlerini dönüştürmekte ve çok katmanlı dijital etkileşim ortamlarını ortaya çıkarmıştır. Sosyal medya platformları, forumlar, bloglar ve kullanıcı yorumları gibi mecralar dilin dinamik yapısını yeniden şekillendirmenin yanında geleneksel dilsel kalıpların ötesine geçerek yeni deyim, argo ve mizahi anlatım biçimlerinin oluşmasına da zemin hazırlar. Bu çalışma, dijital kültürün etkisiyle şekillenen Rusça internet deyimlerinin, argo ve mizahi ifadelerin Türkçeye çevirisi sırasında karşılaşılan kültürel ve dilsel sorunları incelemeyi amaçlar. Kültürlerarası çeviri süreçlerinde ortaya çıkan anlam kaymaları, bağlama duyarlılık ve eşdeğerlik problemleri kuramsal ve uygulamalı düzeyde değerlendirilmektedir. Bu çalışma çağdaş çeviri kuramları (özellikle kültürel çeviri, pragmatik çeviri ve açıklayıcı çeviri modelleri) ile dijital kültür kuramları çerçevesinde yapılandırılmıştır. Araştırmada, Rusça yayın yapan LiveJournal, Banki.ru vd. internet sitelerinden ve forumlardan derlenen İnternet memeleri, kullanıcı yorumları ve argo deyimlerin kültürel taşıyıcılığı, dijital kültürün dil aracılığıyla nasıl aktarıldığını göstermesi bakımından Türkçedeki örnekleriyle karşılaştırılarak ele alınmıştır. Araştırmada nitel araştırma deseni benimsenmiş; Rusça sosyal medya platformlarından seçilen güncel deyim ve ifadeler, bağlam içinde çözümlenmiştir. Çeviri stratejileri (doğrudan aktarım, kültürel uyarılma, açıklayıcı yorum, eşdeğer bulma) vaka analizleriyle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonuçları, dijital kültür ürünlerinin çevirisinde standart yaklaşımların yetersiz kaldığını; bunun yerine bağlama duyarlı, çok katmanlı ve kültürel kodları çözebilen stratejilerin geliştirilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, çevirmenin yalnızca dilsel değil, aynı zamanda kültürel okuryazarlık becerilerinin de belirleyici olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışma, dijital söylemin çevirisine yönelik kuramsal ve uygulamalı bir zemin sunarak, kültürlerarası iletişim bağlamında dijital ifadenin aktarımı konusunda yeni bakış açıları kazandırmayı; ayrıca dijital çağın çeviri çalışmalarında göz önünde bulundurulması gereken sosyo-pragmatik dinamikleri analiz ederek alana kuramsal ve yöntemsel katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar sözcükler: Dijital kültür, internet deyimleri, Rusça argo, kültürel çeviri, pragmatik yorum, çeviri stratejileri

Translation of Internet Idioms into Turkish in Digital Culture: An Analysis of Humor, Slang, and Localization

Abstract

The rapidly advancing technology of the information age has transformed interpersonal communication patterns and given rise to complex, multilayered digital interaction environments. Platforms such as social media, forums, blogs, and user comments not only reshape the dynamic nature of language but also transcend traditional linguistic patterns, fostering the emergence of new idiomatic, slang, and humorous expressions. This study examines the cultural and linguistic challenges encountered during the translation of Russian internet idioms, slang, and humorous expressions into Turkish, shaped by the influence of digital culture. Meaning shifts, context sensitivity, and equivalence issues arising in intercultural translation processes are analyzed from both theoretical and practical perspectives. The research is framed within contemporary translation theories—particularly cultural translation, pragmatic translation, and explicatory models—alongside theories of digital culture. Internet memes, user comments, and slang idioms collected from Russian-language websites and forums such as LiveJournal and Banki.ru are analyzed in comparison with their Turkish counterparts, highlighting the cultural transmission of digital culture through language. Employing a qualitative research design, current idioms and expressions from Russian social media platforms are contextually examined. Translation strategies—including literal transfer, cultural adaptation, explicatory commentary, and equivalence seeking—are evaluated through case studies and comparative analyses. The findings reveal that conventional approaches prove insufficient for translating digital cultural products, emphasizing the necessity of context-aware, multilayered strategies capable of decoding cultural codes. Furthermore, the study concludes that the translator's cultural literacy skills, in addition to linguistic competence, play a decisive role. This research offers both theoretical and practical foundations for translating digital discourse, aiming to provide new perspectives on transferring digital expressions in intercultural communication. It further contributes to the field by analyzing the socio-pragmatic dynamics that should be considered in translation studies in the digital era.

Keywords: Digital culture, internet idioms, Russian slang, cultural translation, pragmatic interpretation, translation strategies

Araştırma Makalesi (Research Article)

Sisteme yüklenme tarihi (Submitted on): 01.07.2025

Kabul tarihi (Accepted for publication on): 23.08.2025

¹ Dr. Öğr. Üyesi (Doç.), Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, (İzmir, Türkiye), e-mail: tamilla.aliyeva@deu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5420-3714>

Giriş

Bilgi çağının sunduğu teknolojik gelişmeler, toplumsal yaşamı ve iletişim biçimlerini derinden dönüştürmüş; dijital platformlar, bireyler arası etkileşimin temel zeminlerinden biri hâline gelmiştir (Castells, 2009, s. 45-46). Bu dönüşüm, yalnızca bilginin üretimini ve paylaşımını değil, aynı zamanda dilin kullanım biçimlerini de önemli ölçüde etkilemektedir. Özellikle sosyal medya, bloglar, forumlar ve çevrimiçi yorum alanları gibi mecralarda gelişen dijital söylem, geleneksel dil normlarını aşarak, kendine özgü argo, mizahi ifade biçimleri ve yeni deyim kalıpları üretmiştir (Crystal, 2011, s. 12).

Dijital kültür kavramı, yalnızca akıllı telefonlar veya “akıllı” ev aletlerini kullanabilme becerisiyle sınırlı kalmayıp bunun ötesine geçerek; modern bilgi teknolojilerinin işlevselliğini derinlemesine kavramayı ve bu bilgileri hem profesyonel hem de gündelik yaşamda etkin şekilde uygulamayı içermektedir. Veri tabanlarıyla çalışma, makine öğrenimi, bilgisayar modellemesi, istatistiksel analiz ve grafik düzenleme gibi karmaşık beceriler, dijital kültürün temel unsurları olarak öne çıkmaktadır. Dijital kültüre sahip bir uzman, alanında doğrudan bir IT eğitimi almış olmasa dahi, modern bilgi teknolojilerinin sunduğu araçları verimli şekilde kullanabilmekte; aynı zamanda dijital etik ilkelerine uyarak, dijital ortamda iletişimi doğru biçimde kurmakta, kamuya açık ve özel bilgileri ayırt edebilmekte, bilgi güvenliğini sağlayabilmekte ve veriyle ilgili yasal düzenlemelere hâkim olabilmektedir. Bu sayede birey, bilgi toplumunda kendisini doğru biçimde konumlandırmakta ve dijital iletişim alanındaki sınırları gözetebilmektedir.

Dijital kültür bilgisi, nesnelerin interneti, blokzincir, dağıtık ağlar, otomasyon ve robotik ekonomi gibi teknolojilerle birlikte yaşamın her alanına nüfuz etmekte; büyük veri analizi ise sosyal hizmetlerin geliştirilmesi ile üretim ve yönetim süreçlerinin iyileştirilmesi açısından vazgeçilmez bir araç hâline gelmektedir. Bu nedenle yalnızca teknik alanlardaki değil, beşerî bilimlerin alanındaki profesyonellerin de dijital araçları etkin biçimde kullanması beklenmektedir. Dijital iletişimde yer alan internet deyimleri, memler, argo ve mizahi ifadeler, dijital kültürün çok katmanlı, bağlama duyarlı ve hızla değişen dil yapısının bir parçasını oluşturmaktadır. Özellikle genç kuşaklar arasında bu dilsel öğeler, kimlik, aidiyet ve mizahın ifadesinde önemli bir rol oynamaktadır (Shifman, 2014, s. 25). Rusça dijital ortamda ortaya çıkan bu tür ifadeler, yerel kültürel bağlamlarla sıkı ilişkilidir ve çoğu zaman doğrudan çeviri yoluyla anlamlarını yitirmektedir. Dolayısıyla bu dilsel öğelerin Türkçeye aktarımı; sözcük düzeyinin ötesinde, kültürel, pragmatik ve sosyo-semantic boyutlarda titiz analitik ve stratejik uyarlamalar gerektiren karmaşık bir süreçtir (Baker, 2018, s. 127).

Özellikle sosyal medya ve çevrimiçi forumlar, bireylere hem anonim kalma hem de kolektif kimliklerini ifade etme olanağı sunarak, geleneksel dil normlarını bilinçli biçimde esneten yeni bir ifade özgürlüğü alanı yaratmıştır. “Runet” ve Türk dijital alanları, ulusal kültürel kodların da yansıdığı, doğrusal olmayan, yoğun ve kompakt söylem örüntüleri barındıran birer dijital anlatı sahasına dönüşmüştür. Bununla birlikte, bu yeni söylemin resmî bağlamlarda yarattığı anlam kaymaları ve norm ihlalleri, edebî dillerin yapısal bütünlüğü açısından dikkate alınması gereken önemli bir tartışma alanı oluşturmaktadır. İnternet dilinde kullanılan bazı kısaltmalar yalnızca teknik işlevler taşımamakta; aynı zamanda gündelik konuşma dilinden beslenerek, bireylerin duygusal tepkilerini ve değerlendirmelerini yansıtan çok katmanlı bir söylem aracına dönüşmektedir.

Türkçe ve Rusça dijital iletişim ortamları, normatif dil yapılarını aşan; anlık, mizahi ve zaman zaman argo içerikli söylem biçimlerinin ortaya çıkışını tetiklemekte olup, bu olgu dijital kültürün küresel dinamikleri ile dilsel-kültürel özgüllüklerin karmaşık bir etkileşim içerisinde olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bu etkileşim, çeviri ve kültürlerarası aktarım süreçlerinde bağlamsal ve pragmatik analizin vazgeçilmez rolünü gündeme getirmektedir. Bu bağlamda dijital kültüre hâkim çevirmen profillerinden yalnızca dilsel kodların deşifre edilmesi değil; aynı zamanda çevrimiçi ekosistemin sosyo-kültürel referanslarının da doğru biçimde analiz edilerek, anlamsal ve üslupsal bütünlüğün hedef dile etkili biçimde aktarılması beklenmektedir.

Bu kapsamda, dijital çağda özellikle gençlik argosu ve bilgisayar temelli dijital jargon, geçici dilsel eğilimler olmaktan çıkarak yazılı ve sözlü dil arasındaki sınırları bulanıklaştıran ve dilin yapısal dönüşüm süreçlerine yön veren çok katmanlı söylem biçimlerine evrilmiştir. Bu dönüşüm, dijital iletişim ortamlarında kültürel referanslarla örülü, bağlam temelli, mizahi ve argo öğelerle zenginleşmiş yeni bir ifade tarzının oluşumuna zemin hazırlamıştır. Türkçe ve Rusça dijital söylem alanlarında gözlemlenen bu tür dilsel yenilikler, yalnızca iletişim pratiklerini dönüştürmekle kalmamakta, aynı zamanda çeviri süreçlerini de derinden etkilemektedir. Bu bağlamda çalışma, dijital söylemin çeviri stratejileri üzerindeki etkisini irdeleyerek çağdaş çeviri kuramına yönelik yeni epistemolojik açılımlar sunmayı amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda çalışma, Rusça dijital kültür bağlamında ortaya çıkan deyimlerin Türkçeye aktarım süreçlerinde karşılaşılan çeviri sorunlarını ve kullanılan stratejileri ayrıntılı biçimde analiz etmektedir. Çalışma, üç temel bölümden oluşmaktadır: İlk bölümde dijital söylemin kuramsal çerçevesi ile internet argosu, mizah ve yerelleştirme arasındaki ilişkiler ele alınmakta; ikinci bölümde Rusça dijital deyimlerin seçimi, sınıflandırılması ve Türkçeye aktarımında izlenen yöntemler sunulmaktadır. Son bölümde ise farklı çeviri stratejilerinin etkinliği, anlam ve işlev aktarımı bağlamında değerlendirilmektedir. Böylece dijital kültürün dinamik yapısına uygun, anlam ve bağlam açısından tutarlı çeviri örnekleri ortaya konmakta; dijital iletişim dili ile çeviri kuramları arasındaki güncel etkileşimi kavramaya yönelik somut katkılar sunulmaktadır.

1. Dijital Kültürde Dilin Dönüşümü: Rusça ve Türkçede İnternet Dili

Dijital teknolojiler, dilsel pratikler de dâhil olmak üzere sosyokültürel alanlarda radikal dönüşümlere yol açmaktadır. İnternet, mobil iletişim ve sosyal medya platformları, iletişim biçimlerini yeniden şekillendirerek dil kullanımını doğrudan etkilemekte ve öğrenme süreçlerini dönüştürmektedir. Bu bağlamda, Rusça özelinde yaşanan dilsel değişimlerin sistematik incelenmesi, ortaya çıkan sorunları tanımlamak ve çözüm önerileri geliştirmek açısından kritik önem taşımaktadır.

Küresel ağın yaygınlaşmasıyla birlikte internet söylemi, araştırmacıların ilgi odağı hâline gelmiştir. Bu özgün iletişim ortamı, sözlü davranış kalıplarını ve dile has nitelikleri bütünleştiren dinamik bir yapı sergiler. Yazılı ve sözlü kodların iç içe geçmesi, anlıklık ile planlılığın bir arada bulunması, anonimlik ile samimiyet arasındaki gerilim, bu söylemin ayırt edici özelliklerini oluşturmaktadır.

1990'ların başında ivme kazanan çevrimiçi iletişim, dilsel davranışta önceki dönemlerle kıyaslanamayacak ölçüde bir serbestleşmeyi beraberinde getirmiştir. Bu süreçte hem Rus hem de Türk dil alanlarında gözlemlenen demokratikleşme eğilimleri, argo, konuşma dili ve müstehcen unsurların kamusal söylemdeki görünürlüğünü artırmış; bu durum özellikle internet ortamında belirginleşerek söylemsel çeşitliliği beslemiştir.

Dijital ortamda resmiyet sınırlarının bulanıklaşması, dil kullanıcılarına geniş bir ifade özgürlüğü alanı sunarken; çevrimiçi tartışma forumları gibi mecralarda dil normlarının bilinçli biçimde ihlali, internet söyleminin ayırt edici özelliklerinden biri hâline gelmiştir. Bu durum, araştırmacıları dijital söylemin statüsünü ve işlevini yeniden düşünmeye yöneltmiştir. Rus dili bağlamında özellikle şu sorular gündeme gelmektedir: Çevrimiçi iletişim, Rusça dil sistemi içinde nasıl bir konuma sahiptir? Bu iletişim biçimi, özgün bir işlevsel söylem türü olarak değerlendirilebilir mi? Ayrıca, internet söyleminin edebî dil ve konuşma dili üzerindeki etkileri nelerdir? (İvanov, 2000, s. 10).

Bu bağlamda, dijital dilin Türkçeye aktarımında yalnızca sözlük düzeyinde değil, işlevsel ve söylemsel düzeyde de anlamlandırma süreci önem kazanmaktadır. Bergelson'un da ifade ettiği üzere, sanal iletişim, yazılı ve sözlü dil biçimleri arasında bir ara düzlem oluşturarak; alt dil ya da geçici varyant olmanın ötesine geçen, çok katmanlı ve çok türlü bir yapısal sistem olarak ele alınmalıdır. İnternet dili, bu yönüyle yalnızca iletişim pratiğini değil, dilin evrimine ilişkin temel yaklaşımları da yeniden tanımlamaya zorlamaktadır (Bergelson, 2002, s. 3). İnternet söyleminin kendine has yapısını kavrayabilmek için en yaygın tezahürlerinin sistematik analizi elzemdir. Bu bağlamda, abreviyasyonlar (kısaltmalar) önemli bir inceleme nesnesi

oluşturmaktadır. Her ne kadar bu unsur literatürde genellikle temel belirleyiciler arasında anılmasa da işlevsel çeşitliliği ve yaygınlığı dikkate değerdir. Modern dijital forumlarda sıklıkla karşılaşılan kısaltmalar, bağlamsal ihtiyaçlara göre çoklu işlevler üstlenmektedir. Bu yapıların sıklığı, tür dağılımı ve pragmatik işlevleri, dijital iletişimin yapısal dinamiklerini anlamada anahtar rol oynar. Forumlar, sohbet odaları ve bloglarla birlikte, dijital ekosistemde gelişen özgün iletişim biçimlerini temsil eder ve bu mecralarda ortaya çıkan söylem, yazılı-sözlü dil hibridizasyonunun tipik örneklerini sunar.

Kısaltmalar yalnızca zamansal ve mekânsal ekonomiyi sağlamakla kalmaz; aynı zamanda topluluk içi aidiyet inşası, kimlik performansı ve mizahi söylem üretiminde araçsal rol oynar. Dijital iletişim artık modern yaşamın ayrılmaz bileşenidir. Rusça konuşan kullanıcılar VKontakte gibi platformlarda yoğun şekilde temsil edilmekte ve bu durum dilin dijital ortamdaki hem sürekliliğine hem de evrimine katkı sağlamaktadır. Küreselleşme süreci, özellikle İngilizce kaynaklı olmak üzere çok dilli sözcük alışverişini hızlandırmış; bilim, teknoloji ve popüler kültür alanlarında dilsel etkileşimi kaçınılmaz kılmıştır. Bu süreçte Türkçenin Rusça üzerindeki etkisi de giderek belirginleşmektedir.

Rusça dijital söylem, bu çok katmanlı etkileşime dinamik bir uyum sergilemektedir. Kullanıcılar arasında yaygınlaşan kısaltmalar, emojiler ve internet memeleri, dilsel repertuarı zenginleştirirken bağlamsal yorum gereksinimini de artırmaktadır. Paralel bir gelişim Türkçe dijital alanda da gözlemlenmekte; Twitter, Instagram gibi platformlarda üretilen özgün kısaltmalar ("mrb", "slm", "tmm"), emojiler ve memeler, Türkçenin dijital dönüşümünü yansıtmaktadır. Bu koşut evrim, her iki dilin de dijital çağın iletişim gereksinimlerine gösterdiği esneklik kapasitesine işaret etmektedir. Ancak dijital ortamda gayriresmî dil, argo ve konuşma dili unsurlarının yaygınlaşması, iletişimsel verimlilik sağlarken edebî dil düzeyinde çeşitli zorlukları da beraberinde getirebilmektedir. Resmî bağlamlarda anlam kaybı veya çarpıtılması gibi sorunlar (Lukyanova, 2023, s.198), özellikle Türkçe gibi köklü yazılı geleneği ve standartlaşmış normları olan dillerde gerilimlere yol açmaktadır.

Sosyal medyanın geleneksel iletişim kalıplarından farklılaşan kısa, anlık ve interaktif yapısı, Türkçe ve Rusçada benzer dilsel stratejilerin ortaya çıkışını tetiklemiştir. Aşağıdaki tablo, iki dilde dijital iletişimin karakteristik unsurları olan kısaltma ve etiket (hashtag) örneklerini karşılaştırmalı olarak sunmaktadır:

Tablo 1'de sunulan karşılaştırmalı veriler, Türkçe ve Rusça dijital söylemlerdeki kısaltma (abreviyasyon) ve etiket (#) olgularının, kültürlerarası iletişimde yapısal ve pragmatik düzeyde kayda değer paralellikler sergilediğini kanıtlamaktadır. Bu dilsel stratejiler, dijital dönüşümün morfosentaktik yapıları dönüştürücü etkisinin ve sosyal medya ekofillerinde evrilen paralinguistik ifade repertuarlarının somut göstergeleridir.

Tablo 1: Kısaltma Örnekleri-1

Türkçe	Rusça
TŞK (teşekkürler)	СПС (спасибо)(spasibo)
SLM (selam)	ПРВ (привет) (privet)
KB (kusura bakma)	ИЗВ (извини) (izvini)
TMM" (tamam)	ОК veya "ПНХ" (понял)(ponyal)
#GeçmişeYolculuk	#ПутешествиевПрошлое (puteşestviye v proşloye)
#GününKıyafeti	#НарядДня (Naryad dnya)

Dijital söylemin yapısal özüne ilişkin yaygın akademik mutabakat, yazılı ve sözlü iletişim biçimlerinin diyalojik hibridizasyonu üzerinde odaklanır. Bu hibrit formasyon, dijital etkileşimin normatif sınırlardan özerk karakterinin doğal bir sonucu olarak grafiksel sözlüleştirme (graphical oralization) sürecini ortaya çıkarır. Bu süreç kapsamında sözcükler, standart yazım kurallarından stratejik sapmalarla — esasen fonolojik temsil prensibi temelinde — kodlanır ve böylece metinsel düzleme sözlü iletişimin dinamik performansı ve konuşma içreği (orality) aktarılır. Rusça dijital söylemde bu olgunun tipik tezahürleri şu biçimlerde gözlemlenebilir:

Tablo 2: Kısaltma Örnekleri-2

Morfolojik Form	Anlamsal İçerik	Türkçe Karşılık	Pragmatik İşlev
Здрасте (Zdraste)	Selamlama	slm, nbr	Sosyal bağ tesis etme
Ниче (Niçe)	Sorunsuzluk bildirimi	bisi yok, boşver	Kayıtsızlık/kaygısızlık sunumu
щa/щas (şa/şas)	Anlık zaman vurgusu	şuan, haşha	Aciliyet ve spontanite aktarımı
Ваще (Vaşe)	Doğrulama/pekiştirme	vaalla, harbi	Duygusal inandırıcılık artırma
Бум (Bum)	Gelecek zaman kestirimi	olcaz, gidcez	Kolektif eylem öngörüsü
Ланна (Lanna)	Kabul/onay	oki, tmm	Diyalojik uzlaşma sağlama
Собсно (Sobsno)	Aslında/zaten	asln, ztn	Argümantatif vurgulama
Хочицца (Hoçitsa)	Arzulama (deregüle)	istiyom, yapıym	Deregüle benlik ifşası

Bu grafiksel deformasyon örnekleri, Türkçe dijital söylemde de paralel yaygınlık göstermekte; özellikle genç demografikte konuşma dilinin grafemik aktarımı, sosyal aidiyet inşası, temporal verimlilik ve duygusal samimiyet gibi iletişimsel gereksinimlerden kaynaklanmaktadır. Her iki dildeki bu dönüşüm, sadece morfosentaktik düzeyi değil, aynı zamanda kültürel söylem matrislerini de yeniden şekillendirerek özerk dijital iletişim ekollerinin kristalizasyonunu sağlamaktadır. Gözlemlenen dilsel fenomenler, Runet (Rus dijital ekosistemi) üzerinden Rus kolektif bilincinin karakteristik izlerini taşır: Duygusal taşkınlık, irrasyonalliteye meyil, fatalist kabullenme ve etik söylem odaklılık bu izlerin belirgin tezahürleridir. Paralel olarak Türk dijital kimliği, duygusal yakınlık arayışı ("canım", "aşkım"), abartılı hitaplar, kolektivite vurgusu ("hepimiz", "milletçe") ve ironik mizah sentezi gibi Türk sosyokültürel kodlarını söyleme yansıtır.

Bu karşılaştırmalı analiz, dijital söylemin küresel-yerel diyalektiği içinde şekillendiğini; her iki toplumun kolektif zihniyet haritalarını dilsel stratejiler aracılığıyla kodladığını ortaya koymaktadır. Runet ve Türk dijital evreni, yazılı-sözlü modalite hibridizasyonu, paraverbal göstergelerin (emoji, meme) entegrasyonu ve doğrusal olmayan metinsellik ile karakterize olan ortak iletişim ekosistemlerine dönüşmüştür. Bu ekosistemler, teknolojik gelişmelerle evrilen çağdaş iletişim ihtiyaçlarına yanıt verirken kullanıcılara anonim kamusal alanı sunmakta; bu alanda oyunsu performativite ve doğaçlama anlatım temel kimlik inşa mekanizmaları olarak işlev görmektedir. Nihayetinde, dijital söylem geleneksel sözel iletişimden farklılaşan dinamik yapısı, semantik yoğunluğu ve söylemsel kompaktlığı ile çağdaş iletişim çalışmalarında ayrıcalıklı bir inceleme nesnesi oluşturmaktadır.

1.1. İnternet diline özgü ve bilgisayar jargonuna ait kısaltmalar

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi, sadece bireylerin günlük yaşam pratiklerini değil, aynı zamanda dilin yapısal ve işlevsel boyutlarını da doğrudan etkilemiştir. Bu süreçte dijitalleşmenin etkisiyle, bilgisayar teknolojilerine özgü çok sayıda teknik terim ile birlikte, gündelik dilin sınırlarını aşan ve kullanıcılar arasında hızla yaygınlaşan argo kökenli sözcükler de dil repertuarına dâhil olmuştur. Söz konusu terimler, çoğu zaman "bilgisayar jargonu" ya da "dijital sleng" olarak tanımlansa da, bu dilsel birimlerin sahip olduğu biçimsel, anlamsal ve işlevsel çeşitlilik, onları geleneksel jargon tanımının ötesine taşımaktadır.

Bu bağlamda, dijital sleng; belirli sosyal gruplara özgü, ortak deneyim ve bağlam temelinde şekillenen, mevcut kelimelere yeni anlamlar yükleyen ya da tamamen yeni birimlerden oluşan dinamik bir alt dil düzlemi olarak değerlendirilmelidir. Özellikle gençlik kültürü, çevrimiçi topluluklar ve oyun dünyası gibi dijital etkileşim alanlarında ortaya çıkan bu yapı, hem sözlü hem yazılı dil sınırlarını bulanıklaştırmakta hem de dilsel yeniliklerin taşıyıcısı olarak işlev görmektedir. İnternet diline özgü geliştirilen ifadeler genellikle teknik terimler ya da çevrimiçi platformlara özgü dilsel yapılar olup, belirli bir dijital bağlamda uzmanlaşmış bir anlama sahiptir:

Tablo 3: Dijital Forum ve Sosyal Medya Tabanlı Türkçe-Rusça İletişim Terimleri ve Kısaltmalar Tablosu

Rusça	Türkçe
PM(Private Message)	Forum katılımcısının kişisel mesaj kutusu
ЛС, личка (личка) (личное сообщение) (LS)	PM'nin Rusça karşılığı; "özel mesaj"
Инет (İnet)	"İnternet" kelimesinin kısaltması
Рег (Rega)	"Kayıt (регистрация)" kelimesinin argo biçimi; örn. "pery almak"
Статы (statı)	"İstatistikler" in kısa hâli
модер (модеры) (moder)	"Moderatör(ler)" için kullanılan kısaltma
Инфа (infa) "информация"	"Bilgi" anlamındaki "informasiya" kelimesinin argo biçimi

Bu terimlerin büyük bölümü, dijital kültüre özgü iletişim bağlamlarında ortaya çıkan, uzmanlaşmış ve çoğunlukla terimsel nitelik taşıyan ifadelerdir. Çevrimiçi topluluklarda bu tür yapılar yalnızca dilsel ekonomi sağlayan kısaltmalar olarak değil, aynı zamanda kullanıcıların kimliklerini, sosyal rollerini ve etkileşim dinamiklerini şekillendiren göstergeler olarak da işlev görmektedir. Bu nedenle, dijital kısaltmalar yalnızca teknik değil, aynı zamanda sosyo-pragmatik boyutlarıyla da ele alınmalı; çeviri sürecinde bağlam bilgisi ve kültürel arka plan dikkatle değerlendirilmelidir.

Dijital söylemin bu çok katmanlı yapısı, yalnızca bireysel iletişimde değil, aynı zamanda geniş çevrimiçi etkileşim ağlarında da kültürel anlam taşıyıcıları üretmektedir. Bu doğrultuda, kısaltmaların ve jargonların oluşum biçimlerini kavramak, dijital iletişim dilini doğru çözümleyebilmenin temel koşullarından biridir.

Aşağıda sunulan Tablo 4, Türkçe ve Rusça dijital söylemde bilgisayar jargonu kapsamında kullanılan ifadelerin oluşum mekanizmalarını karşılaştırmalı olarak ortaya koymaktadır.

Tablo 4: Bilgisayar Jargonu Oluşum Mekanizmalarının Karşılaştırması

Kategori	Rusça Örnekler	Türkçe Karşılıkları	Oluşum Prensibi
Doğrudan Transkripsiyon	баг (bug)	Bug (program hatası)	İngilizce terimin fonetik aktarımı
	фича (feature)	feature/fıçır yazılıma ait işlev / ek özellik	
plug-in	Плагин (plugin)	yazılıma eklenen eklenti	
fix	Фикс (fiks)	hata düzeltmesi	
Fonetik Adaptasyon	батон (button)	buton (her tür düğme)	Telafluza dayalı yerelleştirme
	топик (topic)	topik (konu, başlık)	
Anlamsal Kayma	винт (vint – HDD)	Sabit disk – çark, bilgisayarın sabit diski (hard disk) (HDD için argo)	Mevcut sözcüğe yeni anlam yükleme
	лист (list – liste)	liste (herhangi bir liste)	
Kısaltmalar	комп (компьютер)	komp (bilgisayar)	Heceleme/ses düşmesi
	прога (программа)	pro (program)	

Tablo 5: Ortak Dijital Terimlerin İşlevsel Karşılaştırması

Terim	Rusça	Türkçe	İşlev	Köken
Avatar	аватар	avatar	Kullanıcı kimlik temsili	Sanskrit → İng
Lag	лаг	lag	Gecikme fenomeni	İngilizce
Troll	троль	trol	Provokatif davranış	İskandinav mit.
Ban	бан	ban	Dijital kısıtlama	İngilizce
Update	апдейт	güncelleme	Yazılım modernizasyonu	İng. / Türkçe
Nickname	ник	nick	Kimlik maskesi	İngilizce

Tablo 6: Kültürel Adaptasyon Farklılıkları

Fenomen	Rusça Özgünlük	Türkçe Özgünlük	Dilsel Mekanizma
Sanal Etkileşim	Залить (dosya yükleme)	Upload etmek	Fiilde Slav kökü vs İngilizce alıntı
Ölçü Birimleri	Метр (megabayt)	Meg	Metrik sistem referansı
Duygu İfadesi	Лол (LOL) Очень смешно / умираю со смеху	lol/cık (çok güldüm / Kahkahalar)	Transkripsiyon vs ses yansıması
CU (See You)	Увидимся / До свидания	Görüşürüz	
IMHO (In My Humble Opinion)	Имхо – По моему скромному мнению	Bana göre / Naçizane fikrim	
Donanım	Видюха (ekran kartı)	Ekran kartı	Argo vs standart terim
Web Gezinti	Гуглить (Google'da arama)	Google'dan bakmak	Fiilleştirme
GL (Good Luck)	Удачи	İyi şanslar	

Dijital söylemde sıkça karşılaşılan sleng kökenli kısaltmalar, çoğu zaman heceleri benzer seslere sahip rakamlarla ikame ederek harf–rakam kombinasyonları şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu tür yapılar, hem İngilizce kökenli iletişimde hem de küresel internet dilinde yaygın bir kullanım alanına sahiptir.

Tablo 7: Kültürel Adaptasyon Farklılıkları - Harf–Rakam Karışımı Kısaltmaların Kullanımı: Rusça ve Türkçe Karşılaştırması

Kısaltma	İngilizce Anlamı	Rusça Karşılığı	Türkçe Karşılığı
4GET	Forget	Забыть	Unut
ME2	Me too	Я тоже	Ben de
10X	Thanks	Спасибо	Teşekkürler / Sağ ol

Bu tür yaratıcı biçimler, ses benzerliğine dayalı yazımın dijital kültürde ne denli işlevsel bir stratejiye dönüştüğünü açık biçimde ortaya koymaktadır. Özellikle İngilizce kökenli harf–rakam karışımı kısaltmalar, dijital iletişimin hız, ekonomi ve pratiklik ilkelerine dayanan doğasını yansıtan evrensel biçimsel mekanizmalar arasında yer almaktadır. Ancak bu tür yapıların Rusçadaki karşılıkları, çoğunlukla doğrudan İngilizceden alıntılanmış biçimde kullanılırken yerel üretim açısından oldukça sınırlıdır. Buna karşılık Türkçede, “slm” (selam), “mrb” (merhaba), “kib” (kendine iyi bak) gibi kısaltmalar, ses–harf uyumu temelinde geliştirilen ve genç kullanıcılar arasında yaygınlaşan örnekler olarak öne çıkmaktadır.

Bu doğrultuda, harf–rakam temelli kısaltmalar her ne kadar dijital iletişimin küresel yönünü yansıtsa da söz konusu yapıların yerel dillere entegrasyonu; fonetik yapı, kültürel normlar ve dijitalleşmenin toplumsal yayılım süreci gibi etkenlerle şekillenmektedir. Gençlik kültürünün etkisiyle dijital söylem içinde hızla yayılan bu tür yapılar, çağdaş dil kullanımının dönüşümüne işaret etmekte ve özellikle çeviri ile dil politikaları açısından yeni değerlendirme alanları ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, aşağıda yer alan tablo, hem gençlik hem de bilgisayar temelli dijital sleng alanında, Türkçe ve Rusça karşılıklarıyla birlikte en sık kullanılan bazı terimlerin karşılaştırmalı sunumunu içermekte ve dijital söylemin temel söz varlığına dair temsili bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır.

Tablo 8: Türkçe ve Rusçada Gençlik ve Bilgisayar Temelli Dijital Sleng Terimlerinin Karşılaştırmalı Dağılımı

Rusça Terim	Türkçe Karşılığı	Akademik Tanım ve Açıklama
Айпишник (Айпишник)	IP adresi	İnternette ağ içindeki her cihazı benzersiz şekilde tanımlayan sayısal protokol adresi. Dijital iletişimde temel kimlik bilgisi olarak kullanılır.
Бэкапить (Bekapit)	Yedekleme (backup alma)	Veri kaybını önlemek amacıyla dijital içeriğin kopyalanması işlemi. Dijital güvenlik ve veri yönetiminin temel unsurlarındandır.
Бродилка (Brodilka)	Macera veya aksiyon oyunu	Genellikle hikâye tabanlı, keşif ve görev çözme odaklı bilgisayar oyunları

		türü. Kullanıcı deneyiminde etkileşim ve problem çözme becerilerini destekler.
Видюха (Vidyuha)	Ekran kartı	Bilgisayarda grafik işlemlerini gerçekleştiren ve görsel verilerin işlenmesini sağlayan donanım birimi. Görüntü kalitesinde belirleyici role sahiptir.
Винда	Windows İşletim Sistemi	Microsoft tarafından geliştirilen, kişisel bilgisayarlarda yaygın kullanılan işletim sistemi için halk arasında kullanılan kısaltma.
Дрова	Sürücüler (driverlar)	Donanım bileşenlerinin işletim sistemi ile iletişim kurmasını sağlayan yazılımlar. Sistem performansı ve donanım uyumu için kritik öneme sahiptir.

1.2. Dijital söylemde değerlendirici kısaltmalar ve sosyo-pragmatik işlevleri

Dijital iletişimin gelişimiyle birlikte, kısaltmalar yalnızca teknik terimleri ifade eden araçlar olmaktan çıkarak, çevrim içi etkileşimde söylemsel birer unsur olarak işlev görmeye başlamıştır. Özellikle forumlar, sohbet (chat) platformları, bloglar ve çevrim içi günlükler gibi yazılı ve sözlü dilin iç içe geçtiği, gayriresmî ve tartışmaya dayalı dijital türlerde kısaltmalar, belirgin bir rol üstlenmektedir. Bu tür söylem alanları, doğallık, kendiliğindenlik ve etkileşime açıklık gibi özellikleriyle, konuşma dilinin pragmatik boyutlarını dijital ortama taşır.

İnternet yalnızca teknik bilgi aktarımının yapıldığı bir alan değildir; aynı zamanda sosyal ilişkilerin kurulduğu, duygusal tepkilerin dışavurulduğu ve öznel tutumların paylaşıldığı çok katmanlı bir söylem alanıdır. Bu bağlamda, kısaltmalar da çoğu zaman yalnızca fonksiyonel anlamlar taşımaz; kullanıcıların duygusal tavırlarını, alaycı yaklaşımlarını ya da topluluk içi aidiyetlerini dışa vuran söylemsel göstergelere dönüşür. Özellikle genç kullanıcılar arasında yaygın olarak kullanılan bu tür yapılar, dijital kültürün sosyo-pragmatik boyutlarının anlaşılması açısından önemli veri kaynaklarıdır.

Rusça forum söyleminde gözlemlenen yapısal ve işlevsel eğilimler, Türkçe dijital platformlarda da benzer biçimde ortaya çıkmaktadır. Her iki dilde de forumlar, kullanıcıların ortak ilgi alanları çerçevesinde bir araya geldiği, hem gündelik hem de yarı-akademik veya teknik içerikli bilgi alışverişlerinin sürdüğü çok sesli ortamlardır. Bununla birlikte, kısaltma biçimlerinin formel çeşitliliği ve söylemsel işlevleri, her dilin yapısal özellikleri ve dijitalleşme sürecine verdiği tarihsel tepki doğrultusunda farklılık göstermektedir.

Özellikle Rusça forum dilinde, argo ya da yarı-argo karakter taşıyan kısaltmalar ve fonetik sadeleştirme eğilimleri, grup içi iletişimi hızlandıran ve topluluk kimliğini pekiştiren işlevsel araçlara dönüşmektedir. Türkçede ise benzer nitelikteki yapılar genellikle İngilizce kökenli terimlerin yerelleşmesi yoluyla dile girmekte ve "pm", "nick", "mod" gibi kısa biçimlerle gündelik kullanımda yer bulmaktadır. İnternet forumlarında kullanılan dil; teknik kısaltmalar, deyimsele ifadeler ve yer yer argo nitelikli söylem birimlerinin dinamik etkileşimiyle şekillenen, çok katmanlı bir iletişim yapısı sunar. Bu yapı hem Türkçe hem de Rusça dijital söylemde kültürel kimliklerin ve sosyal ilişkilerin biçimlenmesinde önemli bir rol oynar.

Aşağıda sunulan Tablo 9, Türkçe ve Rusça dijital söylemde yer alan bazı değerlendirici ve argo içerikli kısaltmaları karşılaştırmalı biçimde sunmakta; bu yapıların söylemsel işlevlerine ilişkin açıklamalar içermektedir.

Örnekler şu şekildedir:

Tablo 9: Kısaltmaların Söylemsel İşlev Tablosu (Argo)

хз где (hz gde):	Kaba ve belirsiz bir ifade, “nerede olduğunu bilmiyorum” anlamında.
Подъа (padla)	Aşağılayıcı, argo ifade.
тв.. мать (tvoyu mat)	Müstehcen ve hakaret içeren bir tabir.
ПНД (PND: Psikonörolojik Dispanser)	Ruhsal hastalık merkezi anlamına gelir ve olumsuz, alaycı bir şekilde bir kişinin zihinsel durumunu sorgulamak için kullanılır. Örneğin: “İlkbahar geldi, PND müdahimleri arasında alevlenme var!”
ФГМ (FGM: Beyin Fimozu)	Gerçek olmayan, alaycı bir hastalık terimi olup, kişinin düşünce yetersizliği ya da saçmalığını vurgulamak için kullanılır.
УГ (UG, Sıkıcı Bok)	Olumsuz değerlendirme anlamında, yavanlık, çekicilikten uzaklık ve beceriksizliği ifade eder. Örneğin: “Meğer Rus jimnastiği düşündüğüm kadar UG değilmiş.”
Кста (kstati)	“Bu arada” anlamında yaygın kullanılan bir kısaltmadır.

Diğer konuşma alanlarına özgü kısaltmalar-konuşma ve halk diline ait kısaltmalar:

Tablo 10: Konuşma ve Halk Diline Ait Kısaltma Tablosu

Дисер (diser)	dissersiya (tez, doktora tezi)
Магаз (magaz)	magazin (mağaza)
инет-магаз (inet-magaz)	internet magazin (internet mağazası)
Экзоты (ekzoti)	ekzotik bitkiler (egzotik bitkiler)
Турки Turki	Türkler
щас, счас (Şas, şças)	şimdiki zaman için konuşma dilinde “şimdi”

Bu kısaltmalar, internet dilinde yaygın olarak kullanılan terimlerden farklı olarak daha çok günlük konuşma ve halk arasında kullanılan kısaltmalardır. Bu çeşitlilik, dilin çok katmanlı yapısını ve farklı iletişim alanlarına göre şekillenen dil kullanımını göstermektedir. İnternet dili, sadece teknik ya da forum jargonuna ait kısaltmaları değil, aynı zamanda bu tür yaygın halk diline ait kısaltmaları da bünyesinde barındırır.

1.3. Dijital söylemde normatif sapmalar ve dilsel stratejiler

Her iki dilde de internet ortamı, resmî dil normlarından stratejik sapmalarla kullanıcıların iletişimsel hız, sosyal samimiyet ve mizahi ifade gereksinimlerini karşılayan özgün kısaltma ve deyimler geliştirmesine imkân vermiştir. Rusça (Хочицца, Ваще) ve Türkçe (kib, tmm) örneklerinde görüldüğü üzere, bu yapılar zamanla tabu leksikonu barındırabilmektedir. Bu olgu, dijital iletişimin spontane doğası ve sosyopragmatik bağlamla doğrudan ilişkilidir. Benzerlikler dijital kültürün evrensel karakterini teyit ederken; kültürel bağlam ve dilsel özgünlükler yerel tezahür biçimleriyle farklılaşmaktadır. Dolayısıyla dijital metin aktarımlarında yalnızca dilsel işlevsellik değil, sosyopragmatik bağlamın sistematik analizi de gereklidir. Dijital dil kullanımında biçimbilimsel ve anlamsal üretim stratejileri çeşitlilik göstermektedir. Başlıcaları arasında: “afiksasyon (ekleşimli türetim), polisemi (çokanlamlılık), antonomazi (özel adların cins isimleşmesi), kök birleşimi, teleskopi (sözcük kırpma), abbreviasyon (baş harf kısaltmaları), metatez (ses/hece değişimi), epentez (ses ekleme), kelime oyunları yer alır. Metaforik ifadeler ise duygusal ve toplumsal bağlamı güçlendiren yaratıcı anlatım araçları olarak söylemsel boyutta sıklıkla kullanılmaktadır” (Beregovskaya, (1996), s. 32-41).

Tablo 11: Rusça-Türkçe Dijital Söylemde Sözcük Oluşturma Stratejileri

Tür	Rusça / Örnek	Türkçe Karşılığı / Örnek	Açıklama
Afiksasyon	Прикол(prikol) (şaka) – прикольный (komik), приколист (şakacı)	Şaka, geyik Esprici, gırgırcı, kafa adam	Temel kök: sosyal ya da mizahi içerikli durumları ifade eder.

			İsim türetimiyle kişiye ait mizahi eğilim ifade edilir.
	оттяг – “zevk, keyif” оттягиваться – “eğlenmek”	Keyif, kafa rahatlığı	Soyut isim olarak haz alma, rahatlatma anlamı taşır.
	приколоться – “takılmak, dalga geçmek”	Kafaya takmak, taşak geçmek	Fiile ekleme yoluyla argo / değerlendirmeye dayalı anlam kayması.
	прикол, прикольно, приколист	Espri, şaka, gırgırcı, kafa adam, hoş	Afiksasyonla oluşturulan, sosyal ve mizahi anlamlar içeren yapı örnekleri.
Polisemi	Ништяк (niştyak) – “güzel”, “önemsiz”, “peki”, “tamam”	Olur – “uygun”, “anlaşıldı”, “kabul” fena değil	Bağlama göre farklı anlamlara bürünen çok anlamlı sözcükler.
Antonomazi	Слушать Мендельсона (sluşat Mendelsona) – “evlilik törenine katılmak”.	Nikâh masasına oturmak, gelin arabasına binmek	Özel isimlerin deyimleşerek farklı durumlara işaret etmesi.
Kök Birleşimi	Кайфолом(kaufalom) (keyif bozucu), Рингофон (ringofon)(telefon), Чикфаер (çakmak)	Tıkla-öde, Sür-at, E-posta	İki kökün birleştirilmesiyle yeni sözcük oluşturulması.
Teleskopi	Мозжечокнутья (mozjeçoknutsya)– “aklım kaçırma”		İki sözcüğün ses düşmesiyle birleştirilmesi.
Abbreviasyon	ЧМО (ÇМО) – “Çevresel moral düşüklüğü olan kişi”, Зоя (Zoуа-злюка – zlyuka) – “zehirli yılan gibi kişi”	Tmm (tamam), Slm (selam), Thx (thanks), nbr (ne haber)	Baş harflerle veya kısaltılmış biçimlerle yapılan daraltmalar.
Kalam-bur (Şaka)	чайковский (çaykovskiy) – “çay”, чернышевский (çernişevskiy) – “çavdar ekmeği”	Sosyopat – “sosyal patlama”, Trafik canavarı – “kötü sürücü”	Sözcüklerin anlam oyunlarıyla farklı anlamlara yönlendirilmesi.
Metatez	Фуфли (fuvli) – “ayakkabı”, Фаршик (farşik) – “atki”, Рукитъ (rukî) – “sigara içmek”	Boşver – Verboş, Şokella – Kellaşo	Hece ya da seslerin yer değişimiyle türeyen biçimler.
Epentez	Тачанка – “taksi” (taçka – taksi), Шпалера – “uzun, ince adam” (şpala – travers)	Minibüset, Arabacıka	Sözcüğe ses veya hece eklenerek yapılan genişletmeler.
Metaforik İfade (mecaz)	Киски – “sivri güneş gözlüğü”	Sinekaydı gözlük, üçgen gözlük	Somut kelimelerin sembolik anlamda kullanılması.
	Заголяк (zagolyak) – “tam yokluk durumu”	Sıfırı tüketmek, dip yapmak, parasız kalmak	Durumlara ilişkin metaforik nitelikte argo kavram üretimi.

Gündelik ve gençlik dilinde metaforlar da yeni anlam yaratımında önemli rol oynar. Özellikle soyut anlam kazandırmak, abartı yaratmak veya mecazi imgelerle etki bırakmak amacıyla kullanılır. Bu iki yol (afiksasyon ve metaforika), Rus gençlik ve bilgisayar slenginde anlam üretiminde en sık başvurulan dilsel stratejiler arasında yer almakta olup, Türkçede de benzer işleyiş biçimleriyle karşılaştırılabilir. Özellikle sokak dili, dijital argo ve sosyal medya söylemleri, bu tür türetim yollarıyla hızla dönüşmekte ve genç kuşak arasında yaygınlık kazanmaktadır.

1.4. Forum kısaltmaları ve alanlara göre dağılım

İnternet forumlarında kullanıcılar arasında yaygın olarak kullanılan kısaltmalar, tematik alanlara göre farklılaşır. Özellikle spor forumlarında hem gündelik kullanımda hem de medya metinlerinde yer alan bazı birleşik yazımlı resmî kısaltmalar öne çıkar: Forum kullanıcılarının konuya olan hâkimiyet düzeyi arttıkça, bilimsel alanlara özgü terimsel kısaltmaların da yaygınlaştığı görülmektedir. Özellikle tıpla ilgili forumlarda kullanılan teknik kısaltmalar buna örnektir:

Tablo 12: Tıp Alanındaki Kısaltmalar

Kısaltma	Açılımı	Türkçesi	Açıklama
BK	Болезнь Крона (bolezнь Kрона)	Crohn Hastalığı	İnflamatuvar bağırsak hastalığı
EBV	Вирус Эпштейна-Барра (Virus Epstein-Barr)	Epstein-Barr Virüsü	Enfeksiyöz mononükleoz etmeni
AİP	Аутоиммунный панкреатит (Autoimmunniy pankreatit)	Otoimmün Pankreatit	Bağıışıklık sistemi kaynaklı pankreas iltihabı
BAD	Биологически активная добавка (biyoloğiceski aktivnaya dobavka)	Biyolojik Aktif Takviye	Vitamin, mineral vb. içeren ek
GV	Грудное вскармливание / Гепатит В (Grudnoye vskarmlivaniye/gepatit B)	Emzirme / Hepatit B	Hem “anne sütü”, hem “Hepatit B” anlamına gelebilir
VET	Ветврач / профессор ветакадемии (vetvrač/profesör vetakademiyi)	Veteriner	Hayvan sağlığı uzmanı

Tablo 13: Politika Alanındaki Kısaltmalar

Kısaltma	Açılımı	Türkçesi	Açıklama
BO	Ближний Восток (Blijniy Vostok)	Orta Doğu	Politik ve coğrafi bölge
YO	Японские острова (Yaponskiye ostrova)	Japon Adaları	Japonya’ya ait adalar
BYV	Великая Отечественная война	Büyük Yurtsever Savaş	II. Dünya Savaşı’nın Sovyet ifadesi
II. DŞ	2 М война	İkinci Dünya Savaşı	Küresel savaş (1939–1945)

Tablo 14: Spor Alanındaki Kısaltmalar

Kısaltma	Açılımı	Türkçesi	Açıklama
ÇM	Чемпионат мира (Çempiyon mira)	Dünya Şampiyonası	Uluslararası spor turnuvası
Rit. C.	Художественная гимнастика (hudojestvennaya gimnastika)	Ritmik jimnastikleri	Olimpik jimnastik disiplini
LA	Лёгкая атлетика (legkaya atletika)	Atletizm	Koşu, atlama, atma gibi sporları kapsar
ŞL	Лига Чемпионов (Liga çempiyonov)	Şampiyonlar Ligi	UEFA futbol turnuvası
BK	Баскетбольный клуб (basketbolniy klub)	Basketbol Kulübü	Basketbol takımı
MVP	Наиболее ценный игрок. (naiboleye tsennyiy igrok)	En Değerli Oyuncu	Sezon veya maçın öne çıkan oyuncusu

Tablo 15: Yükseköğrenim (Üniversite) Alanındaki Kısaltmalar

Kısaltma	Açılımı	Türkçesi	Açıklama
“yeterli”	Удовлетворительно (udovletvoritelno)	Yeterli not	En düşük geçer not
GKT	Общая химическая технология (obşaya himiçeskaya tehnologiya)	Genel Kimya Teknolojisi	Mühendislik dersi
prof	Профессор (professor)	Profesör	Akademik ünvan
fak	Факультет (fakultet)	Fakülte	Üniversite birimi
öğr. gör.	Преподаватель / Преподаша (prepodavatel/prepodşa)	Öğretim Görevlisi	Akademik personel
bed. eğ.	Физра (fizra)	Beden Eğitimi	Spor dersi
sin.	Экз (ekz)	Sınav	Değerlendirme testi
geç.	Зач (zач)	Geçer	Başarıyla geçilmiş ders
kalm.	Незач (nezaç)	Kalır (başarısız)	Başarısızlık
dev. sın.	Гос (gos)	Devlet Sınavı	Mezuniyet sınavı
bilg.	Инфа (infa)	Bilişim (Bilgisayar)	Enformatik / bilgisayar bilimi
ens.	Институт (institut)	Enstitü	Yüksek lisans/doktora kurumu

Tablo 16: Turizm ve Trekking'e Dair Kısaltmalar

Kısaltma	Açılımı	Türkçesi	Açıklama
MMY	Московский марш-бросок (moskovskiy marş-brosok)	Moskova Maraton Yürüyüşü	Uzun yürüyüş etkinliği
HGS	Поход выходного дня (pohod vıhodnogo dnya)	Hafta Sonu Gezisi	Kısa doğa yürüyüşü
DKT	Туристический поход с палатками (turistiçeskiy pohod s palatkami)	Doğa Kampı Turu	Çadırda geceleme ile yürüyüş turu
GT	Однодневный поход / экскурсия (odnodnevnyıy pohod/ekskursiya)	Günübirlik Tur – Günübirlik Doğa Yürüyüşü	Geceleme olmaksızın yapılan bir gezi veya yürüyüş. Şehirli turistler arasında çok popülerdir.
ÇT	Палаточный тур (palatoçnyıy tur)	Çadır Turu	Çadırlarda konaklamalı tur (2 ila 7 gün sürebilir).
KBT	Индивидуальный отдых в автодоме / караване (individualnyıy otđih v avtodome/karavane)	Karavanlı Bireysel Tatil	Karavan veya motokaravan ile seyahat. Türk turistler bunu genellikle ‘izole’ bir tatil bağlamında kullanmaktadır.
DKK	Лагерь для знакомства с природой (lager dlya znakomstva)	Doğa Keşif Kampı	Çocuklar ve yetişkinler için çevre ve hayatta kalma dersleri içeren bir eğitim ve macera kampı.
YT	Пеший поход / пешеходный тур (peşiy pohod/peşehodnyıy tur)	Yürüyüş Turu	Farklı zorluk seviyeleri de dahil olmak üzere yürüyüşlerin genel tanımı.
DTG	Группа для альпинизма / горных восхождений (gruppa dlya alpenizma/gornıh voshojdeniy)	Dağ Tırmanış Grubu	Sosyal ağlarda ve forumlarda kullanılır (örneğin “DTG Erzurum ekibi yarı yolda”).
YMG	Группа "Экстремальные приключения" (gruppa	Yüksek Macera Grubu	Açık hava etkinlikleri, dağ yürüyüşü, rafting, paraşütle

	"ekstremalnoye prikyuçeniya)		atlama vb. için bir grubu/kulübü ifade etmek için kullanılır.
--	------------------------------	--	---

Bu örnekler, internet söyleminin yalnızca argo ve mizahî ifadelerle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda çeviri sürecinde karşılaşılan çeşitli alanlara özgü uzmanlık terimlerinin yaygın biçimde kullanıldığını göstermektedir. Bu durum, dijital kültürün dilsel katmanlarının sadece gündelik konuşmayı değil, çeviri bağlamında profesyonel ve akademik içeriklerin aktarımını da kapsadığını ortaya koyar. Özellikle çok sayıda disiplini kapsayan forumlardaki çok katmanlı söylem yapısı, çevirmenler için hem dilsel hem de kültürel kodların doğru ve işlevsel biçimde çözülmesini gerektirmektedir.

İnternet kısaltmalarının potansiyel niteliğine işaret eden bir diğer husus da forumlardaki iletişim belli özel konular etrafında yoğunlaştığında, kısaltma oluşturma ve kullanma sıklığının belirgin şekilde artmasıdır. Yani, konuşmaya katılan kişiler, çeviri sürecinde özellikle o konuyla ilgili temel ve sık tekrar edilen kavramları içeren kelime ve kelime öbeklerinden kolayca kısaltmalar üretmektedir. Bu bağlamda, dilbilimci Leonid Yuryevich İvanov'un şu görüşüne katılmak mümkündür: "ağ üzerindeki tartışma türlerinde kısaltmaların büyük bir kısmı, çeviride göz önünde bulundurulması gereken, yeni oluşturulmuş birer birim olarak algılanır. Ancak burada söz konusu olan, okkazyonel (tesadüfi) bir sözcük türetimi değil, genel yazı dilinde ya da belirli alanlarda yüksek üretkenliğe sahip modeller üzerine kurulu potansiyel bir türetim olduğu düşünülmelidir" (İvanov,2000, s.6). İnternet forumlarındaki dilde kullanılan kısaltmalar, çeviride farklı işlevleri ve tür çeşitliliğini içeren dağınık bir alan oluşturur. Bu alan, internet dilinde yaygın olan sabit ve genel kabul görmüş iletişim kalıplarından, internet argosuna ve genel yazı dilinde benimsenmiş kısaltmalara; potansiyel nitelikteki yeni oluşumlara ya da gündelik konuşma dili veya dar uzmanlık alanlarına (örneğin resmî belgelerde kullanılan) ait ifadelerle kadar uzanan bir biçim çeşitliliği içerir. Çeviri sürecinde bu tür ifadelerin kamusal ve yazılı kullanım bağlamları dikkate alınarak doğru aktarılması gerekmektedir.

İnternetin doğasına özgü dilsel yaratıcılık, çeviri sürecinde hem yeni sözcük türetme yolları hem de mevcut sabit kalıpların, oyun kökenli kısaltmaların ya da çeşitli dijital ifadelerin, değerlendirici (evaluatif) veya fatik (iletişim kurma/koruma) işlevler çerçevesinde işlevselleştirilmesi yoluyla belirgin biçimde ortaya çıkmaktadır. Bu yaratıcı dilsel yapının çeviriye yansımaları, yalnızca biçimsel değil, işlevsel anlam kayıplarını da önleyebilmek adına dikkatli bir biçimde ele alınmalıdır.

Shifman'a (2014, s. 29) göre, internet memesi, 21. yüzyılın başlarında dijital kültürde şekillenmiş; çeşitli platformlarda hızla yayılan, taklit edilebilen ve kültürel anlam katmanları taşıyan bir "bilgi birimi" ya da "dijital nesne" olarak tanımlanmıştır. Aynı zamanda internet memesi, e-posta, mesajlaşma uygulamaları, forumlar ve bloglar gibi ortamlarda kendiliğinden popülerlik kazanan bilgi ya da ifadeleri tanımlamak için de kullanılmakta; bu ifadenin kendiliğinden yayılma olgusu da "internet memesi" kavramının bir parçası hâline gelmektedir.

Göstergebilimsel bir perspektiften bakıldığında, internet memesi sembolik bir işaret olarak değerlendirilmekte ve çeviri bağlamında bu işaretin yapısal bileşenleri — metinsel, görsel ve kültürel öğeler — sistematik biçimde analiz edilmektedir. Örneğin, Rus dijital kültüründe sıkça karşılaşılan "Жиза" (Jiza – 'hayat işte böyle', 'hikâyemiz aynı') ifadesi, Türkçede benzer bir bağlamsal etkiyi "aynen", "ya bu ben", "tam benlik" gibi ifadelerle yaratmaktadır. Benzer şekilde, Rusça "лол" (LOL) kısaltması, Türkçede "as bayrakları", "kralın" gibi hem mizahi hem de topluluk içi aidiyet bildiren karşılıklarla çevrilebilmektedir.

Dolayısıyla, bu tür kültürel ve dilsel yapılar, yalnızca kelime düzeyinde değil; bağlamsal, işlevsel ve kültürel düzeyde çeviri stratejileri gerektiren çok katmanlı söylem birimleri olarak ele alınmalıdır. Memetik unsurların hedef dile aktarımı sırasında, memenin barındırdığı kültürel göndermelerin, duygusal tonlamanın ve topluluk içi işlevlerinin kaybolmaması adına, çevirmen tarafından hem yaratıcı hem de işlevsel bir yaklaşım benimsenmelidir. Dilbilim uzmanı Maksim Krongauz, internet memelerine dair kaleme aldığı bir makalede,

klişe hâline gelmiş ifadelerin de birer meme olarak değerlendirilebileceğini ifade eder: “İnternet yokken bile memeler vardı. Dilbilimciler ve filologlar onları söz kalıpları, uçuşan ifadeler ve hatta atasözleri olarak adlandırıyordu” (2012, s. 127–128). Ancak sadece popülerlik, bir bilginin internet memesi olmasına yetmemektedir. “Meme herhangi bir ifadeden farklıdır. Örneğin, Tanrı (Yüce Varlık) fikri de bir memedir”. Krongauz’un vurguladığı bir diğer ayırt edici özellik ise yaratıcılıktır. “Ne Darwin teorisi ne de bir çorba tarifi internet memesi değildir; bu bilgiler de internette bulunur ve paylaşılır. İnternet memesi, doğru kopyalamaya değil, daha çok çarpıtmaya ya da en azından geniş anlamda yeni bağlamlara yönelir” (2012, s.13). Bahsedilen tanımlamalar ve kuramsal çerçeve doğrultusunda, internet memelerinin günümüz dijital iletişim ortamındaki işlevsel ve kültürel rolleri somutlaştırılmış; ayrıca çeviri sürecinde karşılaşılan özel zorluklara dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda, aşağıda hem Rusça hem Türkçe bağlamlarda yaygın olarak kullanılan seçkin internet memesi örnekleri sunulmuştur. Bu örnekler, fenomenin dilsel yapısını, iletişim stratejilerini ve kültürel bağlamdaki yansımalarını anlamak ve çevirmek için sağlam bir temel oluşturacaktır. Böylece, internet memesinin teorik çerçeveden pratik kullanıma geçişini ve çağdaş folklor içerisindeki konumunu çeviri perspektifinden derinlemesine inceleme imkânı sağlanacaktır.

Tablo 17: Argo İfadeler

Rusça	Açıklama Rusça(русский)	Açıklama (Türkçe)
Ждун (jdun)	Мем с терпеливым персонажем, долго ожидающим чего-то	Sabırla bir şeyi bekleyen karakterin memesidir
Не вешать нос! (Ne veşat nos!)	Призыв не падать духом, не унывать	Moral bozma, ümitsizliğe kapılma anlamında bir ifadedir
Палец вверх / лайк (Palets vverh)	Выражение одобрения, «нравится»	Beğeni göstermek, onaylamak anlamındadır
Понять и простить (ponyat i prostit)	Призыв к пониманию и прощению	Anlama ve affetme çağrısıdır
Котики / Мимимишность (Kotiki/mimimişnost)	Выражение умиления, милоты	Sevimlilik ve tatlılık ifade eder
Обосраться (жаргон) (obosratsya (jargon))	Испутаться, растеряться, «обделаться»	Korkmak, şaşırarak anlamında argo ifade
Фейл (Fail)	Ошибка, неудача, провал	Başarısızlık, hata anlamında kullanılır
Кринж (cringe) (krindj)	Неловкая, стыдная ситуация	Utandırıcı, sıkıntılı durum

Yukarıda sıkça kullanılan internet memelerinin analizinin ardından, çalışmanın bu bölümünde dijital iletişim dilinde önemli bir yer tutan internet argosunun çeviri süreçlerindeki yansımaları ele alınmaktadır. İnternet argosu, internet ve sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan ve modern Rus dilinde kendine özgü stilistik özellikler sergileyen bir dilsel formdur. Bu dilsel stil, geleneksel Rus dili stillerinden farklı olarak, dijital iletişim ortamında çeviride dikkatle aktarılması gereken yeni anlamlar kazanan kısaltmalar, sözcük deformasyonları, kalıplaşmış ifadeler ve özgün dil yapıları içermektedir.

İnternet argosunun dinamik yapısı, sürekli olarak yeni dilsel unsurların eklenmesiyle evrilmekte olup, çeviri sürecinde bu değişimlerin doğru algılanması ve aktarılması çağdaş Rus dilinin genel yapısı üzerinde kayda değer etkiler yaratır. Ayrıca, bu argoya yalnızca sosyal medya platformlarında değil; kısa mesajlaşma, elektronik posta, çevrimiçi sohbetler, dijital oyunlar ve diğer çeşitli çevrimiçi iletişim biçimlerinde de yoğun şekilde rastlanır. Bu bağlamda, modern Rusça ve Türkçede internet argosunun temel dilsel ve iletişimsel özellikleri, özellikle çeviri perspektifinden sistematik olarak incelenmesi önemlidir. Günümüzde internet argosu büyük bir popülerliğe sahiptir ve oldukça hızlı bir şekilde değişim göstermektedir. Argoda duygu ve ifadeler sıklıkla emoji (smiley) kullanımıyla aktarılır. Emoji, noktalama işaretleri ve özel semboller aracılığıyla duyguları betimleyen ideogramlar olarak tanımlanabilir. İlk kez 1982 yılında Scott Fahlman (Fahlman, 1982) tarafından önerilen emoji, sanal iletişime dinamizm kazandırır ve çeşitli yüz ifadelerinin aktarılmasına imkân tanır. Emoji evrensel bir dil niteliği taşıdığından, genellikle çeviriye ihtiyaç duyulmadan

anlaşılabilmektedir. Daha önce de vurgulandığı üzere, internet argosuna kısaltmalar da dâhildir. Kısaltmaların kullanımı, yazma süresini kısaltmak ve yazılan metin hacmini azaltmak gibi pratik avantajlar sağlar. Bu nedenle, kısaltmalar internet kullanıcıları arasında yaygın şekilde tercih edilmekte ve çeviride doğru karşılıklarının bulunması önem arz etmektedir. Bu noktada, deyimse birimler gibi daha karmaşık dilsel yapıların internet söylemindeki yeri ve çeviride üstlendikleri işlevler ayrıca değerlendirilmelidir.

2. İnternet Söyleminde Deyimsel Birimlerin İşlevleri

Frazemler, tüm yapısal ve tipolojik çeşitliliğiyle birlikte, ağ iletişiminde—bloglarda, yorumlarda, sosyal ağlarda, internet forumlarında vb.—yoğun biçimde kullanılır ve yüksek düzeyde söylemsel bir gereksinimi karşıladığını ortaya koyar. Genel olarak değerlendirildiğinde, internet söyleminde frazeolojik birimlerin işlevleri “geleneksel” bir nitelik taşımakta; adlandırma (nominal), ifadelendirme (ekspresif), duygusal-değerlendirici gibi işlevlerle temsil edilmekte ve bu işlevlerin benzerlerine diğer söylem alanlarında da rastlanır. Böylelikle sanal iletişim ortamında bu işlevlerden bazıları, ağ iletişiminin kendine özgü doğasını şekillendiren belirli özellikler kazanır. Dolayısıyla, internet söylemi bağlamında frazeolojik birimlerin yalnızca geleneksel işlevleriyle değil, aynı zamanda dijital ortamın koşullarına özgü yeni işlevsel görünüşleriyle de değerlendirilmesi gerekmektedir.

Öte yandan dijital kültür bağlamında internet deyimleri de dilsel ve kültürel açıdan incelenmesi gereken önemli bir katmanı oluşturur. Deyimler, salt kelime anlamlarının ötesinde, sabit yapılar içinde toplumsal ve kültürel kodları taşıyan, anlam derinliği ve nüans içeren ifadelerdir. İnternet ortamında ortaya çıkan yeni deyimse yapılar, kullanıcıların ortak deneyimlerini, mizah anlayışını ve iletişim pratiklerini yansıtarak, dijital toplulukların kimlik inşasında merkezi bir rol oynar. Özellikle Rusça dijital söylemde gözlemlenen bu deyimler, internet argosu ve memelerle iç içe geçerek, özgün anlam katmanları yaratır ve kullanıcılar arasında hızlı anlam alışverişine olanak tanır.

Deyimlerin çeviri sürecinde karşılaşılan en temel zorluk, kaynak dilin kültürel referanslarını ve hedef dilin anlam dünyasını göz önünde bulundurarak eşdeğer işlevselliği koruyabilmektir. İnternet deyimleri, genellikle çok katmanlı kültürel göndermeler, espriler veya popüler kültür unsurları içerdiğinden, bu ifadelerin doğrudan çevirisi çoğu zaman yetersiz kalır; hatta anlam kaybına yol açabilir. Bu nedenle, çevirmenlerin yaratıcı çözümler üretmesi, yerelleştirme stratejileri uygulaması ve gerektiğinde açıklayıcı dipnotlar veya adaptasyon tekniklerine başvurulması gerekir.

Aşağıda, Rusça dijital argoda yaygın kullanılan bazı deyimler ile bunların Türkçe karşılıkları ve çeviri süreçlerinde kullanılan stratejiler karşılaştırmalı olarak verilmiştir:

Tablo 18: Deyimler ve çeviri stratejileri

Rusça Deyim	Türkçe Karşılığı	Çeviri Stratejisi
Не вешать нос!	Moral bozma! / Ümitsizliğe kapılma!	Hedef dilde işlevsel eşdeğer
Лить воду	Boş konuşmak, laf kalabalığı yapmak	İşlevsel eşdeğerlik / Anlam yakınlığı
Вешать лапшу на уши	Kandırmak, yalan söylemek	Anlam genişletme ve açıklama
Взять себя в руки	Kendine gelmek, toparlanmak	İşlevsel eşdeğerlik
Палка о двух концах	İki ucu keskin bıçak, iki tarafı da riskli durum	Doğrudan çeviri / Açıklama ile destekleme
Делать из мухи слона	Deve büyütme, küçük şeyi abartmak. Pireyi deva yapmak	İşlevsel eşdeğerlik
Зацепило за живое	Yüreğine dokundu, çok etkiledi	Anlam aktarımı / metaforik çeviri
Сесть в лужу	Başarısız olmak, rezil olmak	İşlevsel eşdeğerlik

2.1. Memenin deyimleşme süreci: Medyavirüslerin dilsel dönüşümdeki rolü

Günümüz dijital kültüründe, internet memeleri yalnızca geçici mizah unsurları olarak değil, aynı zamanda

kalıcı dilsel yapılara dönüşen kültürel metinler olarak da işlev kazanmaktadır. Bu bağlamda, memelerin deyimisel ifadelerle dönüşüm süreci, Rusça dijital söylemin Türkçeye aktarımında karşılaşılan kültürel ve anlamsal katmanları anlamak açısından önemli bir örüntü sunar.

Bu süreçte özellikle “medyavirüs” (media virus) olarak adlandırılan ve sosyal medya ortamlarında hızla yayılan görsel-metin bileşimleri, zamanla gündelik dilde sabitleşmiş ifadeler hâline gelmektedir. Deyimleşme, çoğunlukla görselin öncülüğüyle gerçekleşir; yani bir memenin sözel hâle gelmeden önce ikonik bir görsel formda dolaşıma girmesi yaygındır. Bu görsel, kullanıcılar tarafından tekrar tekrar alıntılanır, yorumlanır ve sonunda özgün bağlamından uzaklaşarak kültürel bir referansa dönüşür.

Rusça internet ortamında bu süreci temsil eden çeşitli örnekler, aynı zamanda çeviri açısından çok katmanlı anlamlar ve kültürel imalar içerdiğinden Türkçeye aktarımı özel dikkat gerektirir. Bu bağlamda, aşağıdaki tablo, memelerin deyimleşme sürecini somutlaştırmakta ve Türkçeye aktarımda kullanılan başlıca çeviri stratejilerini göstermektedir:

Tablo 19: Deyimleşen Memeler

Meme	Anlamı	Deyimleşen İfade	Çeviri Stratejisi
Ждун (jdun)	Bekleyen sabırlı karakter	«Ждуна включать» (sabırla beklemek, bekleyiş modunu açmak)	Görsel + Açıklayıcı Çeviri: Memeye dair görsel anlatımla desteklenerek, açıklayıcı notlarla anlam aktarımı yapılır.
Где мои деньги? ("Param nerede?")	Hesabın ya da hakkın talebi	«Где мои деньги?» ifadesi ile hak talebinde bulunmak	İşlevsel eşdeğerlik: Anlam yakınlığı olan Türkçe deyimlerle karşılanır (örneğin "Hakkımı istiyorum")
Это пушка! ("Bu harika!")	Olağanüstü, etkileyici ifade	"Bu harika!" şeklinde duygusal vurguyla	Doğrudan çeviri + duygu aktarımı
Лиса и виноград (Tilki ve üzüm)	İmkânsızlığı küçümsemek, "Üzüm ekşi" söylemi	Deyim olarak yaygın kullanılan anlamda	Kültürel uyarılma: Türkçedeki benzer atasözü "Eriştiiye değmez üzüm" şeklinde uyarlanabilir.

Bu örnekler, memelerin görsel kökeninden başlayarak zamanla nasıl dilsel kalıplara dönüştüğünü, bu dönüşümün çeviri sürecinde hangi stratejilerin tercih edilmesi gerektiğini göstermektedir. Görsel-metin ilişkisi nedeniyle, memelerin sadece sözel değil, aynı zamanda kültürel kodları da aktarması, çevirmenin hem dilsel hem kültürel bağlama hâkim olmasını zorunlu kılar. Sonuç olarak, memelerin deyimleşme süreci dijital dilin yenilikçi bir boyutunu oluşturur ve bu sürecin çeviri bağlamında ele alınması, dijital kültürlerarası iletişimin derinlemesine anlaşılması açısından kritik öneme sahiptir.

2.2. Örnekler üzerinden inceleme: (LiveJournal. URL:)

как упоротый лис (kak uporotiy lis) – “Uyuşmuş tilki gibi”

Görsel temelli bir meme olan doldurulmuş tilki figürü, Rusça konuşanlarda belirli bir duyguyu tetiklerken, Türkçeye doğrudan aktarımı bu görsel deneyim yaşanmadığı için eksik kalabilir. Bu nedenle, ifade “sersem gibi”, “darmadağın hâlde” gibi Türkçede benzer etkiler yaratan deyimler ile karşılığı verilebilir.

британские учёные (britanskiye uşyonniye)– “Britanyalı bilim insanları”

Alaycı bir çerçevede kullanılan bu ifade, sahte bilimsel otoritelere yönelik bir eleştiridir. Türkçede benzer işlevi görecekarşılıklar arasında “uzmanlar şöyle dedi”, “bilim dünyası yine şaşırttı” gibi medya dili parodileri yer alabilir.

знаменитость российского уровня (znamenitost rossiyskogo urovnya) – “Rusya çapında ünlü”

Yerel çapta tanınırlığını abartılı biçimde sergileyen kişileri tanımlayan bu meme, Türkçede “kendi çapında ünlü”, “mahalle starı” gibi kültürel eşdeğerlerle aktarılabilir. Bu noktada, çeviri sürecinde yerelleştirme stratejisi ön plana çıkar.

Капитан Очевидность (Kapitan Oçevidnost) – “Kapitan Apaçık”

Evrensel düzeyde anlaşılabilir bir ironi barındırır da alaycı kalıpların kullanımı gereklidir. “Yok artık!”, “Bunu da biz bilmiyorduk!” gibi tepkisel yapılar, bu ifadenin yerine geçebilir.

кто-то 80-го уровня(kto-to 80-gourovnya) – “80. seviye biri”

Oyun kültürüne ait seviyelendirme sistemiyle bağlantılı bu ifade, Türkçeye çevrilirken de oyuncu jargonuna sadık kalınarak “level atlamış”, “efsane seviye” gibi karşılıklarla adapte edilebilir. Ancak ironik bağlamı korunmalıdır.

2.3. Çeviri dinamikleri açısından değerlendirme

İnternet memeleri, belirli kültürel olaylar veya sosyal tepkilerle özdeşleşerek zamanla tekrarlanan, tanınabilir dilsel ve görsel kalıplara dönüşmektedir. Bu süreç, geleneksel dildeki deyimleşme olgusuna benzer biçimde, memelerin belirli bağlamlarda özgün ve sabit anlamlar kazanmasına yol açar. Başka bir ifadeyle, bazı memeler, ilk kullanım bağlamlarının ötesine geçerek toplumsal hafızada yer eder; zamanla çeşitli iletişim durumlarında tekrar edilerek, içerdiği metinsel ya da görsel unsurlarla birlikte belirli anlam çağrışımları uyandıran kalıplaşmış yapılar hâline gelir. Bu bağlamda, bu tür memeler deyimleşmiş yapılar olarak değerlendirilebilir. Deyimleşmiş memelerin çevirisi, yalnızca sözcük düzeyinde değil, çok katmanlı bir anlam alanını dikkate alarak ele alınmalıdır. Çevirmen, memenin taşıdığı ironi, görsel hafızaya dayalı çağrışımlar, kültürel otoritelerle kurduğu ilişki ve bağlamsal söylem tonu gibi öğeleri analiz etmeli; dilsel ifadenin ötesine geçen toplumsal, duygusal veya politik alt metinleri de göz önünde bulundurmalıdır. Bu nedenle, doğrudan çeviri çoğu zaman yetersiz kalmakta; anlamı ve işlevi koruyabilmek adına kültürel uyarlama stratejileri daha etkili sonuçlar vermektedir.

Bu çeviri dinamiklerini somutlaştırmak amacıyla, aşağıda sıklıkla karşılaşılan ve yalnızca dilsel düzeyde değil, kültürel bağlamda da işlev kazanan bir internet memesi örneği değerlendirilmektedir:

Tablo 20: İnternet Memesi Örnekleri

Meme ifadesi	Sözcük düzeyinde anlamı	Bağlamsal / Kültürel anlamı	Türkçeye önerilen çeviri	Kullanılan strateji
британские учёные доказали... (“İngiliz bilim insanları kanıtladı...”)	İngiliz araştırmacılar bir şeyi kanıtladı.	Bilimsel görünümlü ama saçma veya absürt haberleri ironik biçimde aktarmak için kullanılır. Genellikle gerçek dışı veya gülünç içeriklerle birlikte anılır.	“Uzmanlar yine açıkladı...” ya da “Bilim insanlarına göre bu da gerçekmiş!”	İşlevsel eşdeğerlik + kültürel uyarlama. Türkçede benzer bir parodi yapısı kullanılarak anlam korunur, bağlamı sürdürülür.
Это фиаско, братан! (“Bu bir fiyasko, kardeşim!”)	Açıkça başarısızlıkla sonuçlanan bir durumun ifadesi.	Bir olayın tam anlamıyla başarısızlıkla sonuçlandığı, bazen trajikomik bazen komik bir anda kullanılır. Klişeleşmiş bir tepkidir.	“Tam bir facia, kanka!” “Berbat oldu, dostum!”	Deyimsel karşılık + bağlamsal uyarlama. Gençlik diline uygun Türkçe karşılık tercih edilerek etki korunur.
Ору как лев (“Aslan gibi bağırıyorum”)	Fiziksel bir gürültü veya kahkaha imgesi içerir.	Aşırı derecede gülme, kendini tutamama anlamında mizahi	“Koptum gülmekten” “Yıkıldım resmen!”	İşlevsel eşdeğerlik. Türkçede benzer mizahi yoğunlukta,

		olarak kullanılır. Genellikle yazı dilinde kahkahayı ifade eder.		kalıplaşmış yapılarla çevrilmiştir.
Штош ("Peki", "Eee", "Yapacak bir şey yok")	Что ж" sözcüğünün argo / komik telaffuzu	Hayal kırıklığı, pes etme, kabullenme anlamı	"Neyse artık...", "Yapacak bir şey yok"	Fonetik adaptasyon + işlevsel karşılık
Когда ты... ("Sen ... olduğunda...")	Kalıp: komik ya da ironik durumların anlatımı	Bir duyguyu abartılı, empatik biçimde ifade etme	"Sen bir de şunu yaşadığında düşün..." "Tam benlik an!"	Yapısal adaptasyon + mizahi bağlamsallaştırma
Печалька "Üzüntücük" (peçal = üzüntü)	Çocuksu / ironik üzüntü ifadesi	Hafif melankoli ya da talihsizlik hissiyle kullanılır	"Üzüldüm ama tatlı şekilde", "Üzüntü mod on"	Minikleştirme + tını aktarımı
Ну и ну! "Vay canına!", "Pes artık!"	Şaşkınlık ve hayret ifadesi	Olan bir şeye inanamama, abartılı tepki	"Vay arkadaş!", "Yok artık!"	Şaşkınlık kalıplarıyla fonksiyonel aktarım

Bu örnekler gösteriyor ki, memenin deyimleşmesi, salt çeviri değil, aynı zamanda kültürel yeniden üretim sürecidir. Her bir ifade, sadece kelime anlamıyla değil, taşıdığı mizahi ton, sosyal bağlam ve görsel belleğiyle birlikte düşünülmelidir.

2.4. Deyimlerin "meme"ye dönüşmesi: Dijital kültürde anlam kayması ve çeviri problemleri

Dijital kültür bağlamında incelenmesi gereken önemli bir olgu da geleneksel sabit ifadelerin (deyimlerin) dijital alanda yeniden anlam kazanarak internet memelerine dönüşmesidir. Bu dönüşüm süreci, özellikle Rus dijital söyleminde "frazemlerin memetizasyonu" (меметизация фразеологизмов, memetizatsiya frazeologizmov) kavramıyla tanımlanır ve mevcut bir deyimın tekrar, ironi ve kültürel bağlam yoluyla yeniden yapılandırılarak dijital mizah nesnesine dönüşmesini ifade eder. Bu süreçte, deyimler sadece sözlü değil, aynı zamanda görsel bir yapıya bürünerek sosyal medyada geniş kitlelere ulaşır. Böylelikle deyimsele ifade, anlamın ötesinde bir eleştiri aracı, kültürel sembol ya da parodi ögesi hâline gelir.

Tablo 21: Deyimlerin Memeye Dönüşmesi

Rusça Deyim	Dijital "Meme" Bağlamı	Türkçeye Çeviride Zorluk	Çeviri / Uyarlama Stratejisi
Не бар, а фича (Hata değil, özellik)	Yazılım hatalarını savunmak için ironik olarak kullanılır; her sorun bir "özellik" gibi sunulur.	Kelime oyunu içeriyor; mizahi anlamı doğrudan çevirince kayboluyor.	Yaratıcı uyarlama: "Bu bir hata değil, sistemin ruhu."
Ну такое (Yani... öyle işte)	Belirsiz ya da olumsuz duyguları ima eden pasif tepkilerde kullanılır. Meme: Garfield bakışlı kediyle görselleşir.	Anlamı doğrudan değil; tonlama, jest gibi öğeler önemli.	Kültürel karşılık: "İdare eder işte..."
Пипи пропало (Yaz gitti, yandı gitti)	Felaket ya da geri dönüşü olmayan bir durumu vurgulayan dramatik meme formatlarında kullanılır.	Arkaik tonlu, mecaz yoğun. Türkçeye çevrilince etki azalabiliyor.	Dinamik eşdeğerlik: "Geçmiş olsun, yandık biz!"

2.5 Örnekleşen "meme"leşmiş Rusça deyimler

Aşağıda memeleşmiş Rusça deyimlere ilişkin görselleşme, bağlam ve kullanım örnekleriyle zenginleştirilmiş bir tablo sunulmuştur. Her deyim için hem açıklama hem de tipik kullanım cümlesi ile dijital bağlamda nasıl "meme"leştiği belirtilmiştir.

Tablo 22: Genişletilmiş Memeleşmiş Rus Deyimleri

Deyim	Anlamı	Tipik Kullanım	Dijital Bağlam / Memeleşme Biçimi
духовные скрепы (manevî bağlar)	Devletin geleneksel-muhafazakâr değerlerini yücelten ideolojik söyleme ironik atf.	«Опять по телевизору про духовные скрепы, а зарплаты как не было, так и нет». (Televizyonda yine manevi bağlar anlatılıyor ama hâlâ maaş yok.)	Politik karikatürlerde ya da caps'lerde ekonomik sıkıntı + ahlâk nutku ikilisiyle alay etmek için kullanılır.
вежливые люди (kibar insanlar)	Resmî üniforma giymeyen ama askerî operasyon yürüten Rus askerleri (özellikle Kırım 2014 bağlamı).	«Вежливые люди пришли — и сразу стало тихо». (Kibar insanlar geldi — ortalık hemen sakinleşti.)	Kamufajlı ama kimliksiz figürlerin yer aldığı caps'ler, mizah amaçlı militarist memeler.
зелёные человечки (yeşil adamcıklar)	Yine Kırım'da ortaya çıkan üniformasız askerler için küçümseyici/ironik tabir.	«Говорят, зелёные человечки снова в деле...» (Duyduğuma göre yeşil adamcıklar yine sahnedeymiş...)	Marslı/uzaylı görselleriyle birleştirilerek devletin şeffaf olmayan müdahaleleriyle dalga geçilir.
Отец Пигидий (Pigidiy Baba)	Sosyal medyada uydurulmuş, alaycı bir dinî figür.	«Отец Пигидий запретил нам смотреть этот сериал». (Pigidiy Baba bu diziyi izlememizi yasakladı.)	Photoshop'la yapılmış "papaz" memelerinde görülür, sahte kutsal metinler/alaycı emirlerle caps'leşmiştir.
пчёлы против мёда (bal aleyhine arılar)	Kendi çıkarına aykırı iş yapan kişi ya da sistem için.	«Наши депутаты — это пчёлы против мёда». (Milletvekillerimiz balın karşısındaki arılar gibi.)	Devletin kendi yasalarına ya da halk çıkarına zarar veren icraatlarını eleştiren caps'lerde sık geçer. Örn: arı kıyafetli bürokrat figürleri.
хруст французской булки (Fransız ekmeği çıtırtısı)	Sovyet geçmişine özlem duyanlarca Batılılaşmaya karşı yapılan nostaljik eleştirisi (ironik).	«Им всё хрустит французская булка — забыли 90-е!» (Hâlâ Fransız ekmeği çıtırtısına özeniyorlar — 90'ları unuttular!)	Çay + kruvasan + Çarlık sembolleri içeren nostalji-memelerinde yer alır. Genellikle "elit" tabakanın romantizmini hicveder.

Bu tür deyimler, dijital ortamda ironiyle pekiştirilerek hızla anlam kaymasına (desemantizasyon) uğrar ve kısa sürede hashtag, caps, karikatür gibi içerik biçimlerine dönüşür.

2.6 “Meme”leşme sürecinde deyimlerin temel vasıfları:

1. Görsel içerikle desteklenir (karikatür, ekran görüntüsü, montaj),
2. Krealize yapılara dönüşür (metin + görsel birlikteliği),
3. Orijinal bağlamından koparak sadece eğlence veya eleştiri amacıyla kullanılabilir hâle gelir.

Bu dönüşüm, deyimlerin yalnızca anlam taşıyan kalıplar olmaktan çıkıp, oyunlaştırılmış dil unsurlarına (ludik yapı) evrilmesini sağlar. Sosyal medya kullanıcıları bu yapıları, dilsel oyun, alay ya da kültürel ironi üretmek amacıyla aktif biçimde kullanır.

Tablo 23: Meme’leşen Deyimler: Anlam – Kullanım – Görsel Bağlam

Rusça Deyim / İfade	Türkçe Karşılığı / Çeviri	Anlamı / Açıklama	Tipik Kullanım Cümlesi	Sosyal Medyada Kullanımı (Meme)
Гнать Муму	Palavra sıkamak / Uydurmak	Abartılı ya da gerçek dışı hikâye anlatmak.	«Не слушай его, он опять Муму гонит!»	"Onu dinlemeyin, yine yalan konuşuyor."

На безрыбье и рак — рыба	Yoklukta bulduğun en iyi şey	Yoklukta en azından eldekiyle yetinmek.	«Конечно, не айфон, но и этот телефон сойдёт — на безрыбье и рак — рыба.»	"Tabii ki iPhone değil, ama bu telefon da iş görür — balıksız yerde yengeç de balıktır." Bu ifade, istenilen en iyi şey olmasa da mevcut durumun kabul edilebilir olduğunu anlatan bir deyimdir.
Котлеты отдельно, мухи отдельно	"Köfteler bir yana, sinekler bir yana"	Konuları karıştırmamak gerekir	В обсуждении проекта мы решили, что котлеты отдельно, мухи отдельно — сначала рассмотрим основные задачи, а потом уже детали.	Proje tartışmasında, "Köfteler ayrı, sinekler ayrı" dedik — önce ana konuları ele alalım, sonra detaylara geçeriz.

2.7. Demotivatorlar ve deyimlerin işlevsel dönüşümü

Dijital ortamda deyimlerin en belirgin işlevsel dönüşüm biçimlerinden biri, demotivator olarak adlandırılan görsel-metin içerikleridir. Bu içerikler genellikle:

1. Altında ironi veya mizah barındıran kısa ifadeler içeren sabit görsellerden oluşur.
2. Deyim veya atasözü gibi sabit söz kalıplarını temel alır.
3. Bu ifadeleri yeniden kurgulayarak parodi, toplumsal eleştiri veya alaycı söylemler üretir.

Demotivatorlar, deyimlerin yalnızca eğlence amaçlı kullanımını yaygınlaştırmakla kalmaz; aynı zamanda "mizah yoluyla eleştirinin dijitalleşmiş biçimini de temsil eder" (Dobrova, 2022, s. 238). Bu tespit, deyimlerin dijital bağlamda sabit söz öbekleri olmaktan çıkarak, dilsel yaratıcılıkla toplumsal eleştiriye buluşturan dinamik araçlar olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda demotivatorlar, deyimlere yaratıcı, eğlence odaklı ve eleştirel bir boyut kazandırır; toplumsal gözlem ve ironiye dayalı anlam üretimini görünür kılar. Böylece geleneksel dil yapılarına ait sabit ifadeler, dijital iletişim ortamlarında yeniden işlevlendirilerek hem bireysel ifade özgürlüğünü destekleyen hem de kültürel eleştiriye zemin hazırlayan üretken bir söylem alanına dönüşmektedir.

Aşağıda sunulan örnekler, deyimlerin demotivator formunda dijital kültür içerisinde çok katmanlı ve bağlamsal anlamlar kazandığını somut biçimde ortaya koymaktadır:

- «Пчёлы против мёда» (Bal aleyhine arılar): Özellikle bürokratik kurumların kendi ilkeleriyle çelişen uygulamalarını eleştirmek amacıyla kullanılır. Arı ve bal görselleriyle birlikte sunulduğunda, deyim görsel destek sayesinde ironik bir eleştiriye derinleştirir.
- «Зелёные человечки» (Yeşil adamcıklar): Kimliksiz ve üniformasız askerleri tanımlamak için kullanılır. Özellikle askerî müdahalelerin sansürlendiği bağlamlarda dolaşıma girer. Görsel manipülasyonlarla desteklenen ifade, deymi hem hicivsel hem de politik bir araca dönüştürür.
- «Духовные скрепы» (Manevî bağlar): Devletin ideolojik söylemine yönelik eleştirilerde kullanılır. Sosyal medyada abartılı ve ironik görsellerle birlikte paylaşılarak halk üzerindeki kontrol mekanizmalarının sembolü hâline getirilir.

Bu örnekler, deyimlerin dijital iletişimde yalnızca sabit anlam taşıyan ifadeler olmaktan çıkarak, çok katmanlı

kültürel eleştiriler üretebilen esnek yapılara dönüştüğünü göstermektedir. Demotivatorlar aracılığıyla deyimler, görsel kodlarla birleşerek daha geniş bir alımlayıcı kitlesine ulaşmakta ve dijital çağın ironi, mizah ile eleştiri repertuarına dâhil olmaktadır.

Sonuç olarak, demotivatorlar deyimlerin dijital çağda çok katmanlı ve dinamik kültürel eleştiri araçlarına dönüşmesini mümkün kılmaktadır. Görsel ve metin bileşimleri, sosyal gözlem, ironi ve mizahı etkin biçimde bir araya getirerek geniş kitlelerle etkili iletişim zemini oluşturur. Bu dönüşüm, dilin dijital ortamlarda ne denli yaratıcı ve işlevsel biçimlere evrildiğinin somut göstergesidir. Dolayısıyla, demotivatorlar çağdaş iletişim pratiklerinde dilsel ifadelerin çok boyutlu anlam üretimindeki önemini ortaya koyar. Gelecekte dijital platformlardaki bu tür dilsel ve görsel etkileşimlerin daha kapsamlı incelenmesi, internet kültürünün zengin yapısını anlamamızda kritik rol oynayacaktır.

2.8. Çeviri açısından notlar

Bu deyimlerin başka dillere aktarımı esnasında, görsel ve kültürel bağlam dikkate alınmadığında anlam kaybı yaşanabilir. Özellikle ironik ya da eleştirel alt metinlerin korunması için, çevirmenlerin uygun adaptasyon stratejileri geliştirmesi gerekir. Örneğin, deyimın anlamını ve sosyal işlevini karşılayan yerel deyimler veya açıklayıcı dipnotlar kullanılabilir.

3. Rusça Deyim-Memelerin Türkçeye Aktarımında Kültürel ve İdeolojik Engeller

Makalenin temel odağı olan çeviri süreci, deyim-meme türündeki bu yapıların Türkçeye aktarımı sırasında karşılaşılan kültürel, dilsel ve ideolojik sorunları açıkça ortaya koyar. Dijital deyimlerin çevirisi, klasik anlamda kelime karşılıklarıyla yapılamayacak kadar karmaşık ve çok katmanlıdır.

Tablo 24: Kültürel Kodların Uyumsuzluğu

Rusça Deyim	Kültürel Anlam / Bağlam	Türkçe Doğrudan Çeviri	Çeviri Sorunu	Önerilen Türkçe Çeviri	Açıklama
хруст французской булки	Sovyet sonrası Rus elitizmine yönelik ironik eleştiri	Fransız ekmeği çığırması	Doğrudan çeviri anlamsız ve etkisiz	Beyaz Türk nostaljisi / Elit romantizmi	Elitizmeye yönelik nostaljik ve hafif eleştirel bir göndermeyi yakalayan kültürel uyarlama
вежливые люди	Ukrayna'daki Rus askerlerine yönelik ironi ve alay	Nazik adamlar	Bağlam dışı, anlamsız	Güler yüzlü işgalciler / Kibar işgal	Orijinal ifadenin taşıdığı ironik ve politik altmetni koruyarak hedef dilde anlamlı hâle getirme
зелёные человечки	Kimliksiz, üniformasız askerleri tanımlayan mecazi ifade	Yeşil adamcıklar	Sadece betimleyici, bağlamdan kopuk	Maskeli askerler / Gizli askerler	Siyasi ve askerî bağlamı yansıtan daha işlevsel bir yerelleştirme
духовные скрепы	Devletin ideolojik söylemini ve sosyal kontrolü eleştiren ifade	Manevi bağlar	Anlamsal belirsizlik, bağlamdan kopuk. İroni kaybolursa, anlam yanıltıcı ve tek taraflı olur	Manevi zincirler / İdeolojik bağlar	İronik ve eleştirel tonu koruyan, hedef kültüre uyarlanmış ifade

3.1. Dijital dil ve slenglerin çeviri sürecine etkisi

Dijital çağın getirdiği iletişim biçimleri, yalnızca yeni ifade olanakları değil, aynı zamanda dil sistemine doğrudan etki eden dönüşüm süreçleri de yaratmaktadır. Bu dönüşümün en belirgin örneklerinden biri, gençlik ve bilgisayar slenginin modern dil yapıları üzerindeki etkisidir. Rus dilbilimci ve araştırmacı Lyudmila Maleyeva'ya göre, "bu tür sleng birimleri yalnızca geçici moda ifadeleri değil, aynı zamanda dilin yapısal sisteminde kalıcı izler bırakan önemli öğelerdir" (2011, s. 19). Söz konusu ifadeler, internet dili aracılığıyla hızla yayılmakta ve yazılı-sözlü ayrımı bulanıklaştıran bir ara dil formu oluşturmaktadır. Bu bağlamda, dijital ortamlarda ortaya çıkan slengler, edebî dilin statik yapısına karşı dinamik bir zemin sunmaktadır.

Gençlik slenginin bu türden çok katmanlı yapısı, çeviri sürecinde yeni yaklaşımların benimsenmesini gerektirmektedir. Tatyana Marinina ve Dilara İbraimova, gençlerin kullandığı argo ve sleng ifadelerin "leksik-semantik düzeyde oldukça esnek olduğunu, hatta bağlama göre farklı anlamlar kazanabildiğini vurgulamaktadır" (2020, s. 359). Bu durum, sabit anlamlara dayalı geleneksel çeviri stratejilerini yetersiz kılmakta; bunun yerine yorumlayıcı, kültürel farkındalığa dayalı ve yaratıcı tekniklerin kullanımını zorunlu hâle getirmektedir. Özellikle sosyal medya içeriklerinde veya demotivatorlarda sıkça rastlanan bu tür sözcüklerin başka dillere aktarımında, yalnızca anlam değil, aynı zamanda dilsel oyun, parodi, ironi ve absürtlük gibi söylemsel katmanların da hedef dile uygun biçimde aktarılması önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, sleng ifadelerine yönelik çeviri girişimlerinde, hedef dilde benzer işlevi görebilecek alternatiflerin yaratılması çevirmenin yaratıcı sorumluluğuna dönüşmektedir. Dolayısıyla gençlik slengi ve dijital argo, çağdaş çeviri çalışmalarında hem uygulamalı hem de kuramsal düzeyde dikkate alınması gereken çok katmanlı yapılardır.

Dijital çağın getirdiği iletişim biçimleri, yalnızca yeni ifade olanakları yaratmakla kalmaz, aynı zamanda dilin yapısal ve işlevsel dönüşümüne de yol açar. Özellikle gençlik ve bilgisayar kültüründe ortaya çıkan slengler, dilin anlam dünyasında yeni katmanlar oluşturur. Bu bağlamda, geymer slenginin ödünçlemelerle zenginleşen semantik ve işlevsel yapısı önemlidir (2024, s.337). Böylece dijital kültürün dili, yazılı ve sözlü arasındaki sınırları bulanıklaştırırken yeni dilsel biçimlerin de doğuşuna zemin hazırlar.

Sonuç

Bu çalışmada incelenen deyim-meme yapıları, dijital iletişimin dinamik unsurları olmanın ötesinde, kültürlerarası çevrilebilirliğin sınırlarını zorlayan karmaşık metin türleri olarak ortaya çıkmaktadır. Çok katmanlı anlam yapıları, görsel-sözel kodlar, ironi ve parodi gibi oyun temelli stratejiler içeren bu dijital söylemler, çeviri sürecinde geleneksel yaklaşımları aşan yaratıcı ve kültürel açıdan duyarlı bir bakışı zorunlu kılar. Bu bağlamda çevirmenin rolü, salt sözcük aktarımıyla sınırlı kalmayıp, kültürel deneyimleri, ideolojik çağrışımları, toplumsal eleştirileri ve dijital mizahın özgün anlatım biçimlerini hedef dile taşımayı da kapsamaktadır. Örnek olarak, Rusça demotivatorda "Без труда не выловишь и рыбку из пруда" deyiminin parodik deformasyonu, çevirmenin sadece anlamı değil, aynı zamanda metnin ironik mizahını da hedef dile taşıması gerektiğini göstermektedir.

Dijital kültürün etkisiyle, geleneksel olarak sabit yapılar içinde ele alınan deyimler biçimsel ve işlevsel dönüşüme uğramaktadır. Demotivatorlar, memeler ve sosyal medya yorumları gibi görsel-işitsel içeriklerde, deyimler anlam taşıyan kalıplar olmaktan çıkarak; eleştirel, mizahi ve kültürel kodlarla örülü dinamik dilsel araçlara dönüşmektedir. Bu dönüşüm, deyimlerin dijital söylemdeki işlevlerini çeşitlendirirken, çeviri süreçlerine çok katmanlı bir okuma, yorumlama ve yeniden üretim boyutu eklemektedir. Örneğin, Türkçe sosyal medya memesinde yer alan "Derdini markaya anlat" ifadesi, kültürel bağlamda ironik bir eleştiri içerir ve çevirmen tarafından bu özgün mizah anlayışı dikkate alınarak aktarılmalıdır. Özellikle demotivatorlar gibi metin türleri, deyimlerin "ludik" (oyunsal) işlevlerini ve toplumsal eleştiri potansiyellerini öne çıkarmakta; sabit yapı sınırlarını esneterek metinlerarasılık, görsel mizah ve kültürlerarası göndermeler yoluyla yeni anlam

katmanları üretmektedir. Bu tür içeriklerin, özellikle Türkçe gibi bir hedef dile aktarımı, yalnızca sözcük düzeyinde değil, kültürel bağlamların, mizah anlayışlarının ve toplumsal kodların yeniden inşasını gerektirir. Dolayısıyla çevirmenin, yaratıcı ve hedef kültürün söylem kodlarına duyarlı bir yaklaşım benimsemesi hayati önem taşır. Bu bağlamda, Rusça Халаява'nın Türkçedeki "bedavacılık" ifadesiyle kültürel uyum içinde karşılanması, çeviri sürecindeki dengeyi örneklemektedir. Dijital söylemin sunduğu yaratıcı ve dinamik ifade biçimleri, deyimlerin yapısal ve anlamsal dönüşümünü hızlandırarak onları çeviri sürecinin merkezine yerleştirmektedir.

Geleneksel deyimler dijital ortamlarda yeniden üretilmekte, anlam kaymalarına uğramakta ve çoğu zaman hedef dilde birebir karşılığı olmayan yeni deyimsel yapılar ortaya çıkmaktadır. Bu durum, deyimlerin yanı sıra çeviri etkinliğinin doğasının da dijital söylemle birlikte dönüşmekte olduğunun göstergesidir. Mesela, Türkçedeki "kib" kısaltmasının Rusçada ЦИК ile pragmatik olarak eşleştirilmesi, dijital iletişimde ortaya çıkan yeni deyimsel yapılar için yaratıcı uyarlamaların gerekliliğine işaret eder. Bu bağlamda çalışmada analiz edilen argo, kısaltma ve deyim birimlerinin çevirisinde başvurulabilecek stratejiler arasında eşdeğerle çeviri, benzer ifadeyle çeviri, doğrudan çeviri, biçimsel-dilsel dönüşüm ve örtmece (öfemistik) çeviri yer alır. Bu stratejiler, kaynak metindeki anlamsal ve kültürel derinliğin hedef dile aktarımında çevirmene kritik araçlar sunar. Özellikle hedef dilde, kaynak dildeki mizahi veya argo ifadelerle doğrudan karşılık bulunamadığında, bağlam odaklı ve kültürel uyumluluğu gözeten alternatif çözümler üretmek elzemdir. Örneğin, analiz edilen Rusça "Перать" fiilinin Türkçede "kayıt atmak" argo uyarlamasıyla karşılanması, bağlam duyarlılığının önemini ortaya koymaktadır. Günümüzde bu konuya odaklanmanın önemi, dijital ortamın çeviriyi teknik bir aktarım sürecinden çıkarıp kültürlerarası bir yorum alanına dönüştürmesinden kaynaklanır.

Sosyal medyada, haber portallarında, forumlarda ve görsel-mizahi içeriklerde karşılaşılan deyimsel yapılar, toplumların güncel zihniyetini, kültürel değerlerini ve ideolojik tutumlarını yansıtan önemli göstergelerdir. Bu tür içeriklerin doğru ve etkili çevirisi, yalnızca dil becerisi değil, aynı zamanda kültürel sezgi, bağlamsal farkındalık ve yaratıcı dilsel yetkinlik gerektirir. Örnek olarak, Rusçadaki dijital mizahın özgün yapısının Türkçeye aktarımı, hem dilsel hem de kültürel unsurların birlikte değerlendirilmesini zorunlu kılar. Bu çerçevede çevirmen, dijital çağın söylemsel ihtiyaçlarını karşılayan kültürlerarası bir aracı konumuna gelir. Söz konusu çeviri eylemi, bireyler arası anlam alışverişini kolaylaştırmanın yanı sıra, farklı kültürel topluluklar arasında mizahın, eleştirinin ve dijital anlatının paylaşılmasına da katkıda bulunur. Dolayısıyla dijital deyimlerin ve argonun çevirisi, günümüz çeviri çalışmalarında yalnızca pratik değil, aynı zamanda kuramsal bir öncelik hâlini almıştır. Bu duruma iyi bir örnek, Rusça internet jargonunun Türkçe gençlik diline uyarlanmasıdır. Bununla birlikte, dijital kültürün dinamik yapısı yalnızca mevcut deyim ve argoların dönüşümünü değil, yeni sözcüklerin ortaya çıkışını ve diller arası kelime transferlerini de beraberinde getirmektedir. Bu süreç, diller arası etkileşimi artırmakta, Rusçadan Türkçeye veya Türkçeden Rusçaya geçen internet tabanlı terimler, genç kuşaklar arasında hızla yayılıp yerleşmektedir. Örneğin, Rusça "Лайк" teriminin Türkçede "like" şeklinde kullanımı, dijital kültürün dil üzerindeki etkisini göstermektedir. Bu tür dilsel geçişler, bir yandan hedef dile esneklik ve ifade zenginliği kazandırırken, öte yandan dilin özgün yapısını tehdit edebilecek aşırı yabancılaşma eğilimlerini de gündeme getirebilir. Özellikle sosyal medyada yaygın olan melez söylemler (örneğin, Türkçeye geçmiş Rusça veya İngilizce kökenli argo sözcükler), iletişimde pratiklik sağlasa da, uzun vadede dilin yerli ifade olanaklarının geri plana itilmesine neden olabilir. Bu noktada, "like", "kib" gibi yabancı kökenli terimlerin aşırı kullanımı, yerli ifade zenginliğinin azalması riskini beraberinde getirmektedir. Bu nedenle çevirmen, yalnızca çeviri stratejileriyle değil, dilin sürdürülebilirliği açısından da sorumluluk üstlenmek durumundadır.

Yabancı dilden geçen sözcüklerin nasıl ve ne ölçüde çevrileceği, salt anlamsal bir tercih değil, aynı zamanda kültürel ve sosyodilbilimsel bir karardır. Dolayısıyla dijital söylemin ürettiği yeni kelimeler ve deyimsel yapılar, anlamlarının yanı sıra hedef kültürde yaratacağı etki de göz önünde bulundurularak çevrilmeli ve yeniden değerlendirilmelidir. Örneğin, Rusçadan Türkçeye geçen bazı argoların, yerli kültürel kodlarla

uyumlu biçimde uyarlanması önemlidir.

Sonuç olarak, deyimlerin dijital ortamda -özellikle Rusça mizahi söylemlerde ve demotivator gibi mecralarda- kazandığı bu çok yönlü işlevler, çeviri sürecine hem dilsel hem de kültürel düzeyde yeni sorumluluklar yüklemektedir. Bu bağlamda deyimler, yalnızca korunması gereken dil unsurları değil, aynı zamanda dijital çağın kültürlerarası anlatı stratejilerinin temel bileşenleri hâline gelmiştir. Dolayısıyla deyim çevirisi, dijital kültürün içerik üretim pratikleriyle bütünleşmiş bir şekilde ele alınmalı ve bu çerçevede değerlendirilmelidir. Özetle, analiz edilen dijital deyim ve meme örnekleri, çeviri alanında yaratıcı, esnek ve kültürel açıdan duyarlı yaklaşımların zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

Kaynakça

- Baker, M. (2018). *In other words: A coursebook on translation*. Routledge.
- Beliçenko, E. D. (2024). *Osobennosti semantiki i funktsionirovaniya zaimstvovaniy v slenge geymerov*. Şkatovskiye çteniya.
- Bergelson, M. B. (2002). Yazıkoviye aspektı virtual'noy kommunikatsii (Linguistic aspects of virtual communication). *Vestnik MGU, Linguistics and Intercultural Communication*, (1), 3–15.
- Beregovskaya E.M. (1996). Molodyojny sleng: formirovaniye i funktsionirovaniye. *Voprosı yazıkoznaniya*, (3), 32-41.
- Castells, M. (2009). *Communication power*. Oxford University Press.
- Crystal, D. (2011). *Internet Linguistics: A Student Guide*. Routledge.
- Dobrova, M. S. (2020). Tak govoryat v russkom Internet: slovar' [This is how they speak in the Russian Internet: dictionary]. Palacký University Publishing. <https://digilib.phil.muni.cz/sites/default/files/pdf/145049.pdf>
- Dobrova, M. S. (2022). Realizatsiya funktsiy frazeologičeskikh yedinits v diskursivnom prostranstve russkoyazıçnogo interneta. *Rusistika*, 20(2), 233–246. <https://doi.org/10.22363/2618-8163-2022-20-2-233-246>.
- Ivanov, L. Y. (2000). Yazık interneta: Zametki lingvista. Slovar' i kul'tura russkoy reçi. Moskva. <http://www.honestnet.ru/chistyy-yazyk/yazyk-interneta-zametki-lingvista.html>
- Kovalskaya L. G. (2003). *Kompyuterno-mediynaya kommunikatsiya v sovremennom mire: lingvističeskij aspekt*. Yazık. Etnos. Soznaniye, Maykop.
- Krongauz, M. A. (2012). Memı v Internet: Opıt dekonstruksii. *Nauka i jizn'*, (11). <https://www.nkj.ru/archive/articles/21327/>
- Lukyanova I.V. (2023). Russkiy yazık v epohu tsifrovoy transformatsii: problemı i perspektivı. I.V. Lukyanova. *Vestnik nauki*, 4(61), 198-209.

Maleyeva, D. A. (2011). Rol' molodyojnogo i komp'yuternogo slenga v sisteme yazıka. *Vestnik VolGU*, 9(9), 19–21.

Marinina, A. S., & Ibraimova, V. M. (2020). Leksiko-semantiçeskiye osobennosti molodyojnogo slenga. *Forum molodih uçonih*, 12(52), 358–361.

Otdel DO IB BGU. (2015, Ekim 7). Kratkiy slovar kompyutornogo slenga [Short dictionary of computer slang]. <https://cdesbmt.blogspot.com/2015/10/blog-post.html>

Scott, E. F. (1982, Eylül 19). Carnegie Mellon University mesaj panosu, <https://www.cmu.edu/125/stories/emoticon.html>

Shifman, L. (2014). *Memes in digital culture*. MIT Press.

Notlar:

* Bu makalede kullanılan bazı deyim ve argo ifadeler, Rusça dijital söylemde yaygın olarak kullanılan örneklerden alınmıştır. Bu ifadeler, sosyal medya, forum ve blog ortamlarında gelişen sözlü-yazılı iletişim biçimlerini analiz etmek amacıyla seçilmiştir.

* Aşağıdaki çevrimiçi kaynaklardan elde edilen deyim ve örnekler, akademik çözümleme amacıyla değerlendirilmiştir:

LiveJournal kullanıcı içeriği: <https://xommep.livejournal.com/182987.html?mode=reply>

Banki.ru forum: <https://www.banki.ru/forum/>

Metnin Yazılı Algılama ve Açıklaması Üzerine Program Oluşturmanın Tematik Temeli

Kamala Kerimova¹

APA: Kerimova, K. (2025). Metnin yazılı algılama ve açıklaması üzerine program oluşturmanın tematik temeli. *Abant Journal of Translation and Interpreting Studies*, 3(2), 101-110.

Öz

Son yıllarda Türk devletinin aktif uluslararası faaliyetleri dünya toplumuna katılımı ile karakterize edilmiştir. Ülkede eğitim ve bilim de dahil olmak üzere toplumsal yaşamın tüm alanlarında niteliksel değişiklikler gerçekleştirilmektedir. Bu değişiklikler Avrupa ve dünya standartlarına ulaşmaya yönelik olup, eğitim sisteminin yapısının kapsamlı bir şekilde geliştirilmesini ve demokratikleştirilmesini amaçlamaktadır. Türkiye 2001 yılında Bologna Süreci'ne katıldı ve bu da yükseköğretimin önde gelen Avrupa ülkelerinde başarıyla kullanılan en etkili modele geçiş yapmasına olanak tanımaktadır. Toplumun Rusça ve diğer yabancı dilleri bilen geniş profilli uzmanlara olan ihtiyacı bariz ve tartışmasızdır. "Rus dilbilgisi", öğrencilerin genel eğitim ve mesleki seviyesini yükseltir, dünya kültürel zenginliğine erişimi ve geleceğin çevirmeninin kişiliğinin kendini geliştirmesini sağlar. Mütercim ve Tercümanlık bölümü'nün 4. Sınıf öğrencileri için Metnin Yazılı Algılama ve Açıklaması dersi, Rus dilini yazılı olarak kullanmada akıcılığı ve özgüveni geliştirmeyi amaçlamaktadır. Öğrenme, etkileyici okuma ve yazma becerileri, sunum ve tartışma tekniklerindeki en son teknolojik ve akademik gelişmelerin kombinasyonu sayesinde, öğrenciler bilgileri yeterli bir şekilde algılayabilir ve yazılı olarak ifade edebilirler. Ayrıca, öğrenciler farklı araştırma ve uygulama ödevi üsluplarını anlayabilir ve not alabilir, deneme hazırlayabilir, dönem ödevi ve final ödevi yazabilirler. Metinle çalışma tekniklerini öğretmek, öğrenme becerisinin temelini oluşturmak, metni yazılı olarak algılama becerisini geliştirmek, en önemli didaktik görevlerden biridir. Öğrencilere metni doğru, incelikli ve derin bir şekilde anlamayı öğretmek, onları yaratıcı algılamaya (yorumlamaya) teşvik etmek, bu çalışmada öğretmenin ilk görevlerinden biridir. Mevcut yöntemler temel olarak okuma becerisinin geliştirilmesine odaklanmış ve öğrencilerin edebiyat eğitimi yönüne daha az önem vermiştir. Bu durum, öğrencilerin yazılı metnin analizinde zorluklar yaşamasına yol açmış ve şu anda da açmaya devam etmektedir: metnin anlamını, ana fikrini vurgulamayı vb. Bu sorunun güncelliği, "Metnin Yazılı Algılama ve Açıklaması Üzerine Program Oluşturmanın Tematik Temeli" konusu olarak seçilmesine neden olmuştur. Konuyla ilgili amacımız var olan çalışmaların eksik yönlerini gidermek ve bu ders için yeni, modern gereksinimlere uygun bir Program oluşturmaktır: a) yazılı metnin bilinçli bir şekilde algılanması sürecinde öğrenme amaçlı okuma yöntemlerinin belirlenmesi ve tanımlanması; b) bilinçli yazılı metin algısının oluşmasında öğrenme amaçlı okuma uygulamasının deneyimlerinin genelleştirilmesi. Söz konusu programın temel özellikleri arasında sunulan materyallerin uygulamaya yönelik ve iletişimsel nitelikte olması yer almaktadır. Programın pratik yönü, bu aşamada öğrenme, etkileyici okuma, yazma becerilerinin ve yeteneklerinin sınırlı ve dikkatle seçilmiş bir dil materyali üzerinde geliştirilmesiyle sağlanır. Bu çalışma ortaöğretimi Türkçe almış öğrencilerle çalışan öğretmenlere yöneliktir. 45 saatlik sınıf çalışması için tasarlanmıştır. Konu sayısı Mütercim ve Tercümanlık bölümünde pratik Rusçaya ayrılan saatlere göre uygulanmaktadır.

Anahtar sözcükler: Metnin yazılı algılama ve açıklaması, Rusça konuşma becerileri, konuşma kültürü, mesleki nitelikler, Rus edebi dili

Thematic Basis for the Development of a Program for Written Comprehension and Presentation of the Text

Abstract

In recent years, it has been characterized by active international activities of the Turkish state and its participation in the world community. Qualitative changes are taking place in the country in all areas of social life, including education and science. These changes are aimed at achieving European and world standards and aim to comprehensively improve and democratize the structure of the education system. Turkey joined the Bologna Process in 2001, which allows higher education to transition to the most effective model successfully used in leading European countries. Society's need for high-profile specialists who speak Russian and other foreign languages is obvious and unquestionable. Knowledge of the Russian language raises the general educational and professional level of students, provides access to the world cultural richness and self-development of the personality of the future translator. The Written Comprehension and Presentation of the Text course for 4th grade students of the Department of Translation and Interpreting aims to develop fluency and confidence in using the Russian language in writing. Through a combination of the latest technological and academic developments in learning, impressive reading and writing skills, presentation and discussion techniques, students are able to adequately comprehend and express information in writing. In addition, students can understand and take notes on different styles of research and practice assignments, prepare essays, write term papers and final papers.

Araştırma Makalesi (Research Article)

Sisteme yüklenme tarihi (Submitted on): 05.07.2025

Kabul tarihi (Accepted for publication on): 21.08.2025

¹ Doç. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Yabancı Diller Bölümü (Bolu, Türkiye), e-mail: sadirzadekerimova@mail.ru, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2321-3864>

Teaching techniques for working with texts, establishing the basis for learning skills, and developing the ability to comprehend texts in written form are among the most important didactic tasks. Among the main features of this program is that the materials presented are practical and communicative. Teaching students to understand the text correctly, subtly, and deeply, and encouraging them to interpret it creatively, is one of the teacher's primary tasks in this work. Current methods have focused primarily on developing reading skills and have placed less emphasis on students' literary education. This situation has caused students to experience difficulties in analyzing written texts, and continues to do so today: understanding the meaning of the text, emphasizing the main idea, etc. The relevance of this issue led to its selection as the "Thematic Basis for the Development of a Program for written comprehension and presentation of the text." Our aim is to address the shortcomings of existing studies and create a new, modern curriculum for this course that meets current requirements: a) determining and defining reading methods for learning purposes in the process of consciously perceiving written text. b) generalization of experiences from reading for learning purposes in the formation of conscious written text perception. The practical aspect of the program is ensured at this stage by the development of learning, expressive reading, writing skills and abilities on a limited and carefully selected language material. This article is intended for teachers working with students who have taken Turkish in secondary education. It is designed for 45 hours of classroom work. The number of topics varies according to the number of hours devoted to practical Russian in the Department of Translation and Interpreting.

Keywords: Written comprehension and presentation of the text, Russian speaking skills, culture of speech, professional qualifications, Russian literary language

Giriş

Programın oluşturma çerçevesinde kavranması gereken eğitim materyali, sunumun doğrusal-konsantrik ilkesini varsayar. Mütercim ve Tercümanlık Bölümü'nün son sınıflarında Metnin Yazılı Algılama ve Açıklaması dersi öğretiminin temel amaç ve hedefleri dikkate alınarak materyal seçimi yapılmakta ve öğrencilerin iletişimsel ve bilişsel gereksinimleri göz önünde bulundurulmaktadır.

Rus dili alanında dil uzmanlığı edinme nihai hedefine giden yol, aşağıda belirtilen ara öğrenme hedeflerine odaklanmaktadır:

- öğrencileri yazılı olarak doğal iletişime hazırlamak;
- öğrencilere Rus dilini, kendi uzmanlık alanıyla ilgili bilgiyi edinme, genişletme ve derinleştirmenin yanı sıra mesleki niteliklerini bağımsız olarak artırmanın/yükseltmenin bir aracı olarak görmelerini öğretmek;
- öğrencilere Rus dilinin potansiyelini, dilsel ve sosyo-kültürel yetkinliklerini genişletmek için bir fırsat olarak ortaya çıkarmak;
- Rus edebi dilinin normlarına hakim olma becerilerini pekiştirmek ve geliştirmek;
- karmaşık profesyonel iletişim durumlarına (müzakereler, tartışmalar, vb.) hazırlanmak için konuşma becerilerini geliştirmek;
- yazılı iletişim kültürünün geliştirilmesi, iyi niyetli kişisel ilişkilerin kurulması ve sürdürülmesine yönelik konuşma araçlarının öğretilmesi.

Bu programın oluşturulması, öğrencilerin doğal düşünceler, yaşamın mevcut gerçeklerine karşılık gelen tartışmalara katılma sürecine maksimum dahil edilmesine katkıda bulunan eğitim materyalinin tematik organizasyonuna dayanmaktadır.

Programın amaçları ise şu şekilde ifade edilebilir:

- öğrencilere metnin yazılı algılama ve açıklaması temellerini, çeviribilim alanında profesyonel faaliyet tekniklerini öğretmek;
- topluluk önünde konuşma becerisi (mesaj, rapor, tartışma, sunum) geliştirmek;
- bilgi edinmek amacıyla özel edebiyat okuma becerilerini geliştirmek;
- öğrencilere uzmanlık alanlarındaki edebiyatla ilgili özetleme, açıklama ve not alma temellerini tanıtmak;
- yayın ve yazışmaların hazırlanması için temel yazma becerilerini geliştirmek.

Öğrencilere metnin yazılı algılama ve açıklaması temelleri mesleki yönelimli materyaller üzerinde gerçekleştirilir.

1. Metnin yazılı algılama ve açıklaması dersi hedef ve amaçları

- Sunum tarzları ve yazılı çalışmalardaki hatalarla başa çıkabilme yeteneği;
- Özet, tez ve bilimsel raporların derlenmesi ve tasarımı;
- Dönem ödevleri ve bitirme tezlerinin uygulanması ve tasarımı;
- Özetleme ve açıklama becerilerinin edinilmesi;
- Bilimsel çalışmayı doğru bir şekilde değerlendirme ve inceleme veya geri bildirim yapma becerisi;
- Bilimsel bir arşiv oluşturma becerisi;
- Atıf kuralları bilgisi;
- Edebiyatla çalışma yeteneği. Kaynakça derlemesi;
- Metinleri tasarlama becerileri;
- Resmi iş tarzının öğrenilmesi, iş evraklarının hazırlanması (beyan, rapor, vekaletname, makbuz, senet, protokol vb.);
- Modern teknolojileri (Faks, E-posta, vb.) kullanarak iş yazışmaları ve dokümantasyon becerilerinin kullanılmasının öğrenilmesi.

1.1. Eğitim materyalinin tematik dağıtımı: Bilgi ediniminin kalite kontrolü

V. Yarıyıl

- Giriş dersi. Çeviri türleri. "Metnin analizi nasıl yapılmalı"?
- Dilbilgisi. Fiil. Dönüşlü fiiller. "Eğitim" metni. Metnin analizi.
- Yazılı çeviri. "Ailem" metni. Metnin Rusça'dan Türkçe'ye çevirisi ve analizi.
- Sanatsal çeviri. "Boş zamanlarımızı nasıl geçiriyoruz"? metni. Metnin çevirisi ve analizi.
- Çeviri yöntemleri. "Günlük rutinim" metni. Çeviri ve analiz.
- Öğrenilen materyalin tekrarı ve genelleştirilmesi. Kelime dağarcığı çalışması. Konuşma gelişimi üzerine ders, vb.

VI. Yarıyıl

- Çeviri yöntemleri: yazılı, ardıl, eş zamanlı/simültane.
- Kelimesi kelimesine çeviri. "Başarılı bir çevirmen hangi niteliklere sahip olmalıdır"? metnin çevirisi ve analizi.
- Birebir çeviri. "Planlarım" metni. Çeviri ve analiz.
- Serbest çeviri. "Yılın mevsimleri" metnin çevirisi ve analizi.
- Edebi çeviri. "Gelecekteki mesleğim tercümanlık" metni. Çeviri ve analiz.
- Öğrenilen materyalin tekrarı ve genelleştirilmesi. Kelime dağarcığı çalışması. Konuşma gelişimi üzerine ders, vb.

1.2. Ek materyal

Metin içerikleri

* Ailem

* Üniversitemiz

* Dairemiz

* Arkadaşlık

* Hobilerim

* Sevdiğim hayvan

* Kültürlü insan

* Türk halkının gelenek ve görenekleri

* Türk mutfağı

* Uzmanlık alanım

* Türkiye benim vatanım

* Türk milli bayramları vb. (K. Tahsin, 2020. ss. 7, 10, 14, 20, 29, 42, 51, 54, 57, 60).

Ayrıca hemen hemen her derste uzmanlık alanında diyaloglar ve öğrencilerin en sevdikleri kvest-dersler düzenlenmektedir.

1.3. Dersin içeriği

Ders, öğrencilere metnin yazılı algılama ve açıklaması temellerini öğretmeye, nitelikli profesyonel yazım, bilimsel özetleme ve açıklama tekniklerinde uzmanlaşmaya adanmıştır. Ders, metinle çalışmak için genel kabul görmüş yöntem ve gerekliliklere dayanan pratik bir yapıya sahiptir. Öğrencilere, metinden bilgi çıkarma tekniklerinde ustalaşmalarını sağlayan, ek açıklamalar, özetler, yazılı raporlar ve mesajlar şeklinde aktarım yollarını tanıtan kendi kendine eğitim yöntemini öğretmeye dikkat edilir. Bu ders sayesinde öğrenciler sadece kelime dağarcıklarını artırmakla ve yazılı anlama ve yazma becerilerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda çalışma ve hayata uyumlarını da en üst düzeye çıkarabilirler. Söylenenlere ek olarak, metnin her bir seviyesinin derinliği, dilsel ve içeriksel değeri, şüphesiz metnin kalitesine bağlı olduğunu belirtmek önemlidir. İşte bu nedenle derslerde analiz için zaman içinde kendini kanıtlamış, örnek niteliğinde klasik metinler seçilmektedir. Mantıklı olarak, yazarın kişiliği ne kadar zengin, yaşam ve okuma deneyimi ne kadar çeşitli, dil duygusu ne kadar ince ve edebi sanatı ne kadar yüksekse, karşımızda o kadar mükemmel bir metin olacağını varsayabiliriz. "... Metin, bir şeyi yansıtan bilincin ifadesidir, gerçeği bir şekilde gören, anlayan ve bu bilgiyi belirli biçimlerde aktarmayı başaran yazarın kişiliğinin ifadesidir" (Stepanova, 2011, s. 15).

1.4. Dersin öğrenim çıktıları

- dilsel ve iletişimsel yetkinlik, profesyonel ifade edici okuma becerilerinin edinilmesi;
- öğrencileri çevirmen ve genel olarak, beşeri bilimler alanında profesyonel faaliyetlere hazırlamak;
- konuşma, okuma ve yazma, dinleme becerilerini tashih etmek;
- monolojik ve diyalojik konuşmasının geliştirilmesi, mevcut bilginin derinleştirilmesi;

– profesyonel Rusça konuşma becerisinin geliştirilmesi

1.5. Öğretim programının hedefleri

Eğitim görevleri: Rusça okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin pekiştirilmesi ve geliştirilmesi. Serbest iletişim becerilerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi ve genel insani konulardaki düşüncelerinin yazılı olarak ifade edilmesi. Temel iş iletişim becerilerinin öğretilmesi. Temel konuşma becerilerinin oluşumu, günlük konuşma üslubundaki metinler, kurgu eserlerden uyarlanan metinler, kamusal ve bilimsel üslupdaki metinlerin materyalleri üzerinde öngörülmektedir.

İletişimsel görevler: Öğrencilerin monolojik konuşmalarının geliştirilmesi, basit ve detaylı planlar kullanarak kısa ve ayrıntılı bir biçimde anlatma ve yazma becerilerinin oluşturulması. Öğrencilerin diyalogik konuşmalarının geliştirilmesi, diyaloga katılma becerilerinin oluşturulması, konuşmanın desteklenmesi. Söylenenler, görülenler, duyulanlar hakkında kendi fikirlerini yazılı ve sözlü olarak ifade etmek, farklı türde sorular sormak (karşıt, alternatif, vb.).

1.6. Konuşma yeterliliği oluşturma araçları

Metnin, türünü tanımlayarak okunması, ana yapısal ve kompozisyonel bölümlerinin vurgulanması. Ek bilgileri içerecek şekilde metnin azaltılması ve genişletilmesi, detaylı bir planın hazırlanması. Gazetecilik konuşma tarzının çeşitli türlerindeki metinlerin (röportaj, not, vb.) yazılı ve sözlü analizi.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan iletişimsel yaklaşım şu anda dünyada en popüler olanıdır. İletişimsel yaklaşımın temel amacı, öğrencilerde konuşma yeterliliğinin oluşturulmasıdır. Yabancı dil kullanma durumunda “konuşma yeterliliği” kavramı, bir kişinin başkalarıyla iletişimi organize etme ve yürütme yeteneğini ifade eder. İnsanlar arasındaki iletişimin sağlanabilmesi için, gündeme getirilen konunun, kişiler tarafından iyi anlaşılması ve kısa sürede daha etkili bir çözüme ulaşılması gerekmektedir. Dilbilimciler tarafından iletişim alanında yapılan araştırmalarda, bir insanın yeteneğiyle ilgili olarak “iletişimsel yeterlilik” veya “konuşma yeterliliği” kavramları kullanılmaktadır. “Konuşma yeterliliği nedir?” I.A. Bijova konuşma yeterliliğini “dinleme, okuma, konuşma, yazma olmak üzere dört tür konuşma etkinliğindeki becerilerin geliştirilmesi” olarak görmektedir (Bijova, 2020, s. 32). Y. N. Yemelyanov konuşma yetkinliğini “bir kişinin yetenekleri ve sosyal statüsünün sınırları dahilinde belirli bir toplumda başarılı bir şekilde işlev görmesi için gerekli olan kişilerarası deneyimin, yani başkalarıyla etkileşim kurmayı öğrenmenin gelişim derecesi” olarak görmektedir (Yemelyanov, 1991, s. 51). Rusça derslerinde konuşma yetkinliğinin başarılı bir şekilde oluşturulması için en önemli pedagojik koşul, öğretmenin metodolojik becerisidir. U.U. Şamuratov ve D.B. Maşaripovaya göre, “Düşünme, eşleştirme, paylaşım, küçük gruplar halinde çalışmalar, tartışma, sorunların çözümü, tavsiye metinleri, proje, rol yapma oyunları” gibi aktif öğrenme etkinliklerini kullanarak öğrencilerin katılımını teşvik etmek ve etkileşimli öğrenmede kendi başlarına pratik alıştırmalar yapmalarına izin verilmesi çok önemlidir (Şamuratov, 2019, s. 101). Konuşma yeterliliğine hakim olmak, iletişim pratiği olmadan imkansızdır ve bu anlamda Rus dili derslerinde internet kaynaklarının, etkileşimli yöntemlerin, rol yapma tekniklerinin kullanılması vazgeçilmezdir.

1.7. Derslerin yürütülmesi

Profesyonel Rusça iletişim becerilerinin geliştirilmesine yönelik hedef belirleme, yüksek kaliteli eğitim materyallerinin kullanımına odaklanmaktadır: uzmanlık alanı metinleri, bilimsel ve sosyo-politik literatür. Aynı zamanda günlük ve diğer sosyal açıdan önemli konuşma iletişim becerileri gelişmektedir.

Eğitim iki yönde gerçekleşir:

– ortak temel dilin geliştirilmesi;

– uzmanlık alanının mesleki yönelimli diline hâkim olmak.

Eğitim, öğrencilerin mevcut bilgilerine dayanarak yürütülür. Eğitim görevlerinin giderek artan karmaşıklık sırası kademeli olarak sağlanır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Program, “Eğitim”, “Üniversitemiz”, Uzmanlık alanım”, “Türkiye benim Vatanım”, “Türk halkının gelenek ve görenekleri”, “Türk mutfağı”, “Türk milli bayramları” vb. çeşitli konuşma konularını kapsamaktadır ve her biri tematik olarak belirlenmiş kelime dağarcığını yansıtmaktadır.

1.8. Öğrencilerin derse hazırlanması

İlk derste öğrencilere dilbilgisi konularının, metinlerin ve önerilen literatürün bir listesi dağıtılır.

Öğrencilerin şunları yapabilmeleri gerekir:

- dinledikleri bilgiler hakkında yazılı bir değerlendirme yapmak;
- metinlerden yeni bilgiler çıkarmak;
- farklı plan türleri yapmak;
- sosyo-politik ve profesyonel konularda sunum yapmak;
- Rusça ek literatüre başvurmak ve kelime dağarcıklarını bağımsız olarak zenginleştirebilmek.

Mütercim ve Tercümanlık bölümü öğrencilerine Rusçanın başarılı bir şekilde öğretilmesi, görsel didaktik materyallerin, çeşitli görsel-işitsel araçların yanı sıra bilgisayar teknolojisinin kapsamlı bir şekilde kullanılmasını gerektirir. Ayrıca, öğrenciler farklı türlerdeki eserlerle çalışabilmelidir, bu da onların edebiyat bilgisi ve kavramlarını geliştirmelerine olanak tanır.

Anlamli okuma "mantıklı" anlamına gelir. K. D. Uşinski bu konuyla ilgili şöyle yazmıştır: "Okuma hızı, anlama hızına göre gelişmelidir. Bir çocuk anlayabildiğinden daha hızlı okuyorsa, bilinçsizce okuduğu anlamına gelir. Okuma hızı, anlama becerisinin gelişmesiyle birlikte kendiliğinden gelecektir; ancak öğretimin başlangıcında yetersiz olduğu gibi zararlı da olabilir" (Uşinski, 1968, s. 37).

1.9. Bilgi derleme formları

Eğitimin farklı aşamalarında çalışma materyaline hakim olmanın sonuçlarını kontrol etmek için yazılı çalışma ve sözlü sınavlar öngörülmüştür.

1.10. Sınavlara hazırlık

Rus dili sınavlarında öğrenci şu bilgileri göstermelidir:

- yazım ve noktalama okuryazarlığı, ilgili kurallar bilgisi ve ayrıca program kapsamında Rus dili teorisi bilgisi (ses bilgisi, kelime bilgisi, kelime oluşumu vb.) bölümlerinden (birçok gramer konusu çapraz kesişir ve tüm eğitim aşaması boyunca pekiştirilir).

Sınavlara/Testlere hazırlık şunları içerir:

- gramer bilgisini çeşitli görevlere uygulama becerisi;
- öğrenilen materyal dahilindeki metinleri Rusçadan Türkçeye ve Türkçeden Rusçaya çevirme becerisi;
- planlar ve tezler yapmak;
- belirli konular hakkındaki düşünceleri yazılı olarak ifade edebilme yeteneği.

2. Metnin Yazılı Algılama ve Açıklaması

Metnin Yazılı Algılama ve Açıklaması, öğrencilerin hedef dilin çeşitli yapılarına hakim olmalarına yardımcı olmalı ve öğrenim süreci boyunca telaffuz becerilerini sürdürme fırsatı sağlamalıdır. Metnin Yazılı Algılama ve Açıklaması, öğretim ve eğitim aracı olarak hizmet eder, edebiyat ve dil edinimini kolaylaştırır ve aynı zamanda yazılı iletişim kültürünün önemli bir bileşenidir. Yaygın okuryazarlık nedeniyle yazının uygulama alanı da büyük ölçüde genişlemiştir. Sonuç olarak, yazı modern insanın hayatında bazen daha büyük bir rol oynamaya başladı. Modern insan yazı aracılığıyla, sesli konuşmaya kıyasla çok daha fazla bilgi edinir.

2.1. Yazı

Yazı, ses dilini ve ses konuşmasını tespit etmek için kullanılan insan yapımı bir yardımcı işaret sistemidir. Öte yandan yazı, sözlü konuşmayı sabitleme işlevini yerine getirirken bir dizi bağımsız işlev kazanan bağımsız bir iletişim sistemidir. Yazılı iletişim, insanoğlunun biriktirdiği bilgiyi özümseme fırsatı sağlar, insan iletişiminin alanını genişletir. Kitapları, halkların farklı dönemlerine ait tarihi belgeleri okuyarak tüm insanlığın tarihine, kültürüne dokunabiliriz. Eski Mısır, Sümerler, İnkalar, Mayalar gibi büyük medeniyetleri yazı sayesinde öğrendik (<https://studfile.net/preview/7842062/page:5/>, 2019, s.5).

Yazılı iletişimin temel işlevi, sözlü konuşmayı zaman ve mekân içinde korumak amacıyla sabitlemektir. Yazı, insanlar arasında doğrudan iletişimin mümkün olmadığı, zaman ve mekân açısından ayrı oldukları durumlarda bir iletişim aracı olarak hizmet eder. Teknik bir iletişim aracı olan telefonun gelişmesi yazının rolünü azaltmıştır. Faksın icadı ve internetin yaygınlaşması, mekânın aşılmasına ve tekrar yazılı iletişim biçimini etkinleştirmeye yardımcı olur.

2.2. Yazılı iletişimin temel özellikleri

Yazı dilinin temel özelliği, bilgiyi uzun süre saklayabilmesidir. Yazılı iletişim zamansal değil durağan bir alanda ortaya çıkar, bu da yazara konuşma üzerinde düşünme, yazılanlara geri dönme, metni yeniden düzenleme, kelimeleri değiştirme vb. fırsatı verir. Bu bakımdan, yazılı iletişim biçiminin kendine has özellikleri vardır. Yazılı iletişim, kullanımı kesinlikle standartlaştırılmış ve düzenlenmiş bir kitap dili kullanır. Cümledeki kelime sırası sabittir, ters çevirme (kelime sırasının değiştirilmesi) yazılı iletişim için tipik değildir ve bazı durumlarda, örneğin resmi iş üslubu konuşma metinlerinde kabul edilemez. Yazılı iletişimin temel birimi olan cümle, sözdizimi aracılığıyla karmaşık mantıksal ve anlamsal ilişkileri ifade eder. Yazılı iletişim görsel organlar tarafından algılanmaya yöneliktir, bu nedenle açık bir yapısal ve biçimsel organizasyona sahiptir: sayfa numaralandırma sistemi, bölümlere ayırma, paragraflar, referanslar sistemi, yazı tipi vurgusu vb. Karmaşık bir metne birden fazla kez dönmek, üzerinde düşünmek, yazılanları kavramak, metnin şu ya da bu bölümüne kendi gözlemlerinizle bakma fırsatı bulmak mümkündür.

2.3. Sözlü ve yazılı iletişim biçimleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar

Bilgi algımız, sözlü ve yazılı olmak üzere iki konuşma biçiminde gerçekleşir. Bilgi teknolojilerinin yaygınlaştığı çağımızda, her iki konuşma biçimi de birbiriyle iç içe geçmiş durumdadır. Her iki konuşma biçimi de hayatımızda büyük bir rol oynamaktadır. Her ikisi de eşit derecede önem taşımaktadır. Aynı başarıyla, herhangi bir yazılı metin yüksek sesle okunabilir ve sözlü bir metin çeşitli teknik araçlar kullanılarak kaydedilebilir. Sahneden veya TV ekranından seslendirilmek üzere tasarlanmış yazı türleri vardır. Aksine, edebi eserlerde “sözellik” altında üslup teknikleri yaygın olarak kullanılır: yazarın sözlü spontane konuşmanın doğasında bulunan özellikleri korumaya çalıştığı diyalojik konuşma, birinci şahısta monolojik akıl yürütme vb. Radyo ve televizyon uygulamaları, sözlü ve sesli yazılı iletişimin sürekli olarak bir arada bulunduğu ve etkileşim içinde olduğu (örneğin röportajlar) kendine özgü bir sözlü konuşma biçiminin yaratılmasına yol açmıştır. (Bubnova, Garbovskiy, 1991, ss. 5-6).

2.4. Yazılı ve sözlü iletişimin temeli

Hem yazılı hem de sözlü iletişimin temeli, Rus dilinin varlığının önde gelen biçimi olarak hareket eden, belirli normatif örneklerle yönelimin gerçekleştirildiği iletişim araçları sistemine bilinçli bir yaklaşım için tasarlanmış edebi konuşmadır. Bu bir iletişim aracıdır, normları örnek konuşma biçimleri olarak sabitlenmiştir, yani dilbilgisi sözlüklerinde, ders kitaplarında vb. kaydedilmiştir. Bu normların yaygınlaşması eğitim ve kültür kurumları, medya aracılığıyla kolaylaştırılır (Balahnina, 2011, s.8). Edebi konuşma, işlev alanında farklılık gösterir. Bilimsel eserler, gazetecilik eserleri, iş yazıları vb. onun temelinde yaratılır. Bununla birlikte, sözlü ve yazılı iletişim biçimleri bağımsızdır, kendi özelliklerine ve niteliklerine sahiptir. Her iki konuşma biçiminin benzerliği, edebi dilin temelini oluşturmasıdır. Dolayısıyla, her iki form da Rus dilinin genel kabul görmüş normlarına uymak zorunda kalmaktadır. Ancak sözlü anlatım biçimi, günlük konuşma diline bağlı olduğundan, yazılı anlatım biçimine göre normlaştırma ve düzenlemeden daha özgürdür. Uygulamadaki her iki biçim de, üretim, yönetim, eğitim, hukuk, sanat, kitle iletişim araçları vb. dahil olmak üzere insan yaşamının tüm alanlarına nüfuz ederek, önemleri bakımından yaklaşık olarak eşit bir yere sahiptir. Aralarındaki farklılıklar çoğunlukla ifade araçlarına indirgenir. Sözlü konuşma tonlama ve melodiyle ilgilidir, belirli bir miktarda ve “kendi” dil araçlarını kullanır, konuşma tarzına bağlıdır. Yazı, harfleri, grafik sembolleri, tüm üslup ve özellikleri, normallığı ve resmi organizasyonu ile daha çok kitap dilini kullanır (<https://studfile.net/preview/7516127/page:11/>, 2018, s.11).

3. Metnin Yazılı Algılama ve Açıklamasının Pratik Kullanımı İçin Gereksinimler

Not, bir makalenin, kitap bölümünün, broşürün, dersin vb. içeriğinin kısa ama tutarlı ve uyumlu bir açıklamasıdır. Notlar genellikle ana noktaları, en önemli gerçekleri, örnekleri, rakamları ve alıntıları içerir.

Ödevlerin tamamlanması (ders notları, ders kitabının belirli bölümleri, makaleler, vb.).

Tezler, yazarın konuşmasında geliştirmeyi, kanıtlamayı, savunmayı veya çürütmeyi amaçladığı, özlü bir şekilde oluşturulmuş temel düşünce noktalarıdır. Tezler iç mantıkla birbirine bağlanmalı, konuyu ve ifadenin ana fikrini tutarlı bir şekilde ortaya koymalıdır. Tezler, tıpkı not gibi bir tür özlü açıklamadır.

Rapor/bildiri (deneme), yazılı ve sözlü bir konuşma türüdür. Raporlar genellikle üniversitede öğrenilen konularla ilgilidir. Raporlardaki en önemli şey, bilginizi aktarabilmek, belirli bilgileri dinleyicilere iletebilmektir. Dinleyicilerin dikkatini raporun konusuna çekecek şekilde başlamak ve materyali, raporun ana fikirlerini sunmanın çeşitli yollarını kullanmak, parlak ve etkileyici örnekler çekmek, hazırlanmış şemaları, tabloları vb. göstermek çok önemlidir. Raporun sonu, yani sonuç bölümü de aynı derecede önem taşımaktadır. Sadece sonucun içeriğini önceden düşünmekle kalmamalı, aynı zamanda konuşma tasarımına, konuşmanızı özlü ve etkileyici bir şekilde sonuçlandırmak için kullanılabilecek kelimelere de dikkat etmek gerekir.

Kanıtların sistematik olarak ele alındığı bir deneme veya rapor yazma becerisi, önemli noktalar vurgulanır ve anlatılan bakış açısını destekleyen ayrıntılar verilir.

Ödevin tamamlanması (her öğrenci belirli bir konuda rapor hazırlar).

Derleme (Latince refero – bildirmek, haber vermek), konuyla ilgili bilimsel çalışma ve literatürün içeriğinin kısa yazılı özetidir. Derleme yapılırken makalenin, kitabın içeriği kısa da olsa çok daha detaylı bir şekilde anlatılır. Derleme, eserde hangi konuların veya sorunların gündeme getirildiğini ve bunların yazar tarafından nasıl çözüldüğünü, hangi bölümlerden oluştuğunu (örneğin, eser girişi, üç bölüm ve sonuçtan oluşur) ve hacminin ne olduğunu belirtir. Daha sonra çalışmanın her bir bölümünün içeriği kısa bir

biçimde ayrı ayrı belirtilir. Derlemlerin hazırlanması ön kelime bilgisi, yazım ve metodolojik çalışma gerektirir.

Derleme hazırlanmasına yönelik ödev.

Not (Latince – conspectus – genel bakış). Bir şeyin temel içeriğinin özeti. Ders Notları. Makalenin not almak.

Notların hazırlanmasına yönelik ödev.

Tezler (Yunanca – thesis – pozisyon/konum, onaylama/iddia) – temel ifadeler – ilkeler. Mantıkta kanıt gerektiren bir ifade.

Tezler, raporlar veya dersler hazırlanmasına yönelik ödev.

Alıntı (Latince cito – tanıklığa çağırmak). Bir metinden, eserden kelimesi kelimesine alıntı. Alıntı yapmak – atıfta bulunmak, (bir yazardan), bir şeyden (bir eserden) alıntı yapmak.

Alıntılarının doğru biçimlendirilmesine yönelik ödev.

Bibliyografi/Kaynakça (Yunanca – biblion – kitap ve ... grafik). Herhangi bir edebiyat türüyle ilgili kitap ve makalelerin listesi.

Bibliyografi hazırlanması üzerine ödev.

İş evraklarının oluşturulması. Resmi iş üslubu.

Resmi iş üslubu devlet işlemlerinden iş yazışmalarına kadar çeşitli belgeleri içerir. Bu üslubun temel özellikleri arasında netlik, doğruluk, mantıksallık ve sunumun vecazeti, materyalin özel düzenleme biçimleri yer alır. Resmi iş üslubu, kendine özgü kelime dağarcığı ve ifade biçimiyle karakterize edilmektedir (yaşamak yerine ikamet etmek, oturmak, insan yerine şahıs, kabul etmek yerine atamak, işe kaydetmek, izin vermek yerine izin sağlamak, vb.). Kelime oluşturma düzeyinde resmi iş üslubu, Devlet Pedagoji Üniversitesi, Meslek Okulu gibi karmaşık kısaltmaların yanı sıra, YÖK, ÖSYM, MİT, BAİBÜ vb. harf kısaltmalarıyla da karakterize edilir. Birçok belge için standart konuşma modelleri mevcuttur. Bu nedenle, resmi bir belge genellikle şemaya göre yapılandırılır: giriş, ana bölüm ve sonuç. İş evraklarının oluşturulması resmi iş üslubuna dâhildir (dilekçe, vekâletname, rapor, makbuz, tutanak, teyit mektubu, mektup-mesaj, bildirim mektubu, otobiyografi/özgeçmiş, referans, protokol, protokolden alıntı, vb.)

Çeşitli iş evraklarının hazırlanmasına yönelik ödev.

Sonuç

Sunulan çalışmada, gerekli tüm iletişim alanları ele alınmıştır. Bahsedilen alanlar öğrencilerin metnin yazılı algılama ve açıklaması hakkında önemli ve yararlı bilgileri edinmelerine yardımcı olacak sözcüksel konuları içerir. Buna ek olarak, onlar öğrencilerin günlük düzeyde nasıl iletişim kuracaklarını (örneğin, tiyatro, sinema, arkadaş ziyaretleri vb.), çeşitli sorunları tartışacaklarını, fikirlerini ifade edebileceklerini vb. öğretecektir. Programda çeviribilim alanındaki güncel eğilimler, sorunlar ve çözüm önerileri analiz edilmiştir. Odak noktası, çeviri teorisi ve pratiğindeki yeni yaklaşımlar, dijital teknolojilerin etkisi ve çevirmenin değişen yetkinlikleridir.

Çalışmada günümüzde, her iki konuşma biçiminin gerçekten de ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlı olduğu ve iç içe geçerek tam bir iletişim oluşturduğu sonucuna varılabilir. Hücresel iletişimin geliştirilmesiyle, insanlar hem sözlü hem de yazılı iletişim yoluyla telefonda iletişim kurma fırsatı buldular. İnternet teknolojisinin gelişmesiyle birlikte insanlar, kendi seçtikleri sözlü ve yazılı dil aracılığıyla iletişim kurarak zaman ve mekânı aşabilmektedir. Modern iletişimi yalnızca sözlü veya yazılı iletişim biçimleriyle hayal

etmek zordur – bu, kendinizi duyuların birinden (dokunma, koku alma, vb.) mahrum bırakmakla aynı şeydir.

Hızla değişen bir dünyada bilgiyi tam olarak algılamak, analiz etmek ve iletmek için her iki konuşma biçimine de eşit derecede ihtiyaç duyuyoruz. Eğer bunlardan herhangi biri mevcut değilse, icat edilmesi gerekmektedir.

Mütercim ve Tercümanlık bölümü'nün öğrencileri için sunulan metodolojik öneriler:

- konuşma melodisini "hissetme" yeteneğinin geliştirilmesi;
- Rus edebi dilinin telaffuz normlarına sıkı sıkıya uyulması;
- yazılı sunum kurallarına uyulması vb.;
- farklı bağımsız çalışma türleri:
- hem bireysel öğrenciler hem de grup çalışması için tasarlanmış bireysel ödevler;
- belirli bir konuda sözlü sunumların hazırlanması; – teorik materyalin özeti;
- uzmanlık alanındaki raporların, sunumların ve diğer yazılı eserlerin hazırlanması ve yazılması.

Öğrencilerin bağımsız çalışmaları, dil materyalini pekiştirmesi sözlü ve yazılı bilimsel konuşma için gerekli beceri ve yetenekleri geliştirmeye yönelik olmalıdır. Elde edilen sonuçlar ve yazılı çeviri öğretimi konularında sunulan pratik öneriler, diğer üniversitelerde de yazılı çevirinin öğretilmesinde başarıyla kullanılabilir.

Kaynakça

- Balahnina, V. Y. (2011). *Rus dili ve konuşma kültürü*. Amure Devlet Teknik Üniversitesi.
- Bijova, I. A. (2020). *Yabancı dil derslerde dilbilim ve konuşma yeterliliğinin oluşumu*. KAN.
- Bubnova, G., I. ve Garbovskiy, N. K. (1991). *Yazılı ve sözlü iletişim: Sözdizimi ve prozodi*. M. <https://studfile.net/preview/7516127/page:11/> (2018).
- İrkutsk Ulusal Araştırma Teknik Üniversitesi. (2019). <https://studfile.net/preview/7842062/>
- K. Tahsin, K. (2020). *Rusça-Türkçe çağdaş metin çevirisi*. Paragon Yayıncılık.
- Ojegov, S. İ. ve Şvedova, N. Y. (2003). *Rus dilinin açıklamalı sözlüğü*. Publishing House not identified.
- Stepanova, L. S. (2011). Modern okul öğrencilerin metin algısı sorunu üzerine. *Okulda Rus Dili*, (9), 15.
- Şamuratov, U. U. (2019). Okul eğitiminde etkileşimli öğrenme yöntemleri. *Avrupa Bilimi*, 5(47), 100-103.
- Uşinski, K. D. (1968). *Seçilmiş pedagojik eserler*. Prosveşeniye.
- Yemelyanov, Y. N. (1991) *Eşitlik diyalogunun öğretilmesi*. Leningrad Üniversitesi.

Equivalence, Translator Subjectivity, and Rewriting in the Context of Feminist Translation Theory¹

Enise Kocakaya²

APA: Kocakaya, E. (2025). Equivalence, translator subjectivity, and rewriting in the context of feminist translation theory. *Abant Journal of Translation and Interpreting Studies*, 3(2), 111-123.

Abstract

This study examines the interrelated concepts of equivalence, translator subjectivity, and rewriting within the framework of feminist translation theory. Departing from traditional notions of objectivity and neutrality in translation, feminist translation theory foregrounds the translator's ideological position, political agency, and gendered perspective. In this context, equivalence is reconceptualized not as linguistic fidelity, but as an ethical and interpretive act shaped by feminist intervention. Translator subjectivity is central to this process, as it enables the translator to question patriarchal discourses, introduce alternative narratives, and reclaim space for marginalized voices. Rewriting, as articulated by Lefevere and further developed by feminist scholars such as Simon, von Flotow, and Godard, is approached as a deliberate and transformative act of ideological repositioning. Through a critical synthesis of feminist theoretical contributions, this study argues that translation is a site of resistance and negotiation where meaning is actively constructed rather than passively transferred. The paper contributes to feminist translation studies by highlighting the strategic potential of translation as a feminist practice that challenges dominant discourses and fosters gender-conscious textual reproduction.

Keywords: equivalence, feminist translation theory, gender, rewriting, translator subjectivity.

Feminist Çeviri Kuramı Bağlamında Eşdeğerlik, Çevirmenin Öznelliği ve Yeniden-Yazma

Öz

Bu çalışma, feminist çeviri kuramı çerçevesinde eşdeğerlik, çevirmenin öznelliği ve yeniden yazma kavramlarını kuramsal düzlemde ele almaktadır. Geleneksel çeviri anlayışının nesnellik ve tarafsızlık varsayımına karşı çıkan feminist çeviri kuramı, çevirmenin ideolojik konumunu, politik etkenliğini ve toplumsal cinsiyet perspektifini ön plana çıkarır. Bu bağlamda eşdeğerlik, dilsel sadakatten ziyade feminist müdahaleyle biçimlenen etik ve yorumlayıcı bir eylem olarak yeniden tanımlanır. Çevirmenin öznelliği, ataerkil söylemlerin sorgulanmasına, alternatif anlatıların oluşturulmasına ve dışlanmış seslerin yeniden temsiline imkân tanıyan merkezî bir unsurdur. Lefevere'in ortaya koyduğu yeniden yazma kavramı, Simon, von Flotow ve Godard gibi feminist kuramcılar tarafından ideolojik yeniden konumlanma olarak yorumlanmış ve dönüştürücü bir edim olarak ele alınmıştır. Bu çalışma, feminist kuramsal katkıları eleştirel biçimde bir araya getirerek, çeviriyi yalnızca bir aktarım süreci değil, anlamın yeniden üretildiği, ideolojik müzakerenin gerçekleştiği bir direniş alanı olarak konumlandırmaktadır. Makale, çeviriyi feminist bir eylemlilik biçimi olarak değerlendirerek, baskın söylemleri sorgulayan ve toplumsal cinsiyet bilinciyle şekillenen çeviri yaklaşımlarına kuramsal katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: çevirmenin öznelliği, eşdeğerlik, feminist çeviri kuramı, toplumsal cinsiyet, yeniden yazma.

Introduction

Feminist translation theory is a translation approach that examines translation processes and products within the framework of gender equality and gender-related issues (von Flotow, 1997, p. 16). This theory focuses on fundamental principles such as questioning sexist expressions in language, sensitivity to gender roles, and the empowerment of women's experiences through translation. It aims to adopt a more just and egalitarian practice by exploring how language and translation influence gender relations.

Araştırma Makalesi (Research Article)

Sisteme yüklenme tarihi (Submitted on): 15.07.2025

Kabul tarihi (Accepted for publication on): 25.08.2025

¹ This article is produced from the PhD dissertation entitled "An Analysis of the Turkish Translations of Jane Austen's *Pride and Prejudice* within the Framework of Feminist Translation Theory", which is currently being written under the supervision of Prof. Dr. Şaban Köktürk at Sakarya University.

² PhD Candidate, Sakarya University, Institute of Social Sciences, Translation Studies PhD Program (Sakarya, Türkiye), e-mail: kocakayaenise@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1331-9320>

According to Göl (2015), feminist translation theory brings together both women and translation on a shared ground of oppression and marginalization. In this sense, it seeks to identify and critique the complex of concepts that socially and literarily relegate both women and translation to the lowest level (p. 14). This view shows that Göl approaches feminist translation through the shared experience of exclusion faced by women and translated texts. Von Flotow (1997) similarly emphasizes that the theory seeks to expose and critique the marginalization of women and translation (p. 18). This approach demonstrates that translation is often understood not only as about transferring grammatical structures, but as also about questioning social constructs and gender-based prejudices from a critical perspective. Therefore, it can be asserted that feminist translation theory addresses not only the act of translation but also broader issues of gender inequality and marginalization.

Feminist translation theory considers the connections between language, translation, and gender, addressing issues such as power dynamics within society and the representation of women (Lefevere, 1992; von Flotow, 1997, p. 16). This theory posits that translation should be seen not only as a linguistic transfer between languages, but also as a process shaped by cultural, social, and gender-based contexts. Von Flotow (1997, p. 18) outlines several core principles of feminist translation theory. The first is the dynamics of representation and power. Feminist translation emphasizes power imbalances within language and translation, recognizing that language associated with gender can disempower women and aims to reduce these biases (von Flotow, 1997, pp. 14–16). The second principle is gender equality and the reshaping of language (von Flotow, 1997, pp. 14–16). Feminist translation identifies gender-based linguistic biases and advocates for the reconstruction of language in ways that promote inclusivity (von Flotow, 1997, pp. 14–16). For instance, it encourages the use of gender-neutral terminology (e.g., “person,” “people,” or “human” instead of gender-marked terms like “man” or “woman”) rather than pronouns such as “he” or “his.”. The third principle is cultural context and feminism. Feminist translation values cultural awareness and strives to accurately represent women's experiences in different cultural settings. Feminist translators focus on amplifying women's voices throughout the translation process (von Flotow, 1997, pp. 14–19). The fourth principle is polyphony and multiculturalism. Feminist translation supports the inclusion of diverse voices and perspectives. It seeks to enable the expression of varied female experiences and promotes fair and respectful translation of texts from different cultures (von Flotow, 1997, pp. 19–23). By addressing linguistic inequalities and amplifying women's voices, it seeks to create a more equitable and inclusive practice of translation (von Flotow, 1997, p. 18). According to Pirpir (2018), feminist translations also serve specific ideological goals: to criticize patriarchal discourse, which has historically reinforced women's oppression, and to transform patriarchal language in favor of women (p. 107). From this perspective, it is accurate to state that Pirpir evaluates feminist translations through a feminist ideological lens and acknowledges their unique objectives and interests. Specifically, feminist translations aim to challenge patriarchal structures and advocate for women's rights by reshaping language. This interpretation demonstrates that translation, beyond its technical-linguistic aspects, also involves addressing broader social and gender-based structures.

This study adopts a theoretical and interpretive methodology grounded in feminist translation theory. Rather than relying on empirical data or textual comparison, it offers a conceptual analysis of three interrelated notions—equivalence, translator subjectivity, and rewriting—as articulated in the works of leading feminist translation scholars including Sherry Simon, Luise von Flotow, Gayatri Spivak, Barbara Godard, and Suzanne Jill Levine. Drawing on critical feminist literature and translation theory, this paper synthesizes theoretical perspectives to explore how these concepts challenge traditional assumptions in translation studies and provide an alternative framework centered on gender-conscious practices. The aim is to provide a theoretical foundation for understanding translation as a political and ideological act, particularly in relation to gender and power. In the first part of this paper, equivalence will be discussed within the framework of feminist translation theory; the second part will focus on

translator subjectivity within the framework of feminist translation theory, and the third part will address the concept of rewriting within the framework of feminist translation theory.

1. Equivalence in the Context of Feminist Translation Theory

In the context of feminist translation theory, equivalence focuses on understanding and conveying gender-oriented elements of language during the translation of a work. The gender roles embedded in the content, discriminatory language, and power relations are elements that are expected to be preserved or critically represented in the translation. Additionally, the feminist messages of the original text must be carefully maintained. Sherry Simon (1996) explains this as follows: "Feminist translation adopts an approach that challenges and transforms traditional translation norms in order to amplify women's voices and emphasize gender equality" (p. 13). In this regard, sensitivity to gender-based biases in both language and culture is crucial throughout the translation process. When addressing gender-related issues in translation, feminist translation theory approaches the concept of equivalence from the following dimensions: gendered structures in language, understanding of cultural context, preservation of feminist expressions and messages, power dynamics in language, and sensitivity during the translation process. Concerning gendered structures in language, the translator tends to identify the sexist linguistic forms in the original and consider how to address them in the target language. For example, it is essential to properly transfer gender-marked terms. Feminist translation recognizes such patterns and transforms them into neutral or egalitarian forms. Von Flotow (1997) articulates this as follows: "The translator bears the responsibility of transforming sexist language structures; this involves not merely transferring the text but rewriting it" (p. 35). When evaluated in terms of cultural context, the original work may include references to gender norms and roles that are specific to a particular culture. The translator must understand this cultural background and attempt to reflect these elements during the translation process. Juliane House (1997) describes this aspect of translation as follows: "Preserving cultural context means that translation should not only be a linguistic process but also an ideological and social dialogue" (p. 40). With regard to preserving feminist expressions and messages, any feminist perspective or message present in the original text must not be lost in translation. Translators are supposed to make a conscious effort to retain the feminist essence of the work. Suzanne Jill Levine (1991) emphasizes: "The translation of a feminist text must be handled with care to preserve the author's feminist viewpoint and intention" (p. 72). From the perspective of power dynamics in language, the translator should evaluate how the language used in the original constructs or reflects inequalities related to gender, and represent such dynamics accurately in the target text. Barbara Godard (1988) underscores this process: "Translation should be a process in which power dynamics are critiqued and challenged" (p. 91). In terms of sensitivity throughout the translation process, the translator should adopt a gender-conscious approach. Feminist translators are expected to be attentive to gender biases embedded in language. Spivak (1993) articulates this principle: "Translation is not merely a linguistic transfer, but a political act that carries the responsibility of accurately representing the voices of marginalized groups" (p. 181). Therefore, equivalence is not simply a matter of word-for-word translation, but also involves an effort to preserve the emotional and cultural values inherent in the original work. Translations that consider these points are more likely to convey the gendered aspects of the source text and be more aligned with the principles of feminist translation theory. In this sense, equivalence refers to achieving a balance between the source and target texts in terms of meaning, form, and cultural context, which are key components of translation. However, feminist translation theory critiques and reinterprets the traditional notion of equivalence. In traditional theories of translation, equivalence is defined as the attempt to preserve the meaning, style, and tone of the source text as faithfully as possible in the target language. Feminist theorists argue that this conventional model may not fully account for addressing gendered inequalities and runs the risk of reproducing sexist discourses, thus may call for a redefinition of equivalence in feminist terms.

Within the history of translation theories, the concept of equivalence is primarily defined as the effort to preserve the meaning, style, and tone of the source text in the target language as closely as possible (Nida, 1964; Catford, 1965; Baker, 1992). Equivalence is considered one of the key criteria for assessing the success of a translation, and it encompasses various types such as linguistic, semantic, and dynamic equivalence. However, feminist translation theory argues that this conventional notion of equivalence is insufficient and may even reproduce sexist elements in certain cases. One of the central criticisms is that equivalence-based approaches may reproduce the sexist language and structures of the source text without critical reflection, which can pose challenges to the promotion of gender equality. Such an uncritical pursuit of equivalence risks silencing or marginalizing women's voices and experiences in the target text, particularly those of female authors and characters. Feminist translators, however, often counteract this tendency by employing paratextual strategies such as prefaces and footnotes, which make the author's sexist perspectives visible to the target readership and thereby prevent their normalization. Traditional equivalence also seeks to render the translator invisible, encouraging a neutral stance. In contrast, feminist translation emphasizes the visibility of the translator's interpretation and intervention. Simon (1996) expresses the inadequacy of traditional equivalence as follows: "Equivalence often reproduces the sexist structures of the source text and silences women's voices" (p. 21). From the perspective of fidelity and translator visibility, feminist translators attempt to strike a balance between remaining faithful to the original text and inserting their own voices and interpretations. Von Flotow (1997) affirms this view, stating: "Feminist translation incorporates the translator into the text as an interpreter and rewriter" (p. 42). Feminist translation theory thus aims to redefine equivalence in a way that promotes a more just and inclusive practice. Several significant feminist approaches to equivalence include: critical equivalence, amplification of women's voices, and translator visibility. In the critical equivalence approach, feminist translators critically assess sexist elements in the source text and attempt to transform them in the target text. For example, gender-biased expressions can be rewritten in more neutral or egalitarian ways. "Feminist equivalence involves restructuring the gendered perspective of the source language in a way that generates the same impact in the target language" (von Flotow, 1997, p. 43). Von Flotow emphasizes that feminist translators must both convey gender sensitivity and preserve the feminist spirit of the original. In the approach focused on amplifying women's voices, feminist equivalence seeks to strengthen the visibility and clarity of female characters and authors. This approach aims to preserve the original meaning while also emphasizing women's perspectives. Simon (1996) explains: "Feminist translation requires translators to engage critically with the source text and enter a rewriting process that interrogates gender norms" (p. 15). Simon stresses the translator's responsibility to reflect the voices of female characters and authors more forcefully. From the perspective of translator visibility — a notion elaborated by Venuti (1995) and further developed in feminist translation studies (Simon, 1996; von Flotow, 1997) —, feminist translation highlights the translator's interventions and interpretations, making clear that the translation process is never neutral. The translator may explicitly reveal their feminist stance within the text. As Godard (1988) notes: "Feminist equivalence entails making the translator's interventions visible in order to strike not just linguistic but ideological balance in the translation" (p. 92). Godard argues that feminist translation should not be limited to fidelity to the source text, but should reflect the translator's feminist position. These feminist equivalence strategies can be applied across different genres of texts. In literary translation — such as novels or short stories — the identities of strong, independent female characters can be emphasized. Sexist expressions or stereotypes may be rewritten from a feminist point of view. In academic or scientific texts, feminist equivalence involves accurately representing the contributions and perspectives of women scholars. Sexist language may be revised to employ more neutral or inclusive terminology. In the context of media and popular culture — such as film scripts, advertisements, and other media — feminist translation seeks to enhance the representation of women by addressing and transforming gendered clichés. Feminist translators argue that translation is always a process of interpretation, and that feminist equivalence leads to a more just and egalitarian translation practice. In feminist translation theory, equivalence is not limited to linguistic or semantic fidelity; it also

encompasses the broader goals of gender equality and justice. The theory reinterprets the act of translation through a gender-conscious lens, seeking to represent women's voices and experiences more accurately and equitably. In this context, the concept of equivalence in feminist translation theory refers to the negotiation of balance between source and target texts from a gendered perspective. Feminist theorists challenge the traditional notion of equivalence and argue that translation must be assessed not only linguistically, but also ideologically, culturally, and socially. Sherry Simon (1996), one of the leading figures in feminist translation theory, explores the issue of equivalence from a gender perspective. In *Gender in Translation: Cultural Identity and the Politics of Transmission*, Simon demonstrates how traditional theories of equivalence have been shaped by male-dominated perspectives and fail to adequately reflect the experiences of women and other marginalized groups. She argues that equivalence needs to be redefined by taking into account the translator's ideological and social positioning. Building on these discussions, Luise von Flotow (1997) further expands the debate by emphasizing the role of feminist translation strategies in reshaping equivalence, particularly through practices such as supplementing, prefacing, and hijacking. In *Translation and Gender: Translating in the 'Era of Feminism'*, she examines how feminist translators reinterpret the concept of equivalence and the strategies they use in this process. Von Flotow emphasizes that equivalence should not be confined to linguistic matching but should also involve social and ideological dimensions (p. 43). Suzanne Jill Levine (1991) approaches equivalence from a feminist viewpoint and argues that translation is an ideological act. She emphasizes the importance of translators challenging and transforming sexist structures in texts (p. 81). Levine discusses how equivalence is shaped through the translator's role in reconstructing and rewriting the text from a feminist perspective. Barbara Godard (1988) evaluates the notion of equivalence critically within feminist translation theory. She asserts that traditional understandings of equivalence overlook the translator's subjectivity and creative contributions (p. 92). From a feminist perspective, equivalence must be redefined by considering the translator's gender identity, lived experiences, and ideological stance. Käthe Roth is also known for her work on equivalence in feminist translation theory. Roth (1997) discusses how translators assess equivalence while restructuring sexist language and discourse (p. 48). She emphasizes that feminist translators must be aware of gendered linguistic structures and reevaluate equivalence not only on a linguistic level but also within social dimensions. Feminist translation thus accounts for both the meaning of the text and its social impact. Roth's work demonstrates that equivalence must be approached from a socio-ideological, rather than merely linguistic, standpoint. Feminist translation theory therefore highlights the necessity of considering not just linguistic equivalence but also the broader social, ideological, and cultural contexts. These approaches allow translators to challenge sexist structures in texts and promote more just and inclusive narratives.

In the context of feminist translation theory, the concept of equivalence transcends neutral and grammatical approaches found in traditional translation theories and is re-evaluated in terms of gender equality and ideological positioning. Feminist translation theory does not prioritize linguistic equivalence between texts, but rather emphasizes an approach that supports gender equality throughout the translation process. Accordingly, equivalence is understood as the translator's act of restructuring meaning and message from a feminist perspective. Von Flotow (1997) articulates this notion as follows: "Feminist translation treats the concept of equivalence not as a fixed linguistic transfer but as a rewriting process that reflects gender equality" (p. 42). In this framework, equivalence in feminist translation includes the transformation of sexist language structures present in the source text. For example, male-centered expressions or gender-biased terms in the source language are reinterpreted in the target text in a manner consistent with gender equality. Simon (1996) describes this process by stating: "Feminist translators aim to create meaning in the target text that promotes social equality and the empowerment of women by critically addressing sexist expressions in the source text" (p. 33). This highlights how feminist translators employ equivalence as both a tool of deconstruction and reconstruction: they first deconstruct the underlying language and cultural assumptions, and then

reconstruct the text in a way that foregrounds women's voices and perspectives (Derrida, 1976). Equivalence is also associated with amplifying the voices of women authors and characters. From a feminist translation theory perspective, equivalence is not merely a linguistic transfer but also an ideological stance that voices women's experiences within the framework of gender equality (Spivak, 1993, p. 190). It further entails a critical re-evaluation of the cultural and social context of the source text. Feminist translators do not seek to reflect the gender norms of the source culture; instead, they reinterpret the text in ways that support social transformation in the target culture. Von Flotow (1997) defines this approach as: "Feminist translation considers equivalence not merely as linguistic alignment but as a transformation within the social and cultural context of the text" (p. 44). This demonstrates how the feminist notion of equivalence diverges from the fixed meaning found in traditional translation theories. Furthermore, equivalence in feminist translation includes the adoption of strategies that highlight the strengths of female characters and their resistance to prescribed gender roles. Simon (1996) elaborates: "The feminist translator redefines and applies the concept of equivalence in ways that more powerfully represent women's experiences" (p. 38). This clearly shows how equivalence becomes a socially and ideologically reinterpreted concept in feminist translation practice.

In conclusion, in the context of feminist translation theory, equivalence refers not merely to the transfer of linguistic elements, but to the ideological reconstruction of the text in line with gender equality. Equivalence becomes a strategy through which feminist translators transform sexist structures in the source text and empower women's voices. In this way, feminist translation theory shifts the concept of equivalence from grammatical conformity to ideological intervention, employing translation as a tool for social change.

2. Translator Subjectivity in the Context of Feminist Translation Theory

Feminist translation theory foregrounds translator subjectivity and critically engages with gender roles and sexist elements of language throughout the translation process. Translator subjectivity can be examined through how the translator interprets gender relations in the source text, the lexical choices they make during the translation, and how these choices are reflected in the target language. Within this framework, the translator's decisions play a crucial role in shaping the gender-related meanings of a text. It should be particularly emphasized that the translator, who was once considered a loyal and secondary figure to the author, is now redefined as an active agent and even a "rewriter" (Lefevere, 1992). Thanks to feminist translation, both the act of translation and feminist translators themselves have become more visible and valuable, standing alongside the original text and its author (Simon, 1996; von Flotow, 1997). Feminist translators consciously employ language to manipulate and reshape the text—what von Flotow (1991) terms "womanhandling"—in favor of women. In doing so, language becomes their critical tool or weapon to challenge and subvert the traditional hierarchies of power embedded in patriarchal society. Sherry Simon (1996) explains the translator's role in feminist translation as follows: "The translator must interrogate gender relations within the source text and ensure their critical reproduction in the target language" (p. 19). Simon emphasizes that translators should analyze gender roles and sexist expressions in the text and approach them from a feminist perspective. The way a translator renders gender relations in the target language becomes evident through the terms and expressions chosen. Louise von Flotow (1997) elaborates on this by stating: "The translator's ideological stance becomes most visible through lexical choices, particularly in the translation of gender-related terminology" (p. 37). Von Flotow views the translator's engagement with gendered language as an opportunity to express a feminist stance. How a translator conveys gender relations in the target text is also linked to their interpretive agency throughout the translation process. Gayatri Spivak (1993) notes: "The translator must re-articulate the power dynamics of gender in the target language without distorting the feminist messages embedded in the source text" (p. 183). It can be said that Spivak regards translator subjectivity in matters of gender not only as inevitable but also as

a vehicle for preserving the ideological and socio-political context of the original text. Barbara Godard (1988) similarly affirms this view by asserting: "Feminist translation makes translator subjectivity visible and aims to reconstruct sexist language and structures" (p. 94). In this view, translator subjectivity is not a limitation but rather a necessary condition for a feminist re-visioning of the text. Feminist translation theory foregrounds the subjectivity of the translator, approaching the translation process through a critical lens that interrogates gender roles and the gendered nature of language. Sherry Simon (1996) explains this as follows: "The translator must question the gender relations in the source text and ensure a critical reproduction of these relations in the target language" (p. 19). Simon emphasizes that translators should analyze the gender roles and sexist expressions in the text and approach them from a feminist perspective. The translator's lexical choices reveal how gender relations are represented in the target text. Louise von Flotow (1997) states: "The choice of terminology in translation openly reflects the translator's ideological stance, especially in the case of gender-related terms" (p. 37). Von Flotow sees the translator's engagement with gendered language as an opportunity to reflect a feminist position. How the translator reinterprets gender dynamics in the target text is tied to their interpretive role in the translation process. Gayatri Spivak (1993) argues: "The translator must revisit the power dynamics related to gender in the target language and reflect the feminist messages of the source text without distortion" (p. 183). For Spivak, the translator's subjectivity serves as a means to preserve the ideological and social framework of the original. Barbara Godard (1988) similarly advocates for making translator subjectivity visible: "Feminist translation seeks to render visible the translator's subjectivity by reconstructing sexist language and structures" (p. 94). According to Godard, translator subjectivity—shaped by personal feminism, awareness of power structures, and cultural context—becomes a strategic critique of gender inequalities in the source text. As she states, "The feminist translator inserts her ideological stance and interpretation into the text, which clearly demonstrates that translation is not a neutral process" (Godard, 1988, p. 93). This observation directly relates to the notion of translator subjectivity, as it foregrounds the translator's active role in shaping meaning through ideological and cultural positioning. By emphasizing the non-neutrality of translation, Godard underlines the translator's agency, which feminist translation theory redefines as a crucial element of the translation process.

Feminist translation theory emphasizes several core elements when examining translator subjectivity: gender awareness and language, the translator's role, cultural context, feminist critique, and the broader social framework. These components highlight that translation is not merely a linguistic process but also a social and ideological act. For example, feminist translators avoid patriarchal language and favor inclusive expressions that promote gender equality. Simon (1996) stresses: "The feminist translator must be aware of gendered structures in language and critically transform them in the target text" (p. 21). The translator thus rewrites gendered discourse in a way that supports feminist ideology. Regarding the translator's role, von Flotow (1997) argues that feminist translators are not passive intermediaries but active interpreters and rewriters who "evaluate the source text critically and make their interpretations visible in the target text" (p. 42). The cultural context also plays a significant role. Spivak (1993) asserts: "Feminist translation aims to reconstruct the cultural context of the text while faithfully representing the voices of marginalized groups" (p. 185). Feminist translators must understand gender norms in both the source and target cultures to ensure accurate and socially conscious representation. Feminist critique allows translators to question sexist elements and rewrite them through a lens of gender justice. Godard (1988) explains: "Feminist translation involves adopting a critical stance whereby the translator interrogates gender biases in the target text" (p. 93). This transforms subjectivity into a tool of resistance and social critique. From a social perspective, translation is seen as a reflection of societal norms and power relations. Suzanne Jill Levine (1991) writes: "Translation is not only a linguistic act but a process that mirrors the power dynamics associated with gender" (p. 78). In this sense, the feminist translator is both interpreter and activist, advocating for justice through linguistic choices.

In feminist translation, translator subjectivity refers to the influence of the translator's identity, beliefs, and ideological stance on the translation process. Feminist theory rejects the ideal of the translator as an invisible, neutral agent and instead promotes visibility, critique, and intervention. This subjectivity may manifest in paratextual elements (e.g., prefaces or footnotes), in lexical re-structuring, or through the rewriting of gendered discourse. As Simon (1996) notes: "Feminist translation acknowledges the translator as an active agent who reinterprets and reshapes the text from a feminist perspective" (p. 15). Von Flotow (1997) adds: "Feminist translators critique gender bias in texts and use translation as a tool to promote social equality and justice" (p. 32). Similarly, Godard (1988) emphasizes: "Feminist translation makes the translator's intervention visible and turns it into a strategy that supports gender equality" (p. 92). Levine (1991) summarizes this view: "Feminist translation is not merely the transmission of language but the rewriting of texts through a feminist lens" (p. 76). In conclusion, translator subjectivity in feminist translation theory recognizes the translator's active role and values their contributions in reshaping the text ideologically and culturally. This approach enables more equitable and socially responsive translation practices.

Feminist translation theory aims to make the translator's subjectivity and interventions visible. In traditional approaches to translation, the translator is often regarded as an "invisible" mediator. However, feminist translation highlights the translator's critical engagement with gender norms, cultural contexts, and the ideological structures of language. As von Flotow (1997) states, "Feminist translation does not view the role of the translator as merely linguistic transfer; rather, the translator's subjectivity is a core element in transforming the text through a feminist lens and serving gender equality" (p. 39). This underscores the necessity for the feminist translator to approach the text with a deliberate ideological stance. The feminist translator intervenes in the potential of language to reproduce gender inequalities and rewrites the text within a more inclusive and egalitarian framework. Simon (1996) explains this process as follows: "The translator's subjectivity emerges through a feminist reading of the text and a critical stance toward gender norms" (p. 21). This indicates the active role of translators in shaping language and challenging social structures. Feminist translation also sees the translator's subjectivity as a means of representation. The translator reinforces the voices of women writers and characters, foregrounding their gendered experiences. Spivak (1993) emphasizes this by stating, "The feminist translator does not merely transmit; she enhances the authenticity and power of women's narratives, increasing their social visibility" (p. 188). This highlights the translator's contribution to the reconstruction of the text from a feminist perspective. Translator subjectivity within feminist translation theory is also linked to the effort to transform cultural contexts. Von Flotow (1997) defines this approach as follows: "Translator subjectivity involves engaging with the text not only linguistically, but also through a feminist lens in its cultural contexts" (p. 42). This showcases the transformative potential of feminist translation within cultural dimensions. Furthermore, translator subjectivity is regarded not just as a textual intervention but as an ideological stance. The translator makes deliberate choices aligned with the goal of gender equality and reshapes the text accordingly. Simon (1996) summarizes this by stating, "Feminist translation reinforces the translator's role as an agent who critiques and transforms social structures" (p. 28). This clearly articulates the translator's autonomy and ideological impact on the text. In conclusion, translator subjectivity in the context of feminist translation theory refers to the reconstruction of the text in line with gender equality. The translator critically engages with sexist language structures, amplifies women's voices, and reinterprets the text culturally. It can be argued that in feminist translation, the translator's subjectivity is not merely a linguistic process but a social and ideological action, and is thus one of the foundational elements of feminist translation theory.

Feminist translation theory positions translator subjectivity as central in the feminist rewriting of a text. Whereas traditional translation theories often regard the translator as a neutral bridge between texts, feminist translation highlights the translator's ideological stance and critical view of gender norms. Von

Flotow (1997) asserts: "The feminist translator does not merely translate; she embeds a feminist perspective into the text, enabling its rewriting within a gendered framework" (p. 45). This centers the translator's active and creative role. Translator subjectivity becomes particularly evident in the transformation of gendered language structures. Feminist translators rewrite the male-dominated discourses of the source text in a more egalitarian and inclusive manner in the target language. This process reflects the translator's conscious intervention in social structures. Simon (1996) describes this process as follows: "Feminist translation requires the translator to act as a subject who critiques sexist expressions and reconstructs them within a gender-equal framework" (p. 34). This underlines the ideological contribution of feminist translators. Feminist translation employs translator subjectivity as a tool to amplify women's voices and experiences. By preserving the authentic voices of female authors, feminist translators ensure that women's gendered narratives become more visible. Spivak (1993) describes this as follows: "The feminist translator not only transfers women's stories, but also ensures that their experiences and perspectives are heard more forcefully within social contexts" (p. 191). This clearly reflects the representational essence of feminist translation. Translator subjectivity also involves reevaluating the cultural framework of the source text. Feminist translators approach social norms critically and seek to transform them in the target text. As von Flotow (1997) explains, "The feminist translator acts as a subject who transforms not only the linguistic meaning of the text but also its cultural context" (p. 48). This shows the translator's active role at both linguistic and cultural levels. Subjectivity is not limited to textual or cultural interventions; it also entails an ideological commitment to gender equality. Feminist translators question the gender norms in the text and adopt strategies that highlight female characters' strength and resistance. Simon (1996) summarizes this strategy as: "Feminist translation requires the translator to take a critical stance toward gender inequalities and rewrite the text accordingly" (p. 39). This emphasizes the autonomy and creativity of the feminist translator. In conclusion, translator subjectivity is one of the essential dimensions of feminist translation. In feminist translation, subjectivity is not merely a linguistic operation but also a social and ideological act, making it one of the most powerful tools within the theory.

3. Rewriting in the Context of Feminist Translation Theory

The rewriting process in the context of feminist translation theory involves rearticulating elements such as gender roles, language use, and gender norms from a new perspective. This process critically evaluates how gender roles, linguistic choices, and societal gender norms are represented in the source text. The aim of this approach is to transform both the text and the translation process by analyzing the translator's lexical and stylistic decisions through the lens of gender equality. At the same time, it examines the original text to assess how translation choices and expressions are shaped by a feminist perspective on gender equity. This process also considers how the translator comprehends and reconstructs the text through a feminist lens. The analysis may focus on whether the translation strengthens a female perspective or reinforces gender-related stereotypes. Simon (1996) explains feminist translation practice as follows: "Feminist translation re-evaluates the gender roles in the text and ensures that these roles are rendered in the target language in a more egalitarian manner" (p. 19). She argues that translation is not merely a linguistic activity but a social process, requiring the transformation of gender-biased representations through a feminist approach. Language can both reflect and transform gender inequality. Von Flotow (1997) describes the impact of feminist translation on language use as: "Feminist translation is a practice that questions the gendered structure of language and rewrites these structures from an egalitarian perspective" (p. 35). She emphasizes that translators can alter the social impact of language by converting sexist expressions into neutral or inclusive terms. When rewriting a text, the translator incorporates their feminist perspective into the process. Godard (1988) writes: "Feminist translation makes the translator's interpretation and intervention visible, reconstructing the text in light of gender equality" (p. 92). Godard views the feminist translator as an active commentator who reshapes the text. Translation can either reinforce or deconstruct gender

stereotypes. Spivak (1993) highlights this by stating: "Translation can lead to the reproduction of gender stereotypes; however, a feminist translator can challenge these stereotypes and transform the target text" (p. 183). She insists that feminist translators should critically engage with these stereotypes and reconstruct them in the target language. Feminist translation also aims to empower the female perspective and accurately represent women's experiences. Levine (1991) articulates this objective: "Feminist translation makes women's voices visible and places gender equality at the center of the translation process" (p. 76). She argues that feminist translators must more powerfully reflect women's roles and voices in texts. In this context, the rewriting of a work can be analyzed through several aspects: language use, gender roles, the translator's role, the representation of female characters, and the politics of language. Examining the rewriting of a text from a feminist translation perspective aims to uncover a gender-equality-based interpretation by assessing the depiction of gender roles, the translator's interventions, and the political structure of language. In terms of language use, the original text may reinforce gender stereotypes through its wording and stylistic choices. It is essential to avoid these stereotypes in the translation process or to consciously support gender equality through deliberate translation strategies.

Language serves as a crucial instrument in achieving gender equality and social justice. Feminist translation theory positions language not merely as a communicative tool, but as a social construct that can either reproduce or challenge existing power relations. As Simon (1996) asserts, feminist translation seeks to transform the sexist structures inherent in language and reconfigure the target text into a more inclusive and egalitarian discourse. This necessitates the translator's conscious intervention in replacing gender-biased expressions in the source text with neutral or gender-inclusive alternatives. Within the framework of gender roles, translation must critically reflect how characters and events are constructed in relation to gender norms. Translators who adopt a feminist perspective actively examine and reshape these representations, aiming to dismantle imbalanced power dynamics. The translator's own gender identity and ideological stance inevitably shape the translation process. Far from being a neutral mediator, the feminist translator emerges as an active agent who interprets, questions, and reshapes the source text through a gender-aware lens. In doing so, feminist translation redefines the role of the translator as a visible and engaged participant in the construction of meaning. Barbara Godard (1988) articulates the transformative role of the translator in feminist translation by asserting that "feminist translation incorporates the translator's commentary and subjectivity into the text, thereby rendering the ideological dimensions of the translation process visible" (p. 93). This perspective underscores the importance of the translator's agency in challenging gender biases and promoting gender equality through deliberate textual intervention. In terms of the representation of female characters, the process of rewriting becomes essential in reconfiguring how women are portrayed. Interrogating the gender roles embedded in the source text and enabling the emergence of strong, diverse female figures through translation are central aims of feminist translators. As Levine (1991) states, "making the voices and experiences of female characters more visible in the target text is one of the primary goals of feminist translation practice" (p. 78). Levine emphasizes that reinforcing the roles and perspectives of women is an indispensable aspect of a feminist translation framework.

From the standpoint of language politics, feminist translation draws attention to the ways in which language reproduces or resists power relations. It questions whose voices are dominant and how these dynamics can be altered through translation. Language, therefore, is not merely a neutral tool but a socio-political medium. Spivak (1993) argues that "feminist translation recognizes language as a vehicle that reflects power relations and gender norms and seeks to critically reframe these structures in the target text" (p. 185). She highlights the translator's role in analyzing the ideological implications of language and transforming it into a means of advocating for social justice and gender equality. It is both a linguistic and ideological endeavor that enables the transformation of the text through a feminist lens. This approach aims to promote sensitivity to gender norms, uphold gender equality, and amplify

women's perspectives. Ultimately, feminist translation reimagines the text by foregrounding issues such as inclusive language use, the visibility of marginalized voices, the deconstruction of gender roles, and the redistribution of power relations.

In feminist translation theory, rewriting is understood as an ideologically, culturally, and socially situated re-creation of the source text. Rewriting encompasses the translator's active interventions aimed at transforming sexist or patriarchal elements in the original text and amplifying the voices of women. In feminist translation theory, rewriting is understood as an ideologically, culturally, and socially situated re-creation of the source text; it entails linguistic rendering alongside the reframing of meaning, ideology, and cultural context. From this perspective, feminist translation seeks to reconstruct the text through the lens of gender equality. Feminist rewriting particularly aims to foreground and empower the voices and experiences of women writers and female characters, thereby increasing their visibility and representation in the text. By intervening in the ideological structure of the text, feminist translators reframe it to reflect a feminist perspective and gender-conscious approach. Rewriting in feminist translation may take various forms such as lexical and stylistic changes, cultural adaptation, intratextual notes, and the explicit emphasis on the author's intent. For instance, sexist terms may be replaced with gender-neutral alternatives, or honorifics may be reworded to reflect inclusivity. Feminist translators may also provide explanatory notes or parenthetical comments that critique discriminatory language, thereby encouraging the reader to approach the text from a feminist viewpoint. Moreover, feminist translators reshape tone and emphasis to better highlight the original intentions and perspectives of female authors. André Lefevere (1992), in his foundational work *Translation, Rewriting, and the Manipulation of Literary Fame*, explores rewriting as a tool of ideological manipulation in literary translation. He defines translation as a form of rewriting that reflects cultural agendas and ideological positioning. Feminist translators, accordingly, reconceptualize fidelity—not as subordination to the author's authority, but as a responsibility to feminist ideals—seeking to preserve the essential message of the original while highlighting gender equality (Simon, 1996; von Flotow, 1997). Transparency and ideological honesty are essential in this process; feminist translators should make their subjectivity and intentions visible. Decisions on how to rewrite the text must consider the cultural and social context of the target audience in order to ensure relevance and meaningfulness. In literary translations, for instance, the emphasis might be placed on presenting female characters as independent and empowered, challenging gender stereotypes through feminist reinterpretation. In academic or scientific contexts, the translation of works by female scholars must accurately reflect their contributions and perspectives. In popular media and advertising, feminist rewriting may be used to resist stereotypical portrayals of women and to promote more diverse and powerful representations. Through this process, feminist translators make the experiences of women and other marginalized groups more visible and integral to the narrative. Sherry Simon (1996), in her seminal work *Gender in Translation*, discusses how rewriting plays a central role in challenging and reinterpreting gendered discourse. Luise von Flotow (1997), in *Translation and Gender*, analyzes the strategies feminist translators use to reconstruct sexist language. Suzanne Jill Levine (1991) highlights the role of rewriting in Latin American literature and the translator's creative role in reframing narratives. Barbara Godard (1988) views the translator as an active writer who questions patriarchal language and constructs more inclusive alternatives. Käthe Roth (1997) also emphasizes the influence of the translator's gender identity and ideological stance in the rewriting process, underscoring the freedom and creativity afforded to feminist translators. In conclusion, rewriting within the framework of feminist translation theory enables the translator not only to transform language, but to reshape cultural and ideological meaning. It allows for critical engagement with gendered structures in order to produce more inclusive, representative, and socially just narratives.

Conclusion

Feminist translation theory challenges traditional, neutralized models of translation by highlighting gender, ideology, and the translator's active role in the construction of meaning. This paper has explored three foundational pillars of the theory—equivalence, translator subjectivity, and rewriting—each of which redefines core translation concepts through a feminist lens. Rather than adhering to rigid linguistic fidelity, feminist translation reinterprets equivalence as a strategic and ethical negotiation that prioritizes gender equality and the empowerment of women's voices. Translator subjectivity, once viewed as a threat to objectivity, is reframed as a crucial element of feminist agency, allowing for conscious ideological intervention in the text. Rewriting, in this context, is an act of stylistic adaptation but also a transformative process that reshapes the source text to reflect feminist values and dismantle patriarchal structures. Together, these dimensions illuminate how feminist translation theory transcends the conventional boundaries of linguistic transfer and positions translation as a political, cultural, and social act. By interrogating and reconstructing gendered discourse, feminist translators become visible agents of change who engage with texts critically and responsibly. The theory affirms that translation is never entirely objective or neutral in feminist translation theory; it is inherently situated within power relations, cultural narratives, and ideological frameworks. Thus, feminist translation presents a valuable approach for reimagining translation as a site of resistance, justice, and inclusivity—where language becomes a means of transforming not only texts but also the social realities they reflect and reinforce.

The theoretical insights presented in this study have practical implications for both translation theory and practice. By foregrounding feminist strategies such as equivalence, translator subjectivity, and rewriting, this research offers a framework for analyzing and producing translations that resist patriarchal discourse and promote gender equality. These insights can inform translator training programs by encouraging a more conscious engagement with gendered language, as well as guiding translators, editors, and publishers toward more inclusive and socially responsible translation practices. Furthermore, the discussion invites future empirical research into how feminist translation strategies are implemented in different genres, cultures, and publishing contexts.

References

- Baker, M. (1992). *In other words: A coursebook on translation*. Routledge.
- Catford, J. C. (1965). *A linguistic theory of translation: An essay in applied linguistics*. Oxford University Press.
- Derrida, J. (1976). *Of grammatology* (G. C. Spivak, Trans.). Johns Hopkins University Press.
- Godard, B. (1988). Theorizing feminist discourse/translation. *Tessera*, (6), 42–53.
- Göl, G. (2015). *Feminizm ve çeviri: Kadın çevirmenler ve feminist çeviri kuramı*. Phoenix Yayınevi.
- House, J. (1997). *Translation quality assessment: A model revisited*. Narr.
- Lefevere, A. (1992). *Translation, rewriting, and the manipulation of literary fame*. Routledge.
- Levine, S. J. (1991). *The subversive scribe: Translating Latin American fiction*. Graywolf Press.

- Nida, E. A. (1964). *Toward a science of translating: With special reference to principles and procedures involved in Bible translating*. Brill.
- Pirpir, Y. (2018). *Feminist yayınevleri Ayizi ve Güldünya örnekleri ışığında Türkiye’de feminist çeviri yaklaşımlarına ve feminist çevirmen kimliğine genel bakış*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). tez.yok.gov.tr (511899.).
- Roth, K. (1997). Rethinking equivalence: Gender and translation. In M. Mezei (Ed.), *Gendering discourse/translating gender* (pp. 43–58). University of Ottawa Press.
- Simon, S. (1996). *Gender in translation: Cultural identity and the politics of transmission*. Routledge.
- Spivak, G. C. (1993). The politics of translation. In L. Venuti (Ed.), *The translation studies reader* (pp. 397–416). Routledge.
- Venuti, L. (1995). *The translator’s invisibility: A history of translation*. Routledge.
- von Flotow, L. (1991). Feminist translation: Contexts, practices and theories. *TTR: Traduction, terminologie, rédaction*, 4(2), 69–84.
- von Flotow, L. (1997). *Translation and gender: Translating in the ‘era of feminism’*. St. Jerome Publishing.

Digital Epitextual Visibility of Translators: The Case Study of Parşömen's Çevirmenine Sorduk Interviews

Ayşe Saki Demirel¹

APA: Saki Demirel, A. (2025). Digital epitextual visibility of translators: The case study of Parşömen's Çevirmenine Sorduk interviews. *Abant Journal of Translation and Interpreting Studies*, 3(2), 124-143.

Abstract

This article explores the digital epitextual visibility of literary translators through the case study of *Çevirmenine Sorduk* [We asked the translator], an ongoing interview series published by the Turkish digital literary magazine Parşömen. Drawing on the theoretical frameworks of translator (in)visibility (Venuti, 1995), paratext (Genette, 1997), and digital paratextuality (Freeth, 2022, 2024), the study examines how structured online interviews function as paratextual spaces where translators assert agency, perform professionalism, and narrate their interpretive labour. Employing inductive thematic analysis, the research analyses 61 interviews published between 2021 and 2025, all built around a standardized set of six open-ended questions. The findings reveal three recurring and interrelated themes: (1) Translator's Agency and Authorship, (2) Translator as Reader and Mediator, and (3) Translation as a Challenging and Labour-intensive Act and Process. The study argues that *Çevirmenine Sorduk* operates as a curated digital epitext that enhances translator visibility in the Turkish literary field, offering both individual and collective representations of translatorship. By foregrounding translators' visibility in digital epitexts—a relatively underexplored locus in Translation Studies—this research contributes to a broader understanding of how translators perform their visibility in digital spaces.

Keywords: *Çevirmenine Sorduk*, digital epitextual visibility, interview, paratext, Parşömen, translator visibility

Dijital Öte Metinsel Çevirmen Görünürlüğü: Çevirmenine Sorduk Söyleşi Dizisi Örneği

Öz

Bu makale, Parşömen adlı dijital edebiyat dergisinde yayımlanmaya devam eden *Çevirmenine Sorduk* söyleşi dizisini inceleyerek edebî çevirmenlerin dijital öte metinsel [digital epitextual] görünürlüğünü ele almaktadır. Çalışma, Venuti'nin çevirmen görünürlüğü/görünmezliği [(in)visibility] kavrayışı, Genette'in yan metin [paratext] kavramsallaştırması ve Freeth'in dijital yan metinsellik [digital paratextuality] yaklaşımından yola çıkarak, çevrimiçi söyleşilerin çevirmenlere bir eyleyen olarak kendilerini ifade edebilecekleri, mesleki kimliklerini sergileyebilecekleri ve çeviri sürecine dair deneyimlerini paylaşabilecekleri yan metinsel bir alan sunduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, Parşömen'de 2021 ile 2025 yılları arasında yayımlanan ve her biri yapılandırılmış aynı altı soruya dayanan 61 söyleşi, tümevarımsal tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda üç temel tema öne çıkmıştır: (1) Eyleyen Bir Özne ve Yazar Olarak Çevirmen; (2) Okur ve Aracı Olarak Çevirmen; (3) Zorlayıcı ve Emek Yoğun Bir Edim ve Süreç Olarak Çeviri. Bulgular, *Çevirmenine Sorduk* söyleşi dizisinin edebiyat alanında hem bireysel hem de kolektif ölçekte çevirmen görünürlüğünü güçlendiren bir dijital öte metin alanı oluşturduğunu göstermektedir. Çeviribilim alanında görece az çalışılmış bir mecra olan dijital öte metinlere, çevrimiçi çevirmen söyleşilerine odaklanan bu araştırmanın, çevirmen görünürlüğünü dijital bağlamda yeniden düşünmeye katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: *Çevirmenine Sorduk*, çevirmen görünürlüğü, dijital öte metinsel görünürlük, Parşömen, söyleşi, yan metin

Introduction

In recent decades, the concept of translator visibility has become a central concern in Translation Studies, particularly since Lawrence Venuti's (1995) influential critique of the translator's systemic marginalization within literary and publishing ecosystems. While early debates centred predominantly on textual strategies and peritextual framing, the rise of digital platforms has opened new spaces for translators to assert their presence beyond the printed page. This shift has given rise to what Freeth

Araştırma Makalesi (Research Article)

Sisteme yüklenme tarihi (Submitted on): 21.07.2025

Kabul tarihi (Accepted for publication on): 23.08.2025

¹ Assist. Prof. Dr., Ankara Bilim University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Translation and Interpreting Department, (Ankara, Türkiye), e-mail: a.sakidemirel@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4412-8076>

(2022, 2024) terms the *digital paratextual space*—a fluid and accessible sphere where translators can publicly perform their translatorship, share their processes, and articulate professional identities.

Building on Genette's (1997) typology of paratexts and Koskinen's (2000) model of translator visibility, this study focuses specifically on digital epitextual translator visibility—that is, translator-authored or translator-centred content published online outside the bounds of the translated text. While recent scholarship has begun to address digital peritexts such as social media posts and blogs (Batchelor, 2018; Freeth, 2024), empirical research on curated, long-form digital interviews remains scarce—especially in the Turkish context.

This study examines *Çevirmenine Sorduk* [We Asked the Translator], a structured online interview series published on Parşömen, an independent digital literary magazine in Türkiye. The central aim is to explore how this digital epitextual platform contributes to translator visibility by offering translators a public space to narrate their agency, interpretive labour, and professional routines. The study seeks to answer the following research questions:

- (1) How do the translators interviewed in *Çevirmenine Sorduk* articulate their agency, translatorship, and professional and emotional engagement with the translation process?
- (2) In what ways does *Çevirmenine Sorduk* interview series function as a visibility-enhancing digital epitextual space?

Methodologically, the study employs inductive thematic analysis on 61 interviews published between 2021 and 2025. The data set, unified by a consistent set of six open-ended questions, provides a rich and structured corpus for identifying recurring themes. Situated at the intersection of Translation Studies, paratext theory, and digital media studies, the article ultimately argues that *Çevirmenine Sorduk* serves not only as a vehicle for individual expression but also as a collective archive of contemporary translatorship in Türkiye.

The article is structured as follows: Section 1 outlines the conceptual and theoretical background of translator visibility, with a particular focus on paratextual and digital epitextual frameworks. Section 2 introduces the *Çevirmenine Sorduk* series as the case study and details the methodological approach. Sections 2.1 to 2.3 present the findings of the thematic analysis under three key themes: (1) Translator's Agency and Authorship, (2) Translator as Reader and Mediator, and (3) Translation as a Challenging and Labour-intensive Act and Process. The conclusion reflects on the broader implications of digital epitextual visibility and proposes directions for future research.

1. Digital Epitextual Visibility of Translators

Translator visibility, traditionally examined through the seminal framework proposed by Lawrence Venuti, has shifted significantly with the advent of digital spaces. Venuti's (1995) influential notion of translator (in)visibility has long served as a theoretical cornerstone in Translation Studies, emphasizing how translators' contributions are systematically erased through a prevailing preference for fluency. He argues that the more fluent a translation appears, the more the translator disappears behind the illusion of transparency, making the text seem as if it were originally written in the target language (Venuti, 1995, p. 1). According to Venuti, this invisibility is not only textual but also culturally embedded and perpetuated through institutional, legal and commercial practices that marginalize translators' roles (Venuti, 1995).

While Venuti (1995) does not explicitly engage with the concept of paratext, he nevertheless draws on a range of materials—such as book covers, print reviews, newspapers, and advertisements—that would now be recognized as paratextual elements. As Freeth (2024, p. 147) observes, Venuti emphasizes that the translator's absence from these zones reinforces a conception of translation that contributes to its marginalization in Anglo-American culture. This underscores the influential role that paratexts play in shaping the reception of translated texts and in guiding both translational and reading practices.

The concept of paratext was originally developed by Gérard Genette (1997), who distinguishes between peritexts—elements located within the same volume as the main text, such as titles, prefaces, and footnotes—and epitexts, which exist outside the physical bounds of the book, including interviews, reviews, and correspondence. “Genette’s key innovation [is] to argue that a literary work consists not solely of a text but also of a paratext [...]” (Batchelor, 2022, p. 122). Genette also underscores the close relationship between paratexts and authorial intention, asserting that both peritextual and epitextual elements generated by author play a crucial role in shaping the reader’s interpretation. Although Genette’s model primarily focuses on literary works and author-generated paratexts, and does not specifically address translation, his concept of paratext has been widely embraced in Translation Studies over the past three decades as a valuable framework for analysing how translated texts are framed and received and how translators are positioned within these framing structures.

As noted by Tahir Gürçağlar (2018), while Translation Studies has seen a growing number of case studies focusing primarily on peritextual elements in literary translation, this trend has not been matched by sustained theoretical reflection on the value of the paratext. Batchelor (2018) responds to this gap by offering an interdisciplinary and theoretically robust examination of paratexts, emphasizing their essential role in understanding how translations are framed across both textual and media environments. In her book, Batchelor (2018, pp. 31–32) identifies the key themes in paratext-related translation research and highlights the consideration of “paratexts as places of potential translation or translator visibility” as one of the central concerns within the field.

Koskinen’s tripartite model of translator visibility stands out as a notable example of research that integrates the concept of paratext to explore how translators achieve visibility across different textual layers. Koskinen (2000, p. 99) identifies three types of visibility: textual (traces of the translator within the text), paratextual (translators’ statements about their translation in or outside of the margins of the text) and extratextual (recognition of translators in broader social and professional discourses outside and beyond the translated text). As Freeth (2024, p. 9) summarizes, Koskinen defines paratextual visibility as translators’ commentary on their work situated at or around the text, while extratextual visibility concerns the translator’s public and social status beyond the text’s immediate context.

Compared to Genette and Koskinen, Batchelor challenges the rigidity of peritext/epitext and paratextual/extratextual division and proposes a more inclusive understanding of paratext, describing it as “a consciously crafted threshold for a text which has the potential to influence the way(s) in which the text is received” (2018, p. 142). This expanded definition is echoed in Freeth’s (2024) work, which examines how digital literary spaces have reshaped the spatial, temporal, and social coordinates of translator visibility. Freeth introduces the concept of the digital paratextual space to account for this shift, asserting that the traditional distinctions between textual, paratextual, and extratextual visibility are now increasingly blurred in the digital age. He emphasizes that digital environments liberate the translator from the spatial and institutional constraints of print, enabling new forms of public engagement and professional self-positioning (Freeth, 2024).

As van Egdom and Declercq (2024, pp. 98–99) argue, digital platforms not only expand the range of paratextual strategies available to translators but also encourage the fusion of professional identity, personality, and practice. Translators are now empowered to assert agency and enhance socio-professional visibility by leveraging various digital tools. These include informal yet influential digital epitexts such as blog posts, podcast appearances, tweets, and online interviews—spaces where translators can articulate their process, respond to criticism, and construct their public profiles in real time.

Similarly, Freeth contends that “the digital paratextual space serves as a key site of translator visibility [...] thanks largely to the translator’s ability to perform their translatorship and assert their own visibility within such spaces” (2024, p. 148). These environments allow translators to perform their translatorship actively and enable them to be no longer confined to the margins of the printed page or

dependent on institutional validation. Digital paratextual visibility, then, emerges as a mode of performative authorship where translators can bypass traditional gatekeepers such as publishers or editors.

This study adopts Freeth's notion of the digital paratextual space but narrows its focus specifically to digital epitextual visibility. The rationale for this emphasis is twofold. First, the empirical object of this research—Parşömen's *Çevirmenine Sorduk* interview series—primarily comprises epitextual materials: interviews published on an external digital platform that reflect on translation practice. Second, as Batchelor (2018) observes, research in Translation Studies have often concentrated on peritextual elements when discussing translator visibility, while studies focusing on epitextual and especially digital epitextual dimensions remain relatively scarce. By prioritizing the digital epitext, this study aims to foreground an under-explored area in the translator visibility debate.

In this study, digital epitext refers to any translator-authored and/or translator-focused content published or shared online outside the main body of the translated text, including web interviews, social media posts, blog entries, and digital magazines.

Turning to the Turkish context, the status of translator visibility reveals both progress and persistent challenges. As Taş İlmek (2025, p. 3) notes, despite growing academic interest in translators and efforts to recognize their contributions, many translators in Türkiye remain "invisible" within the literary and publishing ecosystem. Their names are often omitted from book covers or hidden in small print, and literary criticism or publicity material rarely mentions their role. These conditions echo Venuti's original formulation of invisibility but take on localized features shaped by the Turkish publishing industry's structures and norms.

Batchelor's observation that translator visibility debates in Translation Studies mainly focus on non-digital peritexts is also applicable to the Turkish context. Most existing research in Türkiye continues to analyse non-digital peritexts or general cultural discourses, leaving a noticeable gap in the exploration of translators' digital epitextual practices. By focusing on digital epitexts, particularly through the lens of the *Çevirmenine Sorduk* interviews, this study contributes to filling this gap and expanding the conversation about how translators in Türkiye construct and perform visibility in digital spaces.

2. The Case of *Çevirmenine Sorduk* Interviews by Parşömen

Parşömen is a Turkish digital literary magazine that has been published continuously since its inception on 30 October 2007 (Parşömen Fanzin, 2021a). Founded and edited by Onur Çalı, Parşömen positions itself as an independent literary fanzine that deliberately operates outside the commercial and institutional constraints of traditional print publishing. Drawing inspiration from the symbolic and historical significance of parchment (parşömen)—a writing surface born out of material scarcity and intellectual necessity—the magazine embodies a spirit of resistance and literary self-sufficiency rooted in both antiquity and digital modernity (Parşömen Fanzin, 2021b).

Over the years, Parşömen has largely expanded and cultivated a distinct editorial identity that favours quality over quantity and champions underrepresented voices and experimental forms. Its diverse content includes original short stories, poems, essays, literary criticism, and translations, all published exclusively online. Regular features such as "İlk Göz Ağrısı," "Nasıl Yazar Oldular," and "Beş Soruda Yayınevleri" demonstrate the magazine's commitment to nurturing literary dialogue across a wide spectrum of genres and contributors. Particularly notable is its sustained emphasis on translation and translators, evident in its frequent publication of translated fiction and poetry as well as reflective essays on translation practice. Çalı, the founder and editor of Parşömen, explicitly emphasizes the central role that translation plays in the magazine's editorial vision. In a 2021 interview, he highlights that Parşömen attaches great importance to publishing translated works—particularly poetry and short fiction—and acknowledges the invaluable contributions of translators to the platform's literary diversity (Parşömen Fanzin, 2021b). This editorial commitment is further exemplified by Parşömen's special feature titled

“Çeviri Soruşturması: Kitap Çevirmenleri Anlatıyor” [Translation Survey: Book Translators Speak], in which a wide range of literary translators were invited to reflect on the ethics, challenges, and intellectual labour of translation. The survey not only amplifies the translators’ voices but also positions translation as a critical and reflective practice, reinforcing the platform’s role as a space where the theory and practice of translation are publicly debated and valued (Parşömen Fanzin, 2022).

Unlike many literary platforms that marginalize translators or restrict their visibility to peripheral mentions, Parşömen consistently attributes translated works with clear translator bylines and editorial framing and translators are always credited alongside the original authors. This ethos finds its most structured expression in the long-running interview series *Çevirmenine Sorduk* [We Asked the Translator], which invites literary translators to reflect on professional backgrounds, motivations, decision-making processes, translation routines, and their relationships with both the source texts and authors. Through this paratextual initiative, Parşömen not only amplifies the voice of the translator but also constructs an evolving public archive of contemporary translation practice in Türkiye. The consistent structure and depth of these interviews make them an invaluable resource for understanding how literary translation is practiced, narrated, and framed in contemporary Türkiye. Given the scarcity of regularly published digital translator interviews in Turkish literary culture — apart from those hosted by K24 and the Turkish Association of Literary Translators (ÇEVBİR)—this series holds scholarly significance as a rare and sustained form of digital epitextual translator visibility in Türkiye.

Table 1 below presents a chronological list of interviews, from the most recent to the earliest, published within the framework of Parşömen’s *Çevirmenine Sorduk* series.

Table 1: List of Interviews

	Date of interview	Translator interviewed	Title of translated work	Original author	Interview URL
1	30 April 2025	Sevgi Tuncay	<i>Kayzer’in Atı Libussa</i>	Carl Sternheim	https://parsomenfanzin.com/2025/04/30/cevirmenine-sorduk-sevgi-tuncay-ve-kayzerin-ati-libussa/
2	9 April 2025	Ayça Çınaroğlu	<i>Tekillikler</i>	John Banville	https://parsomenfanzin.com/2025/04/09/cevirmenine-sorduk-ayca-cinaroglu-ve-tekillikler/
3	15 January 2025	Murat Tanakol	<i>Bu Dünyanın Krallığı</i>	Alejo Carpentier	https://parsomenfanzin.com/2025/01/15/cevirmenine-sorduk-murat-tanakol-ve-bu-dunyanin-kralligi/
4	22 March 2024	Suat Başar Çağlan	<i>Sürgün Rehberi</i>	Velibor Çolić	https://parsomenfanzin.com/2024/03/22/cevirmenine-sorduk-suat-basar-caglan-ve-surgun-rehberi/
5	27 November 2023	Deniz Erkaradağ	<i>Serseri</i>	Intan Paramaditha	https://parsomenfanzin.com/2023/11/27/cevirmenine-sorduk-deniz-erkaradag-ve-serseri/
6	6 October 2023	Betül Kadioğlu	<i>İnci Kolyeli Düz Siyah Elbise</i>	Helen Weinzwieg	https://parsomenfanzin.com/2023/10/06/cevirmenine-sorduk-betul-kadioglu-ve-inci-kolyeli-duz-siyah-elbise/
7	22 September 2023	Birsel Uzma	<i>Miras</i>	Miguel Bonnefoy	https://parsomenfanzin.com/2023/09/22/cevirmenine-sorduk-birsel-uzma-ve-miras/

8	22 June 2023	Banu Karakaş	<i>Mola</i>	Mario Benedetti	https://parsomenfanzin.com/2023/06/22/cevirmenine-sorduk-banu-karakas-ve-mola/
9	6 April 2023	Eyüp Karakuş	<i>Güneş Çarpması</i>	İvan Bunin	https://parsomenfanzin.com/2023/04/06/cevirmenine-sorduk-eyup-karakus-ve-gunes-carpmasi/
10	27 March 2023	Tamer Gülbek	<i>Ey İskoçlar!</i>	Robert Burns	https://parsomenfanzin.com/2023/03/27/cevirmenine-sorduk-tamer-gulbek-ve-ey-iskoclar/
11	22 March 2023	Burcu Alkan	<i>Blake – Bir Biyografi</i>	Peter Ackroyd	https://parsomenfanzin.com/2023/03/22/cevirmenine-sorduk-burcu-alkan-ve-blake-bir-biyografi/
12	1 December 2022	Regaip Minareci	<i>Yalanın Erdemi</i>	Joachim Zelter	https://parsomenfanzin.com/2022/12/01/cevirmenine-sorduk-regaip-minareci-ve-yalanin-erdemi/
13	22 November 2022	İrem Sağlamer	<i>Foe</i>	J. M. Coetzee	https://parsomenfanzin.com/2022/11/22/cevirmenine-sorduk-irem-saglamer-ve-foe/
14	19 September 2022	İsmail Ferhat Çekem	<i>Tom Amca'nın Kulübesi</i>	Harriet Beecher Stowe	https://parsomenfanzin.com/2022/09/19/cevirmenine-sorduk-ismail-ferhat-cekem-ve-tom-amcanin-kulubesi/
15	19 July 2022	Mehmet Deniz Öcal	<i>Hacılar Yolu</i>	Abdulrazak Gurnah	https://parsomenfanzin.com/2022/07/19/cevirmenine-sorduk-mehmet-deniz-ocal-ve-hacilar-yolu/
16	5 May 2022	Sinem Sancaktaroğlu Bozkurt	<i>Ne Eğlenceli Çağ</i>	Kiley Reid	https://parsomenfanzin.com/2022/05/05/cevirmenine-sorduk-sinem-sancaktaroglu-bozkurt-ve-ne-eglenceli-cag/
17	26 April 2022	Emre Ağanoğlu	<i>Herkes Başka Biriye Kim Kimdir</i>	C.D. Rose	https://parsomenfanzin.com/2022/04/26/cevirmenine-sorduk-emre-aganoglu-ve-herkes-baska-biriyen-kim-kimdir/
18	25 April 2022	İrem Uzunhasanoğlu	<i>Hayvan Çiftliği</i>	George Orwell	https://parsomenfanzin.com/2022/04/25/cevirmenine-sorduk-irem-uzunhasanoglu-ve-hayvan-ciftligi/
19	22 April 2022	Arzu Eylem	<i>Beyaz Veba</i>	Karel Čapek	https://parsomenfanzin.com/2022/04/22/cevirmenine-sorduk-arzu-eylem-ve-beyaz-veba/
20	19 April 2022	Süleyman Doğru	<i>Dünya Sonu Savaşı</i>	Mario Vargas Llosa	https://parsomenfanzin.com/2022/04/19/cevirmenine-sorduk-suleyman-dogru-ve-dunya-sonu-savasi/
21	8 April 2022	Zafer Ceylan	<i>Kaptan</i>	Taleb Alrefai	https://parsomenfanzin.com/2022/04/08/cevirmenine-sorduk-zafer-ceylan-ve-kaptan/

22	4 April 2022	Meryem Bülbül	<i>On İki Öykü</i>	H. G. Wells	https://parsomenfanzin.com/2022/04/04/cevirmenine-sorduk-meryem-bulbul-ve-on-iki-oyku-ve-bir-ruya/
23	18 March 2022	Gül Alkan Oduncu	<i>Yumurta</i>	Sherwood Anderson	https://parsomenfanzin.com/2022/03/18/cevirmenine-sorduk-gul-alkan-oduncu-ve-yumurta/
24	3 March 2022	Deniz Cansız	<i>Komşum Rosicky</i>	Willa Cather	https://parsomenfanzin.com/2022/03/03/cevirmenine-sorduk-deniz-cansiz-ve-komsum-rosicky/
25	10 January 2022	Fuat Sevimay	<i>Ulysses</i>	James Joyce	https://parsomenfanzin.com/2022/01/10/cevirmenine-sorduk-fuat-sevimay-ve-ulysses/
26	6 December 2021	Deniz Koç	<i>Açık Şehir</i>	Teju Cole	https://parsomenfanzin.com/2021/12/06/cevirmenine-sorduk-deniz-koc-ve-acik-sehir/
27	2 December 2021	Saliha Nilüfer	<i>Sonsuzluğun Tarihi</i>	Jorge Luis Borges	https://parsomenfanzin.com/2021/12/02/cevirmenine-sorduk-saliha-nilufer-ve-sonsuzlugun-tarihi/
28	20 November 2021	Mustafa İsmail Dönmez	<i>Akdeniz Sürgünü</i>	Hoda Barakat	https://parsomenfanzin.com/2021/11/20/cevirmenine-sorduk-mustafa-ismail-donmez-ve-akdeniz-surgunu/
29	16 November 2021	Mehmet Hakkı Suçin	<i>Küçük Bir Ayrıntı</i>	Adania Shibli	https://parsomenfanzin.com/2021/11/16/cevirmenine-sorduk-mehmet-hakki-sucin-ve-kucuk-bir-ayrinti/
30	11 November 2021	Merve Yalçın Pelit	<i>Küçük Çocuk</i>	Lawrence Ferlinghetti	https://parsomenfanzin.com/2021/11/11/cevirmenine-sorduk-merve-yalcin-pelit-ve-kucuk-cocuk/
31	9 November 2021	Umay Öze	<i>Taşrada Bir Ay</i>	J. L. Carr	https://parsomenfanzin.com/2021/11/09/cevirmenine-sorduk-umay-oze-ve-tasrada-bir-ay/
32	6 November 2021	Betül Tinkılıç	<i>Kim Jiyeong, DOĞUM: 1982</i>	Cho Nam-joo	https://parsomenfanzin.com/2021/11/06/cevirmenine-sorduk-betul-tinkilic-ve-kim-jiyeong-dogum-1982/
33	3 November 2021	Metin Yetkin	<i>Neden Yazıyorum</i>	George Orwell	https://parsomenfanzin.com/2021/11/03/cevirmenine-sorduk-metin-yetkin-ve-neden-yaziyorum/
34	28 October 2021	Anıl Ceren Altunkanat	<i>Tanrı'ya Verdikleri Adlar</i>	Anjali Sachdeva	https://parsomenfanzin.com/2021/10/28/cevirmenine-sorduk-anil-ceren-altunkanat-ve-tanriya-verdikleri-adlar/
35	14 October 2021	Feride Evren Sezer	<i>Gizli Kusur</i>	Thomas Pynchon	https://parsomenfanzin.com/2021/10/14/cevirmenine-sorduk-feride-evren-sezer-ve-gizli-kusur/

36	7 October 2021	Gizem Kara Öz	Becky Breinstein – Sokrates'in Zehir Kadehi	Marc Van Dijk and Sander Ter Steege	https://parsomenfanzin.com/2021/10/07/cevirmenine-sorduk-gizem-kara-oz-ve-becky-breinstein-sokratesin-zehir-kadehi/
37	5 October 2021	Arzu Altınanıt	Doyma Ânu	Wallace Stegner	https://parsomenfanzin.com/2021/10/05/cevirmenine-sorduk-arzu-altinanit-ve-doyma-ani/
38	5 October 2021	Bahadır Bingöl	Bay Perşembe	G. K. Chesterton	https://parsomenfanzin.com/2021/10/05/cevirmenine-sorduk-bahadir-bingol-ve-bay-persembe/
39	28 September 2021	Çağla Taşkın	Senlin Yükseliyor	Josiah Bancroft	https://parsomenfanzin.com/2021/09/28/cevirmenine-sorduk-cagla-taskin-ve-senlin-yukseliyor/
40	16 September 2021	Nuray Önoğlu	Sabotaj Çetesi	Edward Abbey	https://parsomenfanzin.com/2021/09/16/cevirmenine-sorduk-nuray-onoglu-ve-sabotaj-cetesi/
41	12 September 2021	Gülçin Wilhelm	Köken	Saša Stanišić	https://parsomenfanzin.com/2021/09/12/cevirmenine-sorduk-gulcin-wilhelm-ve-koken/
42	9 September 2021	Çiğdem Öztürk	Belgelerim	Alejandro Zambra	https://parsomenfanzin.com/2021/09/09/cevirmenine-sorduk-cigdem-ozturk-ve-belgelerim/
43	6 September 2021	Anıl Alacaoğlu	İsyan	Joseph Roth	https://parsomenfanzin.com/2021/09/06/cevirmenine-sorduk-anil-alacaoğlu-ve-isyan/
44	29 August 2021	Zeynep Öztekin Yıldırım	Aziz Don Manuel	Miguel de Unamuno	https://parsomenfanzin.com/2021/08/29/cevirmenine-sorduk-zeynep-oztekin-yildirim-ve-aziz-don-manuel/
45	30 July 2021	Elif Okan Gezmiş	Öznellik	Nick Mansfield	https://parsomenfanzin.com/2021/07/30/cevirmenine-sorduk-elif-okan-gezmis-ve-oznellik/
46	10 July 2021	Deniz Keskin	Moby Dick	Herman Melville	https://parsomenfanzin.com/2021/07/10/cevirmenine-sorduk-deniz-keskin-ve-moby-dick/
47	7 July 2021	Seda Çingay Mellor	Çoban Kulübesi	Tim Winton	https://parsomenfanzin.com/2021/07/07/cevirmenine-sorduk-seda-cingay-mellor-ve-coban-kulubesi/
48	25 June 2021	Ahmet Şimşek	Ömrümden Beş Sene	Alfred Dreyfus	https://parsomenfanzin.com/2021/06/25/cevirmenine-sorduk-ahmet-simsek-ve-omrumden-bes-sene/
49	5 May 2021	Tülin Er	Zeplin	Karin Tidbeck	https://parsomenfanzin.com/2021/05/05/cevirmenine-sorduk-tulin-er-ve-zeplin/
50	4 May 2021	Tufan Göbekçin	Bir Film Nasıl Okunur?	James Monaco	https://parsomenfanzin.com/2021/05/04/cevirmenine-sorduk-tufan-gobekcin-ve-bir-film-nasil-okunur/

51	17 April 2021	Habibe Çıkılıoğlu	XX	Angela Chadwick	https://parsomenfanzin.com/2021/04/17/cevirmenine-sorduk-habibe-cikilioglu-ve-xx/
52	8 April 2021	Osman Akinhay	<i>Mrs. Dalloway</i>	Virginia Woolf	https://parsomenfanzin.com/2021/04/08/cevirmenine-sorduk-osman-akinhay-ve-mrs-dalloway/
53	6 April 2021	Selahattin Özpabıyıklar	<i>Sağır Cumhuriyet</i>	Ilya Kaminsky	https://parsomenfanzin.com/2021/04/06/cevirmenine-sorduk-selahattin-ozpabiyiklar-ve-sagir-cumhuriyet/
54	5 April 2021	Hüseyin Can Erkin	<i>Kitapları Kurtaran Kedi</i>	Sosuke Natsukawa	https://parsomenfanzin.com/2021/04/05/cevirmenine-sorduk-huseyin-can-erkin-ve-kitapları-kurtaran-kedi/
55	18 March 2021	Yiğit Yavuz	<i>Yitirilen Cennet</i>	John Milton	https://parsomenfanzin.com/2021/03/18/cevirmenine-sorduk-yigit-yavuz-ve-yitirilen-cennet/
56	15 March 2021	Ebru Erbaş	<i>Ağabey</i>	Mahir Güven	https://parsomenfanzin.com/2021/03/15/cevirmenine-sorduk-ebru-erbas-ve-agabey/
57	14 March 2021	Püren Özgören	<i>Ölü Dilde Bir Hayalperest</i>	Grace Paley	https://parsomenfanzin.com/2021/03/14/cevirmenine-sorduk-puren-ozgoren-ve-olu-dilde-bir-hayalperest/
58	9 March 2021	İlknur Özdemir	<i>Sözlerin Ağırlığı</i>	Pascal Mercier	https://parsomenfanzin.com/2021/03/09/cevirmenine-sorduk-ilknur-ozdemir-ve-sozlerin-agirligi/
59	3 March 2021	Bahadırhan Bozkurt	<i>Şehrazat</i>	Leïla Sebbar	https://parsomenfanzin.com/2021/03/03/cevirmenine-sorduk-bahadirhan-bozkurt-ve-sehrazat/
60	1 March 2021	Duygu Akın	<i>Sütçü</i>	Anna Burns	https://parsomenfanzin.com/2021/03/01/cevirmenine-sorduk-duygu-akin-ve-sutcu/
61	25 February 2021	Soner Sezer	<i>Yazarlar İçin Dans Dersleri</i>	Zadie Smith	https://parsomenfanzin.com/2021/02/25/cevirmenine-sorduk-soner-sezer-ve-yazarlar-icin-dans-dersleri/

As Table 1 indicates, the first interview was published on 25 February 2021, while the most recent one (as of July 2025) was released on 30 April 2025. Table 2 shows annual distribution of interviews.

Table 2: Annual Distribution of Çevirmenine Sorduk Interviews

Year	Number of interviews
2021	36
2022	14
2023	7
2024	1
2025	3

Table 2 demonstrates a striking temporal distribution across the five years during which the *Çevirmenine Sorduk* series has been active. The inaugural year, 2021, accounts for more than half of all interviews (36 out of 61), marking an intense launch period possibly fuelled by the novelty of the format and accumulated editorial energy. In subsequent years, the frequency of publication gradually declined: 14 interviews in 2022, followed by 7 in 2023, and only 1 in 2024.

A slight revival is seen in 2025 with 3 new interviews published by April, and the likelihood that more interviews will follow in the remainder of the year suggests a renewed editorial momentum. This uptick may indicate that the project is regaining traction after a period of relative dormancy.

Overall, despite fluctuations in frequency, the series' continuation into its fifth year reflects its sustained relevance as a digital space for translator visibility.

Within the scope of this study, all 61 interviews published in the *Çevirmenine Sorduk* series were included in the data corpus to examine how and in what ways the series, as a digital epitext, fosters translator visibility. The analysis employed inductive thematic analysis—a qualitative research method particularly well-suited for identifying recurring themes in extensive textual datasets. Braun and Clarke clarify that “[i]nductive analysis is [...] a process of coding the data without trying to fit it into a pre-existing coding frame, or the researcher’s analytic preconceptions” (2006, p. 83). To put it clearly, inductive thematic analysis is data-driven. Accordingly, in this study, the process began with compiling all interviews into a single document, which was then subjected to multiple close readings by the researcher. Emerging themes were identified through this immersive reading process, allowing analytical categories to be grounded in the data itself. The standardized and structured nature of the interviews—each built around the same set of questions—significantly facilitated this process by ensuring consistency and comparability across cases, thereby enabling a coherent and systematic thematic analysis.

The same six questions posed to all 61 interviewed translators are listed below²:

- How did you decide to translate this book?
- Could you briefly introduce yourself as a translator? What kind of books do you translate? Authors are often asked this, but we’d like to ask you as a translator: do you follow a particular translation routine?
- Let’s talk about the translation process. How would you describe it? How long did it take, and what kinds of challenges did you face during the process?
- Were you familiar with the author before translating her/his book—had you read or enjoyed her/his works previously—or did you become acquainted with her/him only after deciding to take on the translation?
- How would you assess author’s literary style in the original language? What stands out in terms of her/his language use, style, or distinctive features?
- Were there any parts of the book that affected you deeply as a translator? If so, which one(s)?

This consistent structure not only facilitates thematic analysis but also emphasizes the translator's voice and agency throughout the process. The repetition of the same six open-ended questions across more than sixty interviews constitutes a structured uniform framework, making the series a rich site for analysing digital epitextual translator visibility.

The inductive thematic analysis of the interviews revealed three prominent and recurring themes: (1) Translator’s Agency and Authorship, (2) Translator as Reader and Mediator, and (3) Translation as a Challenging and Labour-intensive Act and Process. Meanwhile, it is worth noting that although these three themes will be discussed separately for the sake of analytical clarity, they are not mutually

² Unless otherwise indicated, all excerpts from Parşömen were translated into English by the researcher.

exclusive; rather, they closely intersect, complement, and reinforce one another. The following sub-sections present the findings of the analysis, structured around these three thematic categories.

2.1. Translator's agency and authorship

This theme explores how the translators' responses in the interviews position them as active, decision-making agents and as creative co-authors of the translated text. Despite the traditional view of translators as mere linguistic intermediaries, the interviews in *Çevirmenine Sorduk* reveal a robust sense of agency, voice, and literary authorship of translators.

The first interview question—"How did you decide to translate this book?"—provides a compelling entry point for exploring the translator's agency and sense of authorship. The responses across the corpus show a spectrum of motivations and decision-making dynamics. While many translators acknowledge that the initial suggestion to translate the book came from publishers or editors, nearly all of them frame their ultimate decision as autonomous, driven by personal interest, literary admiration, or a sense of cultural responsibility. This illustrates that the presence of institutional actors does not negate translator agency; rather, agency is enacted through selective engagement and critical evaluation.

For instance, translators like Nuray Önoğlu openly state that the idea originated from the publisher, but emphasize their active role in vetting the work:

The publishing house suggested the book. Whenever I receive a translation proposal, I usually want to see the text before making a decision. That's what happened this time as well. I reviewed the book, did some research on it, and decided I wanted to translate it. I informed the publisher of my decision, we signed a contract, and I got started (Önoğlu, 2021).

Similarly, Arzu Altınanıt describes the process initiated by the Publisher, yet decided by the translator:

The suggestion came from the publishing house. The idea of translating a Pulitzer Prize-winning book was of course very exciting for me, but as always, I wanted to see the text before making a decision. I reviewed the book and did some research on the author and the work. I truly loved the book and decided to translate it (Altınanıt, 2021).

Ayça Çınaroğlu also confirms the publisher's role in initiating the project, but highlights her pre-existing appreciation of the author:

Like most of the books I have translated before, *Tekillikler* was suggested to me by the publisher. I had previously translated Banville's *Sır* and *Gizli Konuklar*. Although the author's style is quite different in these two books, I was already familiar with Banville's voice, so I gladly accepted (Çınaroğlu, 2025).

In a similar vein, Deniz Erkaradağ recounts how *Serseri* was recommended by her editor, yet her decision to translate it was shaped by her strong emotional and ideological connection to the text:

Serseri was suggested to me by my editor, Nazlı Berivan Ak. In fact, it was my very first translation, and the book we used for the trial translation. I fell in love with it the moment I read it. *Serseri* feels like a chick-flick, a Bridget Jones-style women's novel, but at the same time, it has philosophical, literary, and political depth. The fact that the main character is a bisexual woman and that the novel is feminist also played a significant role in my decision to translate it (Erkaradağ, 2023).

While many translators describe making the final decision after reviewing a publisher's suggestion, others recount a more proactively self-driven process—initiating the translation entirely on their own and often identifying the text, acquiring rights, or pitching it to publishers. These self-initiated accounts reflect a different form of translator agency, one that positions the translator not only as a linguistic mediator but as a literary advocate and cultural entrepreneur. These translators proactively identify gaps in the literary field, pursue works that resonate with their personal interests or disciplinary concerns, and often approach publishers with proposals rather than awaiting commissions.

Tamer Gülbek, for example, describes his initiative as emerging from personal reading and aesthetic enjoyment, which evolved into a substantial translation project:

Flipping through old poetry anthologies is one of my hobbies. One day, while leafing through the pages, I came across Robert Burns's long narrative poem *Tam O'Shanter*. I started by translating that one. When I was pleased with the result, I decided to translate some of Burns's other well-known poems as well. Eventually, this led to a collection of forty-one poems by Burns (Gülbek, 2023).

Similarly, İlknur Özdemir illustrates how her long-term literary relationship with author Pascal Mercier shaped her decision to translate *Sözlerin Ağırlığı*. Her reflection underscores emotional identification, literary continuity, and a sense of ownership over the author's corpus:

I also translated another novel by Pascal Mercier, which was published in Turkish as *Sahnede Ölüm*. By then, the author had become my author. When I read *Sözlerin Ağırlığı*, I was deeply moved, because the book resonated so strongly with what I had felt, experienced, and hoped for throughout my career as a translator. I translated it with great affection, both because I saw reflections of my own journey as a translator and because of the way it made me reflect on life itself (Özdemir, 2021).

In this case, the act of translation stems not from institutional suggestion but from an internalized aesthetic affinity—marking the translator as a literary stakeholder and affective agent.

Fuat Sevimay offers a particularly striking example of authorial ambition and cultural mission. Having previously translated *Finnegan's Wake* and *A Portrait of the Artist as a Young Man*, he describes his desire to complete Joyce's oeuvre:

I wanted to complete the author's entire body of work — something no other translator in the world had done (Sevimay, 2022).

This statement elevates the act of translation to a deliberate literary intervention—akin to a scholarly or curatorial project. The translator's self-assigned mission signals an advanced form of authorship and cultural stewardship.

Disciplinary and intellectual motivations also guide self-initiated projects. Elif Okan Gezmiş, a practicing psychologist, accepted the translation of *Öznellik* not as a passive recipient but as someone identifying a theoretical gap in her field:

In addition to being a translator, I am also a psychologist. I thought the book, which addresses the 'subject'—the direct concern of psychology—within the framework of different fields and theories, could serve as a valuable guide. Naturally, I accepted the offer right away (Okan Gezmiş, 2021).

Her rationale reflects not only subject-matter alignment but also disciplinary advocacy, where translation becomes a form of knowledge transfer and scholarly contribution.

Finally, Ahmet Şimşek recounts a long-standing personal interest in the Dreyfus Affair, which developed into an ethically motivated translation campaign:

Although there were books written by Dreyfus himself about the events he was central to, none had been translated into Turkish... For the past two years, I had been proposing the book to various publishers for translation (Şimşek, 2021).

Here, translation is framed as historical redress—bringing neglected voices and primary texts into the target culture. The translator emerges not only as agent but as advocate, engaging in literary justice.

Collectively, these self-initiated accounts reinforce the notion that translator agency is not confined to text-level interventions. Instead, it encompasses the entire trajectory of translation—from discovery and selection to proposal and realization—where translators actively shape the cultural and literary ecology of their context.

Beyond narrating how they decided to translate a book, translators in *Çevirmenine Sorduk* construct highly self-aware profiles through their responses to the second question: "Can you briefly introduce yourself as a translator? What kinds of books do you translate? Do you follow a particular translation routine?" These responses function not only as biographical notes but also as performative gestures of professionalism and literary agency.

While some translators openly admit to lacking fixed routines, even these admissions become stylized self-positionings that reveal the translator's engagement with the text and the labour behind it. For instance, Betül Kadioğlu states:

Unfortunately, I don't have a fixed routine—each book creates its own small, short-term rituals—but at least I have tiny habits to begin with: I tidy my perpetually messy desk (only to mess it up again in a few days), organize my desktop, open a new Word file, and decide which font to use (only to choose the same one as always) (Kadioğlu, 2023).

This humorous yet methodical approach reflects a translator deeply attuned to her environment, implicitly asserting a form of creative ownership over the translation process.

By contrast, translators like Bırsel Uzma and Regaip Minareci articulate more structured routines grounded in time management and page quotas. Uzma notes:

I do have a translation routine. I assign myself a daily page quota... In some books, I can only manage five pages per day; in others, I go up to fifteen. I've never done more than that (Uzma, 2023).

Regaip Minareci similarly links routine to a lifetime of disciplined labor:

Out of years of habit, I get ready in the mornings as if I'm going to work and sit down at my desk... I try to devote my mornings as much as possible to translation (Minareci, 2022).

Some responses also reveal how the translator's affective engagement with the text influences the rhythm and discipline of their work. In these cases, routine is not merely a technical strategy for time management, but a way of maintaining emotional continuity with the translated narrative. For instance, Sinem Sancaktaroğlu Bozkurt frames consistency as both a professional commitment and a form of emotional anchoring:

When translating a book, I make an effort to translate every single day — even if it's just a single paragraph... I believe this helps me stay connected to the translation (Sancaktaroğlu Bozkurt, 2022).

Other translators blend professional discipline with an affective or even bodily awareness of their limits and process. İrem Sağlamer describes a pragmatic rhythm that balances stamina with productivity:

Depending on the book's nature, I translate at least 5, at most 10–12 pages per day... That averages out to 4–5 hours of work. If I go longer, I lose focus (Sağlamer, 2022).

Some respondents embrace non-linearity and improvisation as part of their literary voice. Selahattin Özpallabıyıklar even calls his process "yöntemsizlik" — methodlessness:

I don't even translate the text in order... This isn't really a 'method' — it's more of a 'methodlessness,' so to speak (Özpallabıyıklar, 2021).

Such statements, while challenging traditional notions of discipline, still affirm translatorial agency. The refusal to conform is itself a form of authorship—one that emphasizes the translator's control over rhythm, approach, and voice.

Taken together, these varied expressions of routine—or its rejection—paint a rich portrait of the translator as a disciplined artisan, self-reflexive intellectual, and creative subject. Whether the process is rigorously timed or emotionally fluid, the responses construct translatorial visibility through paratextual self-fashioning and reinforce what Batchelor (2018) describes as the "consciously crafted threshold" of translator presence.

Moreover, translators' responses often go beyond individual self-presentation to recognize the broader structural role that platforms like *Çevirmenine Sorduk* play in fostering translator visibility. For example, Duygu Akın explicitly acknowledges the visibility politics embedded in the very act of being interviewed:

Thank you for asking, and an additional thank you for aiming to make not only the authors but also the translator visible (Akın, 2021).

Her comment reveals a meta-awareness of the digital epitext as a visibility mechanism. In this light, the question itself—“Could you briefly introduce yourself as a translator?”—is not merely informational but agentive: it invites translators to author their own visibility and professional identity in a public, curated space.

2.2. Translator as reader and mediator

Translators' responses in the *Çevirmenine Sorduk* series reveal that they are not merely linguistic conveyors but also literary readers and professional and emotional mediators. In particular, their answers to the questions “How would you assess the author's literary style in the original language?” and “Were there any parts of the book that affected you deeply as a translator?” demonstrate how they read the source text both analytically and affectively—attuning themselves to the author's style while also responding emotionally to the narrative.

Murat Tanakol, translator of *Bu Dünyanın Krallığı*, offers a stylistic and ideological reading of Alejo Carpentier's prose, emphasizing its defiance of linguistic convention and its embedded intellectual identity:

His sentences do not recognize the grammatical rules and boundaries of Spanish. They crush and transcend them. And Carpentier never lets the reader forget that he is a world-renowned classical music critic, a trained architect, and a committed Marxist (Tanakol, 2025).

Tanakol also articulates a profound emotional bond with the text, likening it to the folktales of his childhood:

I have read the novel more than ten times. I still remember vividly how I translated every single line, every word. This novel means to me what the stories told by my mother and grandmother meant to me in childhood. If I separated one moment from another, the spell would break and the world would collapse (Tanakol, 2025).

Other translators emphasize the author's stylistic fingerprints. Eyüp Karakuş, for example, situates Ivan Bunin within the Russian literary canon and analyses his proximity to Chekhov:

Bunin is a classic Russian writer. As soon as you call someone ‘classic,’ you have to place Chekhov next to them as a counterpart—or even a rival—especially in terms of style, precision, and unexpected endings. There is no doubt they influenced each other (Karakuş, 2023).

Regaip Minareci highlights Joachim Zelter's ironic and minimalist style, portraying him as both socially critical and stylistically economical:

Joachim Zelter, with his exceptional creativity, is among the prominent figures in contemporary German literature. A masterful storyteller, he blends the strength of his prose with sharp wit across all his works. He doesn't rely on long sentences or elaborate metaphors. Instead, he gradually builds and intensifies the fictional worlds he creates. With an ironic tone, he delivers social criticism that draws readers into rare, thought-provoking narratives — and even unsettles them (Minareci, 2022).

Süleyman Doğru praises Mario Vargas Llosa's refined command of language and compares his stylistic discipline to Flaubert's:

Mario Vargas Llosa is a true master of language. His strong command of not only Spanish but also English and French undeniably enriches his style. One of his most remarkable qualities is his extraordinary work ethic — a trait often compared to that of Flaubert. He constructs his works sentence by sentence, word by word, weaving them like intricate embroidery — and this is immediately apparent in the text (Doğru, 2022).

The translator's role as emotional mediator is also evident in the deeply felt responses to specific scenes. Deniz Cansız, for instance, describes a moment in *My Neighbor Rosicky* that left a lasting emotional impression:

Although the book has many sad and touching moments, the part that affected me most was Rosicky's death and the depiction of his grave. Even as a reader, it would have been moving—but as a translator, I felt like I was sitting beside him as he shared his life, his worries, and his hopes for his family... and in the end, I was there at his deathbed (Cansız, 2022).

Similarly, Anıl Alacaoğlu recalls crying while translating the final pages of *İsyân*:

The climax of the book is its ending, so it's hard for me to quote anything without spoiling the reading experience. But very few books have made me cry—*İsyân* was one of them. I hadn't read the ending in advance in order to preserve my excitement and curiosity during the translation process, so I was caught off guard and ended up crying while translating it (Alacaoğlu, 2021).

These reflections portray the translator not merely as a technician of language but as an affective reader, literary interpreter, and cultural mediator, someone who navigates aesthetic complexity, emotional depth, and cultural specificity to render the author's voice both intelligible and resonant in another language. Put simply, by articulating their thoughts about the author and the work, translators reveal themselves as readers of the source text and as mediators between the source author/work and the target audience.

2.3. Translation as a challenging and labour-intensive act and process

The third question posed in the Çevirmenine Sorduk interviews—"Let's talk about the translation process. How would you describe it? How long did it take, and what kinds of challenges did you face during the process?"—reveals that translation is not merely a finished product but a process, labour-intensive, and often strenuous act of linguistic, cultural, and cognitive negotiation.

Most translators, perhaps because they often choose their projects willingly, describe the process as intellectually enriching and emotionally rewarding. Yet this does not negate the complexity and difficulty of the task. Many statements highlight the translator's role not only as a linguistic professional but also as a researcher, cultural analyst, stylistic interpreter, and problem-solver.

Some translators describe extensive research efforts as integral to the act of translation. Murat Tanakol for instance, spent one and a half years translating *Bu Dünyanın Krallığı*, reading nearly 10,000 pages of secondary material to grasp its complex intertextuality and historical density:

This novel is the most written-about literary work in the world, with countless books, theses, and articles devoted to it. To grasp its content thoroughly, I read approximately 10,000 pages. It was an arduous but highly rewarding process (Tanakol, 2025).

Similarly, Birsal Uzma faced difficulties due to the text's breadth of references—ranging from viticulture to aircraft used in World Wars:

On the one hand, it was a very enjoyable process, as I had to conduct extensive research. On the other hand, it was also challenging for the same reason—because I had to be careful not to stray from the author's style. The book spans different geographies and time periods, delving into detailed topics. I encountered numerous subjects that could easily raise concerns about using the wrong terminology—such as epidemic diseases in vineyards, mountain ranges and bird species in South America, or aircraft types used during the World Wars (Uzma, 2023).

For others, the difficulty resided in rendering stylistically challenging prose. Burcu Alkan recounts her struggle with Peter Ackroyd's stylistic density and cultural specificity in *Blake: A Biography*:

Let me say it right away: it was difficult. Seriously. It was one of the most challenging texts I've ever translated. This had more to do with Ackroyd's writing style than with Blake himself. Ackroyd has a fondness for long, dense sentences. And of course, he has a distinctive temperament, which you need to attune yourself to. Even reading Blake in the original English is exhausting. I often found myself thinking, 'It would have been easier to translate Blake himself (Alkan, 2023).

Several translators express frustration with genre-specific or culture-specific vocabulary. Zafer Ceylan, while translating a novel saturated with maritime terminology, found himself relying more on technical glossaries than the source text:

I have to say it was a difficult process, because I was confronted with a maritime culture whose jargon I wasn't familiar with. The book is so rich in cultural elements that I'm sure even an Arab reader unfamiliar with the sea and seafaring would need a dictionary to get through it. In fact, I spent more time with dictionaries of nautical and maritime terminology than with the source text itself (Ceylan, 2022).

Deniz Keskin faced similar challenges with *Moby Dick*, particularly due to the historical nautical language and 19th-century context:

It was a very enjoyable yet equally challenging process. It took more than a year, but less than two. [...] I think the most difficult part of translating *Moby Dick* was that the events take place on a ship. Since I'm not particularly well-versed in nautical terminology in Turkish either—and considering the novel is set in the 19th century—grappling with maritime terms (and the seafaring language of the time) took quite a lot of time (Keskin, 2021).

Beyond technicalities, several translators comment on the mental and emotional toll of the process. Merve Yalçın Pelit explains the exhaustion of navigating long, punctuation-free sentences in a stream-of-consciousness narrative:

The book employs a dense stream-of-consciousness style. There are long sentences that go on for pages, often without any punctuation. At times, it was very difficult to tell where a sentence began or ended. When all of this came together, the act of translating could become quite exhausting. On some days, I could barely manage to translate a single page (Yalçın Pelit, 2021).

Saliha Nilüfer, another translator, describes the difficulty of grasping and rendering philosophical concepts:

I particularly struggled with the first part of the book, which delves heavily into philosophical topics. There were times when I translated two lines and then stared at the screen for minutes on the third. I had to read some paragraphs multiple times just to fully grasp and digest their meaning (Nilüfer, 2021).

Others underline the intense linguistic creativity required to render slang, subcultural jargon, and culturally untranslatable concepts. Ebru Erbaş offers one of the most striking examples:

What I struggled with the most was finding suitable equivalents for the slang, street language, and various subcultural jargons used by the author. I was extremely meticulous about reflecting the vibrancy of contemporary language while avoiding anachronisms or falling into representations of slang that only exist in translations—like the infamous 'damn it, man.' Moreover, some elements specific to the culture and geography of the novel simply don't exist in our context; for example, since there are no Maghrebi immigrants in Turkey, we haven't developed a range of expressions to describe such people. In fact, the issue isn't merely about vocabulary—it's about immersing oneself in the language's patterns, ways of speaking, and common usages, and being able to render it all in a harmonious and natural flow (Erbaş, 2021).

Collectively, these reflections portray translation as an act that demands far more than linguistic proficiency. It calls for intimate familiarity with stylistic nuance, sustained engagement with sociohistorical and cultural contexts, mastery of specialized terminologies, and the creative negotiation of differences between languages and worlds. The emphasis placed on difficulty and sustained effort foregrounds translation not as a simple act of language transfer, but as a complex, generative practice of rewriting and reimagining across borders.

At the same time, these reflections illuminate the translator's essential and multifaceted role—not merely as a linguistic mediator, but as a cultural interlocutor, a meticulous researcher, problem-solver, and a creative co-author—whose labour-intensive efforts are central to the life and vitality of translated literature.

Conclusion

This study has sought to explore the digital epitextual visibility of literary translators through the case of *Çevirmenine Sorduk*, an interview series published by the Turkish digital literary magazine Parşömen. Grounded in the theoretical frameworks of Venuti's (1995) translator (in)visibility, Genette's (1997) paratextual theory, and Freeth's (2022, 2024) notion of the digital paratextual space, the analysis has demonstrated how digital epitexts serve as vital and performative thresholds through which translators assert agency, authorship, and professional identity.

Drawing on a dataset of 61 structured interviews, the thematic analysis identified three recurring patterns: (1) Translator's Agency and Authorship, (2) Translator as Reader and Mediator, and (3) Translation as a Challenging and Labour-intensive Act and Process. These themes collectively reveal a counter-discourse to traditional invisibility by portraying the translator as an active literary agent, a perceptive and affectively engaged reader and mediator, and an intellectual labourer engaged in meaning-making. Whether through self-initiated translation projects, affective interpretations of source texts, or detailed descriptions of processual challenges, the translators' responses actively construct and negotiate visibility in the digital sphere. Importantly, *Çevirmenine Sorduk* itself emerges as a curated digital epitext that not only showcases individual translator voices but also functions as a collective and archival platform for the public performance of translatorship.

By centering the digital epitext—a relatively underexplored locus in translator visibility research—this study contributes to expanding the methodological and theoretical landscape of paratext-oriented translation studies. It emphasizes the need to move beyond peritexts and embrace evolving digital formats that facilitate new configurations of translatorial agency and recognition. The Turkish case, in particular, illustrates how independent, non-institutional digital platforms can offer meaningful alternatives to conventional publishing structures in fostering translator visibility.

It is important to note, however, that the study is limited by its reliance on a single platform and genre (web-based interviews), which may not capture the full diversity of digital epitextual practices in Türkiye or beyond. Future research could extend this inquiry by conducting comparative analyses across multiple digital venues (e.g., social media, podcasts, blogs) or exploring the reception of such epitextual visibility by readers, publishers, and critics. Additionally, longitudinal tracking of translators' digital self-positioning could offer insights into how digital epitexts shape professional trajectories over time. Despite its limitations, this study affirms the growing significance of digital paratextual spaces in redefining translator visibility and opens up new avenues for critical reflection in Translation Studies.

References

- Akın, D. (2021, March 1). *Çevirmenine sorduk: Duygu Akın ve Sütçü*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2021/03/01/cevirmenine-sorduk-duygu-akin-ve-sutcu/>
- Alacaoğlu, A. (2021, September 6). *Çevirmenine sorduk: Anıl Alacaoğlu ve İsyan*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2021/09/06/cevirmenine-sorduk-anil-alacaoğlu-ve-isyan/>
- Alkan, B. (2023, March 22). *Çevirmenine sorduk: Burcu Alkan ve Blake: Bir Biyografi*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2023/03/22/cevirmenine-sorduk-burcu-alkan-ve-blake-bir-biyografi/>
- Altınanıt, A. (2021, October 5). *Çevirmenine sorduk: Arzu Altınanıt ve Doyma Anı*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2021/10/05/cevirmenine-sorduk-arzu-altinanit-ve-doyma-ani/>
- Batchelor, K. (2018). *Translation and paratexts*. Routledge.

- Batchelor, K. (2019) Paratexts. In Baker, M. & Saldanha, G. (eds), *Routledge Encyclopedia of Translation Studies* (pp. 401-405). 3rd ed. Routledge.
- Batchelor, K. (2022). Translation, media and paratexts. In E. Bielsa (Ed.), *The Routledge handbook of translation and media* (pp. 122-135). Routledge.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <http://dx.doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Cansız, D. (2022, March 3). Çevirmenine sorduk: Deniz Cansız ve Komşum Rosicky. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2022/03/03/cevirmenine-sorduk-deniz-cansiz-ve-komsum-rosicky/>
- Cercel, L., & Leal, A. (Eds.). (2025). *The translator's visibility: New debates and epistemologies*. Routledge.
- Ceylan, Z. (2022, April 8). Çevirmenine sorduk: Zafer Ceylan ve Kaptan. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2022/04/08/cevirmenine-sorduk-zafer-ceylan-ve-kaptan/>
- Çınaroğlu, A. (2025, April 9). Çevirmenine sorduk: Ayça Çınaroğlu ve Tekillikler. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2025/04/09/cevirmenine-sorduk-ayca-cinaroglu-ve-tekillikler/>
- Doğru, S. (2022, April 19). Çevirmenine sorduk: Süleyman Doğru ve Dünya Sonu Savaşı. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2022/04/19/cevirmenine-sorduk-suleyman-dogru-ve-dunya-sonu-savasi/>
- Erbaş, E. (2021, March 15). Çevirmenine sorduk: Ebru Erbaş ve Ağabey. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2021/03/15/cevirmenine-sorduk-ebru-erbas-ve-agabey/>
- Erkaradağ, D. (2023, November 27). Çevirmenine sorduk: Deniz Erkaradağ ve Serseri. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2023/11/27/cevirmenine-sorduk-deniz-erkaradag-ve-serseri/>
- Freeth, P. J. (2022). *Beyond invisibility: The position and role of the literary translator in the digital paratextual space* [Doctoral dissertation, University of Leeds]. University of Leeds Repository.
- Freeth, P. J. (2024). "Yes: I translated it!": Visibility and the performance of translatorship in the digital paratextual space. In P. J. Freeth & R. Treviño (Eds.), *Beyond the translator's invisibility: Critical reflections and new perspectives* (pp. 147-172). Leuven University Press.
- Genette, G. (1997). *Paratexts: Thresholds of interpretation* (J. E. Lewin, Trans.). Cambridge University Press. (Original work published 1987)
- Gülbek, T. (2023, March 27). Çevirmenine sorduk: Tamer Gülbek ve Ey İskoçlar!. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2023/03/27/cevirmenine-sorduk-tamer-gulbek-ve-ey-iskoclar/>
- Kadioğlu, B. (2023, October 6). Çevirmenine sorduk: Betül Kadioğlu ve İnci Kolyeli Düz Siyah Elbise. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2023/10/06/cevirmenine-sorduk-betul-kadioglu-ve-inci-kolyeli-duz-siyah-elbise/>
- Karakuş, E. (2023, April 6). Çevirmenine sorduk: Eyüp Karakuş ve Güneş Çarpması. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2023/04/06/cevirmenine-sorduk-eyup-karakus-ve-gunes-carpmasi/>
- Keskin, D. (2021, July 10). Çevirmenine sorduk: Deniz Keskin ve Moby Dick. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2021/07/10/cevirmenine-sorduk-deniz-keskin-ve-moby-dick/>
- Koskinen, K. (2000). *Beyond ambivalence: Postmodernity and the translation turn in Finland* [Doctoral dissertation, University of Tampere]. Tampere University Press.

- Minareci, R. (2022, December 1). *Çevirmenine sorduk: Regaip Minareci ve Yalanın Erdemi*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2022/12/01/cevirmenine-sorduk-regaip-minareci-ve-yalanin-erdemi/>
- Nilüfer, S. (2021, December 2). *Çevirmenine sorduk: Saliha Nilüfer ve Sonsuzluğun Tarihi*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2021/12/02/cevirmenine-sorduk-saliha-nilufer-ve-sonsuzlugun-tarihi/>
- Okan Gezmiş, E. (2021, July 30). *Çevirmenine sorduk: Elif Okan Gezmiş ve Öznellik*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2021/07/30/cevirmenine-sorduk-elif-okan-gezmis-ve-oznellik/>
- Önoğlu, N. (2021, September 16). *Çevirmenine sorduk: Nuray Önoğlu ve Sabotaj Çetesi*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2021/09/16/cevirmenine-sorduk-nuray-onoglu-ve-sabotaj-cetesi/>
- Özdemir, İ. (2021, March 9). *Çevirmenine sorduk: İlknur Özdemir ve Sözlerin Ağırlığı*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2021/03/09/cevirmenine-sorduk-ilknur-ozdemir-ve-sozlerin-agirligi/>
- Özpalabıyıklar, S. (2021, April 6). *Çevirmenine sorduk: Selahattin Özpalabıyıklar ve Sağır Cumhuriyet*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2021/04/06/cevirmenine-sorduk-selahattin-ozpalabiyiklar-ve-sagir-cumhuriyet/>
- Parşömen Fanzin. (2022, October 4). *Çeviri soruşturması: Kitap çevirmenleri anlatıyor*. <https://parsomenfanzin.com/2022/10/04/ceviri-sorusturmasi-kitap-cevirmenleri-anlatiyor/>
- Parşömen Fanzin. (2021a, July 16). *Hikâyesi: Parşömen Sanal Fanzin | Onur Çalı*. <https://parsomenfanzin.com/2021/07/16/hikayesi-parsomen-sanal-fanzin-onur-cali/>
- Parşömen Fanzin. (2021b, January 24). *Parşömen Sanal Fanzin'in 14. yılında Onur Çalı ile söyleşi*. <https://parsomenfanzin.com/2021/01/24/parsomen-sanal-fanzinin-14-yilinda-onur-cali-ile-soylesi/>
- Sağlam, İ. (2022, November 22). *Çevirmenine sorduk: İrem Sağlam ve Foe*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2022/11/22/cevirmenine-sorduk-irem-saglam-ve-foe/>
- Sancaktaroğlu Bozkurt, S. (2022, May 5). *Çevirmenine sorduk: Sinem Sancaktaroğlu Bozkurt ve Ne Eğlenceli Çağ!*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2022/05/05/cevirmenine-sorduk-sinem-sancaktaroglu-bozkurt-ve-ne-eglenceli-cag/>
- Sevimay, F. (2022, January 10). *Çevirmenine sorduk: Fuat Sevimay ve Ulysses*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2022/01/10/cevirmenine-sorduk-fuat-sevimay-ve-ulysses/>
- Şimşek, A. (2021, June 25). *Çevirmenine sorduk: Ahmet Şimşek ve Ömrümden Beş Sene*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2021/06/25/cevirmenine-sorduk-ahmet-simsek-ve-omrumden-bes-sene/>
- Tahir Gürçağlar, Ş. (2018). Review of *Translation and paratexts* by K. Batchelor. *TTR: Traduction, Terminologie, Rédaction*, 31(2), 219–224. <https://doi.org/10.7202/1065575ar>
- Tanakol, M. (2025, January 15). *Çevirmenine sorduk: Murat Tanakol ve Bu Dünyanın Krallığı*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2025/01/15/cevirmenine-sorduk-murat-tanakol-ve-bu-dunyanin-kralligi/>
- Taş İlmeç, S. (2025). Translating the 'untranslatable': Is it the way to become a translator celebrity? *Celebrity Studies*. <https://doi.org/10.1080/19392397.2025.2510934>
- Uzma, B. (2023, September 22). *Çevirmenine sorduk: Birsal Uzma ve Miras*. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2023/09/22/cevirmenine-sorduk-birsal-uzma-ve-miras/>

- van Egdom, G.-W., & Declercq, C. (2024). Assessing the digital visibility of literary translators. *Dragoman Journal of Translation Studies*, 14(15), 94–121. <https://www.dragoman-journal.org>
- Venuti, L. (1995). *The translator's invisibility: A history of translation*. Routledge.
- Yalçın Pelit, M. (2021, November 11). Çevirmenine sorduk: Merve Yalçın Pelit ve Küçük Çocuk. Parşömen Fanzin. <https://parsomenfanzin.com/2021/11/11/cevirmenine-sorduk-merve-yalcin-pelit-ve-kucuk-cocuk/>